

ISSN 2465-549X

ปีที่ 9 ฉบับที่ 1
มกราคม – มิถุนายน 2568

SAU JOURNAL

OF SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES

วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
SAU Journal of Sciences and Humanities

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

ที่ปรึกษา

ดร.ฉัททวุฒิ พิษผล

รองศาสตราจารย์ ดร.วีระพันธ์ ดั่งทองสุข

ดร.พนธ์ พุทธานุกรณ์

อธิการบดี

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิจัย

ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการพิเศษ

บรรณาธิการ

ดร.พุดมิธ จิรายุส

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กองบรรณาธิการภายใน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยอร์ช เสมอมิตร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ เวศร์ภาดา

รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภลักษณ์ สัตย์เพริศพราย

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

กองบรรณาธิการภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา

ศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี สังข์ศรี

รองศาสตราจารย์ ดร.กรัณย์พล วิวรรณมงคล

รองศาสตราจารย์ ดร.นพพร จันทรนำชู

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธงชัย พงศ์สิทธิกาญจนา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรพงษ์ เทียงสมพงษ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

มหาวิทยาลัยศิลปากร

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

มหาวิทยาลัยมหิดล

ฝ่ายพัฒนา ดูแลปรับปรุงเว็บไซต์

นางณัฐภาวี จิระภาพันธุ์

นางสาวชุมภูณัฐ แยมรู้การ

นางสาวรุ่งทิวา ลังกาพันธ์

นายพีระพงษ์ ไชยนันท์

ฝ่ายเลขานุการ

นางสาวรุ่งทิพย์ นิยมทอง

จัดพิมพ์โดย

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 10160

ที่ติดต่อ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

SAU Journal of Sciences and Humanities)

ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพฯ 1060

โทร 0-2807-4500-27 ต่อ 404

E-mail : saujournalssh@sau.ac.th

Thaijo : <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh>

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ ส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการและนิสิตนักศึกษา ตลอดจนผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสนำผลงานวิชาการและงานวิจัยในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ อีกทั้งแขนงวิชาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ บริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา
2. เพื่อให้บริการวิชาการแก่สังคมทางวิชาการ โดยเป็นศูนย์กลางเผยแพร่ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสบการณ์ การทำวิจัยและการพัฒนาผลงานวิชาการของนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ ผู้บริหาร นักศึกษา นักธุรกิจ และประชาชนผู้สนใจในด้านงานวิจัยนำไปใช้ประโยชน์ และต่อยอดงานวิจัยได้อีกทางหนึ่ง

ขอบเขต

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) เป็นวารสารที่เปิดรับบทความวิจัยและบทความวิชาการ ในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จากนักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตลอดจนผู้ที่สนใจจะนำผลงานวิจัยหรือผลงานวิชาการนำมาเผยแพร่ ซึ่งวารสารดังกล่าว ได้ดำเนินการจัดทำมาตั้งแต่ปี 2560 ต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน และได้รับรองจากสภามหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์เรียบร้อยแล้ว โดยรับตีพิมพ์บทความในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาวิชารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ การจัดการ บริหารธุรกิจ พัฒนาสังคมและการศึกษา

วาระการเผยแพร่

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) มีกำหนดออกปีละ 2 ฉบับ โดยฉบับที่ 1 จะจัดพิมพ์ระหว่างเดือนมกราคม - มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 จะจัดพิมพ์ระหว่างเดือนกรกฎาคม - ธันวาคม ของทุกปี

บทความหรือข้อคิดเห็นในวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

(SAU Journal of Sciences and Humanities)

เป็นทรัพย์สินส่วนตัวของผู้เขียน ไม่ถือเป็นความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

บทบรรณาธิการ

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) ได้ดำเนินงานมาเป็น ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 ประจำเดือน มกราคม - มิถุนายน 2568 โดยปัจจุบันวารสารได้รับการรับรองให้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย TCI กลุ่ม 2 เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

จากผลการดำเนินงานของวารสารฉบับนี้ได้นำเสนอเนื้อหาที่ครอบคลุมในมิติที่หลากหลายด้านมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ โดยวารสารฉบับนี้มีบทความที่น่าสนใจทั้งหมด 6 บทความ เป็นบทความวิจัยจำนวน 5 บทความ และเป็นบทความวิชาการจำนวน 1 บทความ ผู้สนใจสามารถติดตามบทความวิจัย และบทความวิชาการ ต่าง ๆ ได้ทั้งจากวารสารที่จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และ จากวารสารอิเล็กทรอนิกส์ได้ในเว็บไซต์ <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/saujournalssh>

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ (SAU Journal of Sciences and Humanities) หวังเป็นอย่างยิ่งว่า บทความวิจัยและบทความวิชาการ ต่าง ๆ ในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ในวิชาการทั้งภาครัฐและเอกชนเป็นอย่างมาก ในนามกองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้พิจารณาบทความ เพื่อให้บทความมีคุณภาพก่อนตีพิมพ์ และขอขอบคุณคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิตและนักศึกษาทุก ๆ ท่านที่ได้ส่งผลงานวิจัยเพื่อเข้าสู่กระบวนการพิจารณาคุณภาพเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ใน “วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์” โดยสามารถศึกษารายละเอียดต่าง ๆ ท้ายเล่มหรือจากเว็บไซต์ของวารสาร

ดร.พุดิธร จิรายุส

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทความ	หน้า
Factors Affecting Job Satisfaction of Teachers in Private Kindergartens in Zhengzhou, China. Lifang Hou, Sureemas Sukkasi and Phanthida Laophuangsak*	1 - 17
การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย Product Development of Chum Hed Thai Herbal Drink for Health มณีกัญญา นากามัทสี ^{1*} , คณินิจ รัตนอริยมะธีกร ² , พชรินทร์ ประเสริฐวณิช ² และ พรปวีณ์ ขวัญทองพิศศักดิ์ ²	18 -34
ประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจ ในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี Effectiveness of Local Development Administrative Performance based on Roles, Authority, and missions in Nonthaburi Municipality, Nonthaburi Province พรราวพิชชา เถลิงพล, นิยม พัฒนศรี* และจรัสพงศ์ คลังกรณ์	35 - 46
สภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี หลังวิกฤติการระบาด Covid 19 Problems and needs affecting student teaching and learning faculty of science and technology, Bangkokthonburi University after the Covid 19 outbreak crisis ปราการ เกิดมีสุข ¹ , ณัฏชา ธาตรินรานนท์ ² , ภักวัญญ์ ภาณิตพิเชฐวงศ์ ^{2*} และสุธีรา สุทธิวาหนฤพุดิ ³	47 - 58
ความต้องการการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง Requirements for Developing a Web Application to Support Caregivers of Dependent Elderly People กนกวรรณ เขียววัน ^{1*} , ชัมภิกา ตันตีสันติสม ² , นรุตม์ บุตรพลอย ¹ , พรหมเมศ วีระพันธ์ ² , จินดาพร อ่อนเกตุ ² และจตุรงค์ ธงชัย ¹	59 - 76

สารบัญ (ต่อ)

บทความ

หน้า

การเยียวยาผู้บริโภคจากการซื้อสินค้าออนไลน์

77 - 87

Remedies for Consumers from Online Shopping

พงษ์ลดา ภัทรมานะวงศ์* และ สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์

Factors Affecting Job Satisfaction of Teachers in Private Kindergartens in Zhengzhou, China.

Lifang Hou, Sureemas Sukkasi and Phanthida Laophuangsak*

Master of Education Program in Educational Administration
Faculty of Business Administration, Southeast Asia University
E-mail: PhunthidaL@sau.ac.th

วันที่รับบทความ : 10 มีนาคม 2568, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 13 เมษายน 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 21 พฤษภาคม 2568

Abstract

This research employed a mixed-methods approach, combining both quantitative and qualitative methodologies. Quantitative data were collected through a questionnaire administered to 200 teachers in private kindergartens, selected using stratified and simple random sampling techniques. The data were analyzed using descriptive statistics (frequency, percentage, mean, and standard deviation) and multiple regression analysis. For the qualitative component, in-depth interviews were conducted with six teachers and kindergarten administrators. The data were analyzed using content analysis. The results showed that the majority of respondents were women, aged between 31 and 40 years, held a bachelor's degree, and had an average monthly income of 3,000–4,000 USD. Regarding the factors affecting Teachers' job satisfaction, teacher commitment had the highest mean score, followed by Transformational leadership, School climate, and Self-efficacy, respectively. Multiple regression analysis revealed that school climate and Teacher commitment significantly predicted Teachers' job satisfaction at the .05 level, while Transformational leadership and Self-efficacy did not have a significant effect. The model accounted for 75.2% of the variance in job satisfaction. The qualitative findings provided guidelines for enhancing Teachers' job satisfaction, which include: (1) developing transformational leadership among administrators by improving effective

communication; (2) improving the school environment by fostering a positive work atmosphere, strengthening teacher-administrator relationships, and cultivating a supportive organizational culture; (3) encouraging teacher participation in decision-making; and (4) enhancing teacher commitment through professional development programs, clear incentive systems, and opportunities for peer learning.

Keywords: Job satisfaction, Transformational leadership, Self-efficacy, School climate, Teacher commitment

Introduction

Teachers are key to achieving quality and balanced education. Teacher performance affects teachers' job satisfaction, which refers to the positive state and satisfaction that teachers express in their work (Judge et al., 2012). Kindergarten teachers play an important role in making significant contributions to teaching and learning and influencing the development of quality early childhood education. However, kindergarten teachers are faced with the dual task of caring for and nurturing children aged 3 to 6, which means that teachers have to spend more time and energy. In China, most kindergarten teachers often face the fact that they have low incomes and high work stress (Gong et al., 2020). Kindergarten teachers' job satisfaction not only affects the quality of teaching and learning (Yang et al., 2022), but may also affect the overall cohesion of the kindergarten (Toropova et al., 2021). Kindergarten teachers who are satisfied with their jobs can have a greater impact on young children (Shoshani & Eldor, 2016).

From the literature review, transformational leadership is a dynamic approach that focuses on inspiring and motivating followers to achieve higher performance, fostering constructive behaviors, and providing emotional and intellectual support to followers. This results in increased intrinsic motivation and commitment to achieving common goals (Suryadi et al., 2024; Mudd-Fegett & Mudd, 2024). Self-control, or an individual's belief in his or her ability to complete a task and achieve specific goals, can significantly influence behavior and motivation in different contexts (Gavora et al., 2024.; Vaculikova, 2024). School climate is defined as the quality and characteristics of school life, which encompasses social, emotional, and

academic interactions (Santhosh & Flower, 2023) and includes dimensions such as supportive teacher-student relationships, student engagement, and overall school safety. In addition, teacher commitment encompasses teachers' dedication to their career, students, and educational goals. This commitment is characterized by intrinsic motivation, ethical behavior, and a proactive approach to professional development and their responsibility (Rehman et al., 2023) are essential for promoting an effective learning environment and achieving educational objectives (Zuhri et al., 2023).

Therefore, it is very important to study the job satisfaction of kindergarten teachers, while most previous studies have focused on the job satisfaction of primary and secondary school teachers (Holsblat, 2014; Uzun & Özdem, 2017; Edinger & Edinger, 2018). Although the job satisfaction of kindergarten teachers has received little attention, understanding the factors affecting the job satisfaction of kindergarten teachers in private kindergartens in Zhengzhou is an important issue, which involves many aspects such as leadership style, organizational climate, social support, work engagement, experience, and cultural context. Addressing these factors holistically can lead to increased job satisfaction, which is important for teacher retention and the over quality of early childhood education in the region. Therefore, this research is interested in studying the factors affecting the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China, to suggest ways to enhance the job satisfaction of teachers in private kindergartens.

Research objectives

1. To study factors affecting job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China
2. To study the guidelines for promoting job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China.

Hypothesis of Research

Hypothesis 1 Transformational leadership affects the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China.

Hypothesis 2 Self-efficacy affects the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China.

Hypothesis 3 School climate affects the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China.

Hypothesis 4 Teacher commitment affects the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China.

Literature Review

Job satisfaction is a person's satisfaction and positive emotional response to his job (Judge et al., 2012). This includes satisfaction with work duties, colleagues, management, organizational policies and work-life balance. The satisfaction of the job shows the approach of the employees-by affecting the positive and negative-to their work, affecting inspiration, performance and welfare.

Transformational leadership motivates employees to prioritize organizational goals on personal interests through visionary thinking, inspiration, intellectual stimulation, personal thoughts and moral leadership (Bass & Riggio, 2006). This style enhances inspiration, morale and performance by promoting organizational identity, encouraging ownership and recognizing individual powers. It operates innovation, change and long-term success (Dutta & Sahni, 2015), emphasizes empowerment, cooperation and shared vision (Vinis & Thomas, 2024).

Self-efficacy is defined as an individual's belief in their capability to execute behaviors necessary to produce specific performance attainments. It reflects confidence in the ability to exert control over one's own motivation, behavior, and social environment. The concept was introduced by psychologist Albert Bandura in his seminal work on social cognitive theory. (Bandura, 1997).

School climate is the quality of school life, encompassing norms, values, relationships, teaching practices, and organizational structures. It influences student behavior, academic performance, and well-being. A positive climate fosters engagement, learning, and a supportive environment, enhancing academic achievement and student progress. (Cohen et al., 2009).

Teacher commitment is the psychological and emotional dedication teachers have

towards their profession, colleagues, students, and educational goals. It drives them to invest time and energy in improving teaching practices, fostering student learning, and engaging in professional development. This commitment is crucial for enhancing teaching quality, student performance, and overall school success.) Ghulam et al., (2023

Research Framework

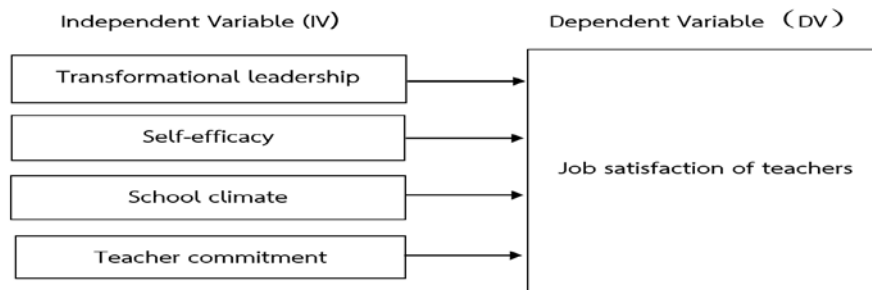

Figure 1 Conceptual framework

Research Methodology

Population and Sample and Key informants

In this research, the population consisted of 610 teachers from three private kindergartens in Zhengzhou City, Henan Province: 200 teachers from Best Bilingual Kindergarten, 180 teachers from Headstart Kindergarten, and 230 teachers from Brightstar Kindergarten. The sample for this research included teachers from private kindergartens in Zhengzhou, China. Based on an effect size of .10, a statistical power of .95, four predictors, and a significance level (α) of .05 (Soper, 2024), the minimum required sample size was 191 teachers. Therefore, this study used a sample of 200 teachers. Stratified sampling and simple random sampling were employed for data collection.

The key informants were six teachers from Best Bilingual Kindergarten, Headstart Kindergarten, and Brightstar Kindergarten. They were teachers and administrators with at least five years of kindergarten experience and a willingness to share their insights on the job satisfaction of private kindergarten teachers.

Research Tools

The survey instrument used in this study was a questionnaire, which was developed based on a review and analysis of relevant literature. The questionnaire was divided into four

SAU JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES & HUMANITIES

parts. The first part collected basic demographic information about teachers in private kindergartens in Zhengzhou, including gender, age, education level, type of employment, and average monthly income. The second part measured factors affecting teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou, China. This section included 18 items covering transformational leadership, self-efficacy, school climate, and teacher commitment. The third part consisted of 10 items measuring the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou. The fourth part included an open-ended question asking for suggestions and also incorporated a semi-structured interview with key informants.

The reliability of the questionnaire, assessed using Cronbach's alpha for the four variables, exceeded 0.70. For content validity, three experts were consulted to evaluate the quality of the questionnaire. The Index of Item-Objective Congruence (IOC) for all items ranged from 0.67 to 1.00, which is above the acceptable threshold of 0.50, indicating that the questionnaire was suitable for data collection.

Data Analysis

The quantitative research method was used in this study. Once the data collection was completed, the data was analyzed using Jamovi Program to help draw conclusions from the study, including descriptive analysis the arithmetic mean (M) and the standard deviation (SD), correlation analysis, and multiple regression analysis. Analysis of data from in-depth interviews to study the guidelines for promoting job satisfaction of private kindergarten teachers in Zhengzhou, China using content analysis

Results Analysis

1. Analysis of Personal Factors of Respondents

Most of the teachers from private kindergartens in Zhengzhou City who responded to the survey were female (93.50%). The majority were between 31 and 40 years old (42.5%), held a Bachelor's degree (53.00%), and had an average monthly income of 3,000–4,000 dollars (27.50%).

2. Analysis of the Level of Factors Affecting Teachers' Job Satisfaction in Private

Kindergartens in Zhengzhou, China**Table 1** Mean, standard deviation, skewness and dominance of affecting teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou, China. Overall.

(n=200)

Factors affecting teachers' job satisfaction	n	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
Transformational leadership	200	4.49	0.73	-1.45	2.08
Self-efficacy	200	4.40	0.69	-0.81	-0.43
School climate	200	4.48	0.73	-1.30	1.17
Teacher commitment	200	4.56	0.61	-1.20	0.28

From Table 1, it was found that transformational leadership had a significant influence on teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou, China. The analysis of mean values provided insight into the components of transformational leadership. The item "Leaders with strong communication skills" had the highest mean score of 4.50 (SD = 0.74), followed by "Leaders with clear intentions and goals" and "Leaders who provide timely coaching", with mean scores of 4.49 (SD = 0.76) and 4.49 (SD = 0.77), respectively. The item "Leaders who emphasize teamwork" had the lowest mean score of 4.46 (SD = 0.76). The distribution of the responses showed skewness values ranging from -1.45 to -1.36 and kurtosis values ranging from 1.61 to 1.87, indicating a negatively skewed distribution with moderate peakedness.

3. Analysis level of job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China.

Table 2 Mean, standard deviation, skewness and dominance of affecting teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou, China. Job satisfaction

(n=200)

	Mean	SD	Skewness	Kurtosis
1. You are satisfied with the working environment of the school.	4.47	0.80	-1.61	2.78
2. You feel that working here contributes to the development of your abilities.	4.41	0.82	-1.44	2.09
3. You are offered professional development opportunities at the school.	4.38	0.85	-1.39	1.79
4. You are satisfied with the management of the school.	4.36	0.87	-1.40	1.94
5. You like the atmosphere of the school.	4.43	0.80	-1.48	2.40
6. You feel that the school values the opinions of teachers.	4.34	0.89	-1.39	1.59
7. You are satisfied with the communication between the teachers and the management.	4.37	0.88	-1.51	2.25
8. The school provides adequate teaching equipment and resources.	4.44	0.81	-1.59	2.74
9. You feel confident about working at this school	4.42	0.80	-1.48	2.46
10. You are guided and supported by your colleagues in your work.	4.50	0.72	-1.55	2.89

Table 2 presents the analysis of job satisfaction among teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China. The top three items with the highest average scores were as follows:

“You are guided and supported by your colleagues in your work” had the highest mean score of 4.50 (SD = 0.72), followed by “You are satisfied with the working environment of the school” with a mean score of 4.47 (SD = 0.80), and “The school provides adequate teaching

equipment and resources” with a mean score of 4.44 (SD = 0.81). The item with the lowest average score was: “You are satisfied with the management of the school”, which had a mean score of 4.36 (SD = 0.87).

4. Analysis of factors affecting knowledge sharing among university professors in Nanning City, Guangxi Zhuang Autonomous Region, China

Table 3 Analysis of factors affecting the job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China

		(n = 200)				
		Transformational leadership	Self-efficacy	School climate	Teacher commitment	Job satisfaction
Self-efficacy	Pearson's r	.632***	—			
	df	198	—			
	p-value	<.001	—			
School climate	Pearson's r	.793***	.656***	—		
	df	198	198	—		
	p-value	<.001	<.001	—		
Teacher commitment	Pearson's r	.773***	.819***	.766***	—	
	df	198	198	198	—	
	p-value	<.001	<.001	<.001	—	
Job satisfaction	Pearson's r	.728***	.665***	.846***	.769***	—
	df	198	198	198	198	—
	p-value	<.001	<.001	<.001	<.001	—

Note. Ha is positive correlation

Note. * p < .05, ** p < .01, *** p < .001, one-tailed

From Table 3, it is found that there is a significant positive relationship between Transformational leadership, Self-efficacy, School climate, Teacher commitment, and Teachers' job satisfaction. The Pearson correlation coefficients for these relationships are .728, .665, .846, and .769, respectively.

Table 4 Analysis of Factors Affecting Job Satisfaction of Private Kindergarten Teachers in Zhengzhou, China

(n=200)

Predictor	Estimate	SE	t	p	Stand. Estimate	VIF	Tolerance
Intercept	-0.21	0.21	-1.02	.31			
Transformational leadership (TL)	0.04	0.07	0.52	.61	0.03	3.29	0.30
self-efficacy (SE)	0.06	0.07	0.90	.37	0.06	3.06	0.33
school climate (SC)	0.63	0.07	9.41	<.001	0.60	3.22	0.31
teacher commitment (TC)	0.30	0.10	3.00	.00	0.24	4.84	0.21
R = .867 R ² = .752 Adjusted R ² = .747 F=148							
p= .000 *p<α= .05 ** p<α= .01 ***p<α= .001							

From Table 4, the data presented in the table show the following conclusions:

The fit of this linear regression model has an R-squared value of .752, indicating that the four predictor variables, Transformational leadership (TL), Self-efficacy (SE), School climate (SC), and Teacher commitment (TC) account for 75.2% of the variance in teaching quality. Therefore, the results of this data analysis effectively reflect the influence of these predictor variables on the criterion variable, which is teaching quality.

The VIF values for the four predictor variables in this multiple regression analysis range from 3.06 to 4.84, which are all less than 5. The tolerance values range from 0.21 to 0.33, all of which are greater than 0.20. These results indicate that there is no multi-collinearity among the independent variables, confirming that the analysis results are both accurate and reliable.

The data reveal the significance of the regression equation, with an F value of 148 and p-values for each predictor less than .001. This indicates that the model is statistically significant, demonstrating that all four predictor variables have a significant impact on the criterion variable, which is teaching quality.

Among the four predictor variables, Transformational leadership (TL), Self-efficacy (SE), School climate (SC), and Teacher commitment (TC), the analysis found a statistically significant multiple relationship with teachers' job satisfaction at the .001 level. The multiple correlation coefficient (R) was .867, indicating that the model could explain 75.2% of the variance in teachers' job satisfaction.

An examination of the regression coefficients showed that School climate (SC) and Teacher commitment (TC) significantly predicted teachers' Job satisfaction at the $p < .001$ level. The regression coefficients for School climate (SC) were .63 in raw score (b_3) form and .60 in standardized score (β_3) form. Likewise, the coefficients for Teacher commitment (TC) were 0.30 (b_4) and 0.24 (β_4). In contrast, Transformational leadership (TL) and Self-efficacy (SE) did not significantly predict teachers' job satisfaction.

Regression equation in unstandardized coefficient

$$TS = -04.0 + 21.0TL + 06.0SE + 63.0SC^{***} + 30.0TC^{***} \quad 1$$

Regression equation in standardized coefficient

$$TS = .03.0TL + .06.0SE + .60.0SE^{***} + .24.0TC^{***} \quad 2$$

It can be explained that Transformational leadership (H1) and self-efficacy (H2) have statistically insignificant effects on teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou City at the .05 level of significance, thus not supporting the hypothesis (not supported). Meanwhile, school environment (H3) and teachers' commitment (H4) have statistically significant effects on teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou City at the .001 level of significance, thus supporting the hypothesis (supported). This indicates that school environment and teachers' commitment are important factors affecting teachers' job satisfaction in private kindergartens in Zhengzhou City.

Discussion

Hypothesis 1 Transformational Leadership and Job Satisfaction

The study found no significant association between transformational leadership and job satisfaction among private kindergarten teachers in Zhengzhou, China, which is inconsistent with

previous research suggesting a positive relationship. Paganin et al. (2025) suggest that there is a positive relationship. The inconsistency in the results may be due to the cultural context. In the Chinese education system, leadership tends to be more hierarchical and more focused on practical management. This cultural difference may limit the expected effect of transformational leadership on job satisfaction. Thus, the research suggests that transformational leadership may not be as effective in individualistic cultures, which place more emphasis on individual growth and motivation (Bass & Riggio, 2006).

Hypothesis 2 Self-management Ability and Job Satisfaction

The study found that self-management competence did not significantly predict job satisfaction. This is inconsistent with previous research that Zakariya (2020) and Ortan et al. (2021) found that teachers' self-efficacy had a significant direct effect on job satisfaction. In addition, Cayupe et al. (2023) stated that teachers with high self-efficacy were more likely to be satisfied with their roles. The inconsistency in the results may be due to the specific work context of private kindergartens in Zhengzhou, where teachers face high workloads, rigid management structures, and limited decision-making power, which can hinder the development of self-efficacy. In addition, Chinese cultural differences may also contribute to this difference, as group cohesion and humility are often prioritized over confidence.

Hypothesis 3 School Climate and Job Satisfaction

The study found that the relationship between school climate and job satisfaction, which was confirmed by past studies, had a positive effect on teachers' job satisfaction. For example, Abdul et al. (2024) study found a positive relationship between school climate and job satisfaction among secondary school teachers in Afghanistan; Wojciech's (2022) study showed that school climate significantly predicted job satisfaction of teachers in regular and special schools in Poland; and Hanaysha et al. (2023) revealed that school climate influenced job satisfaction both directly and indirectly through self-efficacy and stress. The results of this study indicate that a positive environment in private kindergartens in Zhengzhou City is likely to increase teachers' job satisfaction by promoting supportive relationships, reducing job-related stress, and promoting self-efficacy.

Hypothesis 4 Teacher Commitment and Job Satisfaction

The study found that the relationship between teacher commitment and job satisfaction is supported by past studies, such as Sothinathan et al. (2024) suggested that middle leaders play a key role in promoting teacher commitment, which positively affects job satisfaction. Shakya et al. (2023) found that job satisfaction was significantly related to affective commitment. Furthermore, Antonio et al. (2022) proposed that both external and internal factors, such as organizational support and personal life fulfillment, influence job satisfaction and organizational commitment. It can be seen that teacher commitment is an important factor affecting job satisfaction, as it helps increase teachers' emotional commitment and overall role fulfillment

5. The guidelines for promoting job satisfaction of teachers in private kindergartens in Zhengzhou, China

For the content analysis from key informants, the following approaches to promoting teacher satisfaction were proposed:

1) The transformational leadership to increase job satisfaction can be achieved by determining clear goals and vision, motivating teachers, promoting open communication, replying to the trust immediately, providing continuous learning opportunities, and promoting teamwork to reduce stress and increase the engagement.

2) To improve job satisfaction, the creation of self-efficiency can be achieved by increasing class management and problem-solving skills, promotes a positive and welcoming work environment, provides teachers opportunities to see the impact of their work, and accept their contribution to enhance confidence and self-esteem.

3) Creating a positive school environment to promote job satisfaction by improving school environment, providing high quality educational resources, providing safe classes and environment, equally allocation of work and providing proper breaks for teachers, promoting positive relations between teachers, colleagues and students, and involving a variety of teachers and involving teachers.

4) To increase job satisfaction, teacher commitment can be obtained to identify and appreciate the efforts and development of teachers, to determine clear goals and to promote effective communication between administrators, teachers and parents, provide ongoing

professional development and guidance and include teachers, to strengthen their role in the success of the student.

Recommendations for further research

1. Expand the study sample to include other regions or rural areas to compare and explore the factors affecting job satisfaction in different types of schools.
2. Investigate the impact of social and cultural factors by conducting studies in different countries or regions, taking into account cultural differences, family values, social norms, and educational policies.
3. Use action research to test and refine strategies for improving teacher job satisfaction in real-world contexts.

References

- Abdul, Q. N., Hamdan, S., Sayeed, N. O., & Siti, N. (2024). The influence of school climate on high school teachers' job satisfaction in a conflict-affected country. *International Journal of Evaluation and Research in Education (IJERE)* 13(1) : 321- 328
OI:10.11591/ijere.v13i1.22890
- Antonio, L., Garcia, M., & Santos, R. (2022). The influence of external and internal factors on job satisfaction and organizational commitment: A study among educators. *Journal of Educational Administration*, 60(3), 412-429. <https://doi.org/10.1108/JEA-12-2021-0196>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W.H. Freeman and Company.
- Bass, B. M., & Riggio, R. E. (2006). Transformational leadership (2nd ed.). *Psychology Press*.
<https://doi.org/10.4324/9781410617095>
- Cayupe, J. C., Bernedo-Moreira, D. H., Morales-García, W. C., López Alcaraz, F., Carrasco Peña, K. B., Saintila, J., & Flores-Paredes, A. (2023). Self-efficacy, organizational commitment, workload as predictors of life satisfaction in elementary school teachers: The mediating role of job satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1066321. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1066321>
- Cohen, J., McCabe, E. M., Michelli, N. M., & Pickeral, T. (2009). School climate: Research, policy, teacher education, and practice. *Teachers College Record*, 111(1), 180–213.

- Dutta, P., & Sahni, P. (2015) Transformational leadership and its influence on organizational success. *International Journal of Business and Management*, 7(10), 168-159
<https://doi.org/5539.10ijbm.v10n7p159>
- Edinger, S. K., & Edinger, M. J. (2018). Improving teacher job satisfaction: The roles of social capital, teacher efficacy, and support. *The Journal of Psychology*, 152(8), 529-542.
<https://doi.org/10.1080/00223980.2018.1481525>.
- Gavora, P., Pacholik, V., Navrátilová, H., & Petrů Puhrová, B. (2024). Primary school teachers' self-efficacy: Sources of its improvement. *Orbis Scholae*, 18(1), 25–47.
- Ghulam, M., Ahmad, S., & Ali, N. (2023). Teacher commitment at higher secondary school in Upper Dir Khyber Pakhtunkhwa. *Voyage Journal of Educational Studies*, 3(1), 113–126.
<https://doi.org/10.58622/vjes.v3i1.34>
- Gong, X., Niu, C., & Wang, J. (2020). The status quo, sources, and influencing factors of professional pressure faced by preschool teachers in rural China: An empirical study based on multiple counties in Hubei Province. *Best Evidence in Chinese Education*, 6(1), 715-738. <https://doi.org/10.15354/bece.20.ar070>
- Hanaysha, J., Almazan, L. A., & Hussain, M. (2023). The impact of school climate on job satisfaction: The roles of self-efficacy and stress. *International Journal of Educational Management*, 37(4), 678-692. <https://doi.org/10.1108/IJEM-10-2022-0493>
- Holsblat, R. (2014) The relationship between commitment to the organization, perceived organizational support, job satisfaction, and organizational citizenship behavior of teachers. *American Journal of Educational Research*, 6(2), 324-319
<https://doi.org/12691.10education-9-6-2>.
- Judge, T. A., & Kammeyer-Mueller, J. D. (2012). Job attitudes. *Annual Review of Psychology*, 63, 341–367. <https://doi.org/10.1146/annurev-psych-120710-100511>
- Mudd, H. K., & Mudd-Fegett, K. N. (2024). *Transformational learning in social work and human services education*. Campbellsville University.
- Ortan, F., Simut, C., & Simut, R. (2021). Self-efficacy, job satisfaction, and teacher well-being in the K-12 educational system. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(23), Article 12763. <https://doi.org/10.3390/ijerph182312763>.

- Paganin, G., Mameli, C., Guglielmi, D., & Mazzetti, G. (2025) Transformational leadership and teacher satisfaction: The enhancing roles of professional development and learning program management. *Journal of Education for Teaching*. <https://www.tandfonline.com/toc/cjet/0/200>
- Rehman, N., Huang, X., Mahmood, A., Zafeer, H. M. I., & Mohammad, N. K. (2023). Emerging trends and effective strategies in STEM teacher professional development: A systematic review. *Humanities and Social Sciences Communications*, 12, Article 32. <https://doi.org/10.1057/s41599-023-01484-1>
- Santhosh, J S; Flower, F X Lovelina Little. (2023). School Climate and its Determinant Factors of Well-Being in a Residential School Community. *Indian Journal of Social Psychiatry*, 39(2), 147-152, Apr–Jun 2023. | DOI: 10.4103/ijsp.ijsp_11_21.
- Shakya, R., Sharma, S., & Tiwari, N. (2023). The relationship between job satisfaction and affective commitment among teachers. *Educational Psychology Review*, 35(2) , 233- 249. <https://doi.org/10.1007/s10648-023-09734->
- Shoshani, A., & Eldor, L. (2016). The informal learning of teachers: Learning climate, job satisfaction, and teachers' and students' motivation and well-being. *International Journal of Educational Research*, 79, 52-63. <https://doi.org/10.1016/j.ijer.2016.06.007>
- Soper, D. (n.d.). *A-priori sample size calculator for structural equation models*. Retrieved March 10, 2025, <https://www.danielsoper.com/statcalc/calculator.aspx?id=89>
- Sothinathan, K., Rajan, M., & Pillai, S. (2024). The role of middle leaders in promoting teacher commitment and its impact on job satisfaction. *Journal of Educational Leadership*, 29(1), 45- 59. <https://doi.org/10.1016/j.jel.2024.01.006>
- Suryadi, A., Muslim, A. Q., & Setyono, L. (2024). Exploring the nexus of digital leadership and digital literacy on higher education performance: The role of digital innovation. *European Journal of Educational Research*, 13(1), 1-14.
- Toropova, A., Myrberg, E., & Johansson, S. (2020). Teacher job satisfaction: The importance of school working conditions and teacher characteristics. *Educational Review*, 73(1), 1-27. <https://doi.org/10.1080/00131911.2019.1705247>
- Uzun, M., & Özdem, İ. (2017). The effects of organizational support and teachers' motivation on job satisfaction: A study on kindergarten teachers. *International Journal of Educational Studies*,

- 9(3), 105-117. <https://doi.org/10.21829/ijes.2017.92310> Vaculikova, J. (2024). Comparing self-regulation strategies among adult learners from Poland, Serbia, Slovakia, and the Czech Republic. *Frontiers in Psychology*, 15, 1382989. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2024.1382989>
- Vinis, A., & Thomas, K. W. (2024). Transformational leadership and shared vision: A study of organizational effectiveness. *Leadership & Organization Development Journal of Leadership Studies*, 19(3), 45-60. <https://doi.org/10.1002/jls.22345>
- Wojciech, A. (2022). School climate as a predictor of job satisfaction among teachers. *Journal of Educational Psychology*, 45(2), 122-135. <https://doi.org/10.1007/jep.2022.0146>
- Yang, Y., & Ling, Q. (2023). The influence of existence-relatedness-growth need satisfaction and job burnout of young university teachers: The mediating role of job satisfaction. *Frontiers in Psychology*, 14, Article 1205742. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2023.1205742>
- Zakariya, Y. F. (2020). Effects of school climate and teacher self-efficacy on job satisfaction of mostly STEM teachers: A structural multi-group invariance approach. *International Journal of STEM Education*. https://stemeducationjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s40594-020-00209-?utm_source=chatgpt.com
- Zuhri, R. S., Wilujeng, I., Haryanto, H., & Ibda, H. (2023). Information communication technologies education in elementary school: A systematic literature review. *Journal of Education and Learning*, 18(3), 1078–1089. <https://doi.org/10.11591/edulearn.v18i3.21435>.

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย

Product Development of Chum Hed Thai Herbal Drink for Health

มนีกัญญา นากามัทสึ^{1*}, คณิงนิจ รัตนอริยมณีกร²,

พัชรินทร์ ประเสริฐวณิช², พรปวีณ์ ขวัญทองพิศศักดิ์²

Maneekanya Nagamatsu^{1*}, Kanungnich Rattanaariyametheekorn²,

Patchrin Prasertwanich², Phornpravee Kwanthongphisak²

¹ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

² นักวิจัยอิสระ

*ผู้วิจัยติดต่อ: maneekanya@sau.ac.th

วันที่รับบทความ : 18 กุมภาพันธ์ 2568, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 26 เมษายน 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 19 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

จากคามวิตกกังวล เครียดสะสมและความเสื่อมของร่างกายที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอน เมื่อนอนหลับไม่เพียงพอก็จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพตามมา จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า สารสกัดจากเมล็ดชุมเห็ดไทยมีฤทธิ์ช่วยให้นอนหลับได้เร็วขึ้นและหลับสนิทมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีสรรพคุณอื่น ๆ เช่น ช่วยบำรุงร่างกาย การศึกษานี้จึงมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มชาสมุนไพรจากเมล็ดชุมเห็ดไทยสูตรเฉพาะ เพื่อเป็นทางเลือกสำหรับผู้ที่ต้องการปรับปรุงคุณภาพการนอนหลับด้วยวิถีธรรมชาติ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย 2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย ประชากรกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการแพทย์แผนไทย แผน ก. อายุ 30 ปีขึ้นไป จำนวน 100 คน พำนักในเขตกรุงเทพมหานคร โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า เครื่องดื่มสมุนไพรชาชุมเห็ดไทยที่ช่วยให้ผ่อนคลายและนอนหลับสบาย มีรสชาติที่กลมกล่อมในแต่ละสูตร มีดังนี้ 1. Peaceful night ใช้เมล็ดชุมเห็ดไทย 5 กรัม, เก๊กฮวย 4 กรัม, เติยหอม 0.5 กรัม 2. One blue day ใช้เมล็ดชุมเห็ดไทย 5 กรัม, คาโมมายล์ 3 กรัม, มะตูม 1 กรัม และ 3. Deep Zleep ใช้เมล็ดชุมเห็ดไทย 5 กรัม, เสาวรส 2 กรัม, ชะเอมเทศ 0.5 กรัม โดยความพึงพอใจของผู้บริโภคใน

ภาพรวมต่อเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตรคือช่วยให้คุณภาพการนอนหลับดีขึ้น สามารถหลับได้ยาวถึงเช้า ตื่นขึ้นมารู้สึกสดชื่น อยู่ในระดับมากกว่าเฉลี่ย $\bar{x}$ เท่ากับ 4.16

คำสำคัญ : การพัฒนาผลิตภัณฑ์, ชาชุมเห็ดไทย, สมุนไพรชุมเห็ดไทย, ความพึงพอใจ

Abstract:

Anxiety, accumulated stress and physical deterioration affect the quality of sleep. When sleep is insufficient, it will lead to health problems. From the literature review, it was found that the extract from the seeds of Senna Tora has the effect of helping to fall asleep faster and sleep more efficiently. In addition, it has other properties such as helping to nourish the body. This study focuses on developing the herbal tea drink product from a specific formula of Senna Tora as an alternative for those who want to improve their sleep quality naturally. This research aims to 1. Develop a formula for a health drink product of Senna Tora herbal tea. 2. To assess consumer satisfaction with the health drink product of Senna Tora (Chum Hed Thai) herbal tea. The sample population in this study consisted of 100 students of Thai Traditional Medicine Diploma Program, aged 30 years and over, residing in Bangkok by purposive sampling method. The data collection tool was a questionnaire. The research found that Senna Tora herbal tea that helps to relax and sleep well has a well taste in each formula consisting of herbs with different proportions as follows: 1. Peaceful night; uses 5 grams of Senna Tora seeds, 4 grams of chrysanthemum, 0.5 grams of pandanus 2. One blue day; uses 5 grams of Senna Tora seeds, 3 grams of chamomile, 1 gram of Bael fruit and 3. Deep Zleep; uses 5 grams of Senna Tora seeds, 2 grams of passion fruit, 0.5 grams of Licorice Root. The overall consumer satisfaction with the three formulas of Chum Hed Thai Herbal Drink for Health, which were better sleep quality, able to sleep throughout the morning, and wake up feeling refreshed, was at a high level with an average value of $\bar{x}$ equal to 4.16.

Key Words: Product Development, Chum Hed Thai herbal tea, Senna Tora seed herb, Customer satisfaction.

1. บทนำ

ในปัจจุบัน ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากธรรมชาติและสมุนไพร ซึ่งตอบสนองต่อกระแสความนิยมในผลิตภัณฑ์ที่ปลอดภัยและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (HRDI, 2025) อีกทั้งยังมีความต้องการเพิ่มขึ้นในกลุ่มผู้สูงอายุที่เผชิญกับปัญหาโรคเรื้อรัง เช่น โรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง และอาการนอนไม่หลับ (Jung et al., 2013) จากข้อมูลทางสถิติของกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข พบว่า คนไทยเผชิญภาวะ "นอนไม่หลับ" มากถึง 40% ของประชากรทั้งหมด หรือราว ๆ 19 ล้านคนและมีแนวโน้มมากขึ้นเรื่อย ๆ (กรมสุขภาพจิต, 2563) การนอนหลับเป็นความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ที่สำคัญต่อสุขภาพกายและจิตใจ โดยในระหว่างการนอนหลับ ร่างกายจะลดการใช้พลังงานและสะสมพลังงานในเซลล์เพื่อใช้ในวันถัดไป (Kamel & Gammack, 2006) การนอนหลับยังช่วยซ่อมแซมส่วนสึกหรอและปรับสมดุลของสารเคมีในร่างกาย รวมถึงการจัดระเบียบความจำ หากมีปัญหาเกี่ยวกับการนอนหลับ เช่น การนอนไม่หลับ อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานของชีวิตและสุขภาพในหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเครียดที่เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพการนอนหลับในทุกช่วงวัย (Van Reeth et al., 2000).

จากการศึกษาพบว่า สารสกัดน้ำจากเมล็ดชุมเห็ดไทย (Senna tora) มีฤทธิ์ช่วยให้นอนหลับและช่วยขับปัสสาวะได้ (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2567) ชุมเห็ดไทยยังเป็นสมุนไพรที่มีการใช้ในภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยมาอย่างยาวนาน โดยเฉพาะในการขับพยาธิ การช่วยให้นอนหลับ และการบำรุงประสาท (กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2563) นอกจากนี้ ยังมีสารสำคัญ เช่น แอนทราควิโนน (Anthraquinones) และฟลาโวนอยด์ (Flavonoids) ซึ่งมีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระ ช่วยลดความเสี่ยงของโรคเรื้อรัง เช่น โรคหัวใจและหลอดเลือด รวมถึงโรคเบาหวาน (Sae-Wong, Tansakul & Tewtrakul, 2011) ชุมเห็ดไทยหรือที่ชาวบ้านเรียก "ผักหลับมึน" เป็นสมุนไพรพื้นบ้านที่มีประโยชน์หลากหลายด้านสุขภาพเป็นสมุนไพรที่มีสรรพคุณทางยาหลากหลาย (มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 2567) แต่ยังไม่ได้รับการเผยแพร่อย่างกว้างขวางในตลาดเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพ ทั้งที่มีศักยภาพสูง ทำให้ผู้บริโภคยังไม่คุ้นเคยกับผลิตภัณฑ์ที่ทำจากชุมเห็ดไทย นอกจากนี้การแข่งขันจากผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ມสมุนไพรอื่น ๆ : ตลาดเครื่องดื่ມสมุนไพรมีการแข่งขันสูง โดยมีผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่รู้จักและได้รับความนิยมมากมาย เช่น ชาเขียว ชาสมุนไพรต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้ผลิตภัณฑ์จากชาชุมเห็ดไทยไม่สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ง่าย (กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2564) จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยยังไม่พบว่ามีงานวิจัยเกี่ยวกับการนำเมล็ดชุมเห็ดไทยมาพัฒนาเป็นสูตรชาพร้อมดื่ມเพื่อสุขภาพ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญของการนำเมล็ดชุมเห็ดไทยมามุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่ມชาสมุนไพรจากเมล็ดชุมเห็ดไทยที่เป็นสูตรเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ การนำชุมเห็ดไทยมาพัฒนาเป็นเครื่องดื่ມเพื่อสุขภาพในรูปแบบชาถุงสำเร็จ จึงเป็นแนวทางที่น่าสนใจ ไม่เพียงแต่ช่วยส่งเสริมสุขภาพ แต่ยังสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรและผู้ประกอบการในท้องถิ่น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก สนับสนุนนโยบายภาครัฐโดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ (กรมส่งเสริม

การเกษตร, 2564) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ดังกล่าวยังช่วยสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับสมุนไพรไทย และสร้างความยั่งยืนในการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม (Sae-Wong, Tansakul & Tewtrakul, 2011)

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาสมุนไพรไทย
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาสมุนไพรไทย

3. การทบทวนวรรณกรรม

3.1 ทฤษฎีการแพทย์แผนไทยและการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มสมุนไพร

ชาสมุนไพรเป็นเครื่องดื่มที่เตรียมได้จากพืชสมุนไพรที่มีสรรพคุณดีต่อสุขภาพ เมื่อนำมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรบริโภคจึงมีสรรพคุณหลากหลาย (Kays, 1991) ทฤษฎีการแพทย์แผนไทยมีแนวคิดหลักในการรักษาสุขภาพโดยการปรับสมดุลธาตุในร่างกายคือปรับสมดุลตามธาตุเจ้าเรือนของแต่ละบุคคล ซึ่งการเลือกบริโภคเครื่องดื่มสมุนไพรจะขึ้นอยู่กับธาตุเจ้าเรือนของแต่ละบุคคล ตัวอย่างเช่น คนธาตุดินควรเลือกดื่มน้ำสมุนไพรที่มีรสหวานหรือฝาด คนธาตุน้ำควรเลือกดื่มน้ำสมุนไพร รสเปรี้ยวและขม คนธาตุลมควรเลือกดื่มน้ำสมุนไพรรสเผ็ด และ คนธาตุไฟควรเลือกดื่มน้ำสมุนไพรรสขมเย็น เพื่อช่วยบำรุงสุขภาพ โดยเครื่องดื่มสมุนไพรมีสรรพคุณที่หลากหลายและมีงานวิจัยหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของสมุนไพรต่าง ๆ ที่ใช้ในเครื่องดื่ม (กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2564) การพัฒนาเครื่องดื่มสมุนไพรเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลาย การศึกษาชนิดของสมุนไพรที่เหมาะสมสำหรับเครื่องดื่มเป็นขั้นตอนที่สำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (รุจิรัตน์ คงจันทร์, 2565) เนื่องจากผู้บริโภคให้ความสนใจในสรรพคุณที่ดีต่อสุขภาพของสมุนไพร แต่สมุนไพรแต่ละชนิดมีสรรพคุณและคุณสมบัติที่ให้ประโยชน์แตกต่างกัน บางชนิดก็ช่วยบรรเทาอาการต่าง ๆ ในขณะที่บางชนิดก็ช่วยเสริมสร้างสุขภาพร่างกายได้ การทราบถึงสรรพคุณของสมุนไพรในผลิตภัณฑ์ จะช่วยให้สามารถเลือกน้ำสมุนไพรเพื่อสุขภาพที่เหมาะสมกับร่างกายได้ง่ายมากขึ้น (กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก, 2564) ผลิตภัณฑ์สมุนไพรจึงต้องมีการทดลองสูตรและการทดสอบทางประสาทสัมผัสซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้รสชาติและมีคุณลักษณะที่ผู้บริโภคชื่นชอบ มีคุณประโยชน์ที่หลากหลาย มีรสชาติกลมกล่อม ดื่มง่ายให้ความสะดวกกับร่างกายได้เป็นอย่างดี

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับสมุนไพรชุมเห็ดไทยและสมุนไพรอื่นที่เกี่ยวข้อง

สมุนไพรชุมเห็ดไทยและสรรพคุณนั้นได้ถูกบันทึกไว้ในหนังสือประมวลสรรพคุณยาไทย ของสมาคมร.ร. แพทย์แผนโบราณสำนักวัดพระเชตุพนฯ (วัดโพธิ์) ท่านเทียน พระนคร ระบุว่า “ประโยชน์ทางยาของชุมเห็ดไทย เมล็ดคั่วให้ดำเกรียม ชงน้ำรับประทานเป็นยาระงับประสาท ทำให้อ่อนหลับสบาย ตื่นและรากเป็น ยาแก้ไข้ขับปัสสาวะ แก้กษัย และจากงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมหิดล เกี่ยวกับเมล็ดชุมเห็ดไทยต่อ

รูปแบบการนอนหลับศึกษาโดยวิธีโพลีซอมโนกราฟฟีพบว่า เครื่องดื่มชุมเห็ดไทยสามารถทำให้หลับได้เร็วขึ้น และหลับสนิทมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยแนวคิดภูมิปัญญาแพทย์แผนไทยโบราณนั้นยังกล่าวไว้ด้วยว่า การใช้ชุมเห็ดไทยเป็นยาช่วยให้นอนหลับจึงนำเมล็ดคั่วก่อน เพราะเมล็ดที่ไม่คั่วจะเป็นพิษ ห้ามนำมารับประทาน เด็ดขาด ในสมัยก่อนนิยมคั่วเมล็ดชุมเห็ดไทยให้เกรียม มีกลิ่นหอม บดเป็นผงชงน้ำร้อนกินแทนชา จะทำให้นอนหลับสบาย และช่วยขับปัสสาวะได้

ภาพที่ 1 : เมล็ดชุมเห็ดไทย

ดอกเก๊กฮวย และ เตยหอม สำหรับดอกเก๊กฮวยมีสารเคมีธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพ เช่น กรดคลอโรจีนิค (Chlorogenic Acide) ฟลาโวนอยด์ (Flavonoid) หรือชานโคเน (Chalcone) สารโครแซนทีมิน (Chrysanthemin), สารอะดีนีน (Adenine) สตาไดดรีน (Stachydrine) โคลีน (Choline) กรดอะมิโน และน้ำมันหอมระเหยอีกหลายชนิดที่ ซึ่งช่วยรักษาและป้องกันโรคเส้นเลือดหัวใจตีบ ชาดอกเก๊กฮวย เหมาะกับทุกเพศทุกวัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ช่วยบำรุงร่างกายผู้ที่มีโรคเรื้อรังเช่นนอนไม่หลับ เบาหวาน โรคตับ โรคเก๊าท์ เป็นต้น (ไชยยัง รุจจนเวท, 2548) สำหรับ เตยหอม หรือ “ใบเตย” มีสรรพคุณจากน้ำมันหอมระเหยในใบเตยหอมมีผลต่อร่างกาย อารมณ์ จิตใจ โดยอาจส่งผลกระทบต่อระบบประสาททำให้รู้สึกตื่นตัว มีกำลังวังชา สดชื่น กระปรี้กระเปร่า จึงนิยมนำมาใช้ในผู้ที่อาการซึมเศร้า รู้สึกหดหู่ อ่อนเพลียในทางตรงกันข้ามน้ำมันหอมระเหยบางชนิดช่วยให้สงบ ผ่อนคลายความตึงเครียด นอนหลับง่ายขึ้น มักใช้ในผู้ที่มีการตึงเครียด นอนไม่หลับ(ฐาปนีย์ หงส์รัตนารกิจ, 2550)

คาโมมายล์ และ มะตูม สำหรับดอกคาโมมายล์จะมีสารพิษเคมีหลากหลายชนิด แต่พบอะพิจินีนิ เป็นสัดส่วนสูงที่สุด ซึ่งสารอะพิจินีนินี้มีฤทธิ์ในการต้านการอักเสบ ช่วยขับลมในกระเพาะและช่วยให้รู้สึกสงบ คลายความกังวล ช่วยให้หลับสนิท (Srivastava, Pandey & Gupta.,2009; Srivastava et al., 2010) สำหรับมะตูม ในทางการแพทย์แผนไทยมีการใช้มะตูมเพื่อการรักษามาตั้งแต่อดีต โดยตามตำราสรรพคุณยาไทย มะตูมมีสรรพคุณบำรุงธาตุ แก้อาตุพิการ แก่ท้องเสีย แก้บิด แก้ขับลม บำรุงไฟธาตุ บำรุงกำลัง 2 ใน

บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2562 (บัญชียาจากสมุนไพร) ผลมะตูมเป็นส่วนประกอบในตำรับยาตรีเกรสมาศ ซึ่งอยู่ในกลุ่มยาบำรุงธาตุปรับธาตุ (คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ, 2566)

ดอกเสาวรส และ ชะเอมเทศ สำหรับดอกเสาวรส มีสารออกฤทธิ์จากน้ำดอกเสาวรสทั้งชนิดเปลือกสี เหลืองและเปลือกสีม่วงต่อการต้านอนุมูลอิสระ การต้านการอักเสบ ลดอาการวิตกกังวล อาการนอนไม่หลับ และการกระตุ้นระบบภูมิคุ้มกันในผู้สูงอายุ งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาองค์ความรู้ทางด้านเสาวรสเพื่อนำมาช่วยส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุด้วย (Larzelere and Wiseman ,2002) ปัญหาในการนอนไม่หลับหรือหลับยาก อาจได้รับการบรรเทาด้วยการดื่มชาดอกเสาวรส ซึ่งมีสารฟลาโวนอยด์ (Flavonoids) และไฟโตเคมีคอล (Phytochemicals) ช่วยส่งเสริมการนอนหลับช่วยให้หลับไวขึ้น คุณภาพการนอนหลับดีขึ้นทำให้สมองผ่อนคลาย ช่วยสนับสนุนสุขภาพสมองและปรับปรุงคุณภาพการนอนหลับในระยะยาว (Wang, L. et al., 2003) สำหรับชะเอมเทศ รากชะเอมเทศมีการใช้ตามองค์ความรู้ดั้งเดิมในตำรับยาแผนไทยหลายตำรับ โดยถูกระบุอยู่ในบัญชียาหลักแห่งชาติ ซึ่งควบคุมโดยประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ ชะเอมเทศยังมีการนำไปทำให้เหลืองกรอบแล้วชงน้ำดื่มเพื่อช่วยแก้อาการชักและสงบประสาท ทำให้นอนหลับได้ดี (เย็นจิตร เตชะดำรงสิน, 2547)

3.3 แนวคิดเกี่ยวกับการนอนหลับและสุขภาพ

การนอนหลับกับสุขภาพ เนื่องจากช่วงเวลานอนหลับ ร่างกายจะมีการหลั่งฮอร์โมนสำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อระบบการหมุนเวียนเลือด ระบบหัวใจและหลอดเลือด ระบบภูมิคุ้มกัน ซึ่งมีผลสำคัญต่อการเจริญเติบโต กระบวนการเมตาบอลิซึมของร่างกาย และกระตุ้นให้สร้างโปรตีนเพื่อใช้ซ่อมแซมเซลล์ต่าง ๆ ให้ทำงานเป็นปกติ (James B. et al., 1998; Mignot E., 2008; Smolensky & Lamberg 2001) จากการศึกษาพบว่าในขณะหลับจะมีการหมุนเวียนเลือดไปเลี้ยงกล้ามเนื้อเพิ่มมากขึ้น และในระบบภูมิคุ้มกัน ดังนั้น ในผู้ที่หลับสนิทหรือพักผ่อนเพียงพอก็จะมีโอกาสป่วยจากการติดเชื้อน้อยกว่าผู้ที่พักผ่อนไม่เพียงพอ (James B. et al., 1998) นอกจากนี้ยังมีข้อมูลอีกว่า Epidermal Growth Factor (EGF) ที่พบในสมองมีส่วนช่วยในการกระตุ้นการผลิตสารที่มีบทบาทในการควบคุมการนอนหลับอีกด้วย (Kushikata, T., Sawada, M., Niwa, H. et al., 2016) จึงอาจกล่าวได้ว่า การนอนหลับให้สนิทและเพียงพอในแต่ละคืนจะทำให้ร่างกายฟื้นตัว รู้สึกสดชื่น ตื่นตัว เมื่อขณะตื่น (James B et al., 1998) และยังส่งผลช่วยฟื้นฟูผิวพรรณให้สดใส ในทางตรงกันข้ามการนอนหลับพักผ่อนที่ไม่เพียงพอ จากการศึกษาพบว่านอกจากจะส่งผลต่อปัญหาสุขภาพแล้ว ยังส่งผลให้เกิดปัญหาด้านผิวพรรณตามมาอีกด้วย (Thorburn PT. & Riha RL.,2010) การดื่มเครื่องดื่มอุ่น ๆ หรือสมุนไพรบางชนิดที่มีคุณสมบัติช่วยให้เกิดความผ่อนคลายหรือคลายความวิตกกังวล เช่น ชาเมล็ดชุมเห็ดไทย,ดอกเสาวรส,ดอกคาโมไมล์ปริมาณเล็กน้อยก่อนเข้านอนก็จะช่วยให้รู้สึกสงบ ผ่อนคลาย ทำให้หลับง่าย และนอนหลับสนิทมากขึ้น (Zick S., Wright B., Sen A., Arnedt JT.,2011)

3.4 แนวคิดเกี่ยวกับความพึงพอใจต่อชาสมุนไพรไทย

ความพึงพอใจต่อชาสมุนไพรไทยนั้นเชื่อมโยงกับคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส นพรัตน์ อาตมะพันธ์ (2560) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอิทธิพลประเทศแหล่งกำเนิดชาต่อการรับรู้ของผู้บริโภค โดยการวิเคราะห์ด้วย Logistic Regression พบว่า สี กลิ่น รสชาติ กลิ่นสมุนไพร และความรู้สึกหลังกลืนมีผลต่อการยอมรับและตัดสินใจซื้อ การประเมินความพึงพอใจโดยใช้มาตราส่วนค่า 9 ระดับ (9 Point Hedonic Scale) ซึ่งพบว่า ผู้บริโภคชอบชามะขามแขกมากที่สุด ทั้งด้านความชอบโดยรวม กลิ่น รสชาติ กลิ่นรสสมุนไพรและความรู้สึกหลังกลืน ด้านบรรจุภัณฑ์ การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์ชาสมุนไพรในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการรักษาสิ่งแวดล้อม อำนวยความสะดวก ส่งเสริมการจัดจำหน่าย การบรรจุ และปกป้องผลิตภัณฑ์ สำหรับปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าชาสมุนไพรคือ ภาพลักษณ์ตราสินค้าและการรับรู้คุณภาพผลิตภัณฑ์โดยผลการวิเคราะห์ แบบ Principal Component Analysis พบว่ามี 3 ปัจจัยหลักคือ ด้านค่านิยมของสังคม ด้านสุขภาพของผู้บริโภค และด้านคุณภาพผลิตภัณฑ์(ชัยวุฒติ เกตุอุดม, 2565)

กระบวนการขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

กรอบแนวความคิดในการทำวิจัย

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดวิจัย

จากกรอบแนวคิดข้างต้น การพัฒนาเครื่องดื่มสุขภาพชาชุมเห็ดไทยนั้น เมื่อพัฒนาสูตรได้แล้วยังต้องเชื่อมโยงกับความพึงพอใจของผู้บริโภคผ่านคุณลักษณะทางประสาทสัมผัส เช่น สี กลิ่น รสชาติ และรูปลักษณะผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ส่งผลต่อการยอมรับและตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) ที่ผู้วิจัยมุ่งหวังในการค้นหาคำตอบหรือเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือใช้ในการตัดสินใจ มุ่งเน้นนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติ ในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิในประเด็นที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางการวิจัย และศึกษาข้อมูลจากเอกสารและเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา เพื่อนำมาวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย และหลังจากได้ตัวอย่างผลิตภัณฑ์แต่ละสูตรจึงได้นำมาประเมินระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย

4.2 ขั้นตอนการเตรียมผลิตภัณฑ์

1. จัดหาสมุนไพรหลักคือ เมล็ดชุมเห็ดไทยแห้ง นำมาคั่วให้เกรียมและบดที่มีความละเอียดพร้อมสำหรับการทำชา
2. จัดหาสมุนไพรแต่งกลิ่นและรส คือ ดอกเสาวรสจัดหาจากแหล่งที่ทำการเพาะปลูกทางภาคเหนือ และอีสาน นำมาล้างทำความสะอาดและตากแห้ง นำเข้าตู้อบเพื่อฆ่าเชื้อและรักษาอายุของส่วนผสม
3. จัดหาสมุนไพรแต่งกลิ่นและรส คือ ดอกเก็กฮวย ใบเตย และคาโมมายล์แห้ง นำเข้าตู้อบเพื่อฆ่าเชื้อและรักษาอายุของส่วนผสม
4. จัดหาสมุนไพรแต่งกลิ่นและรส คือ ชะเอมเทศ และ มะตูม แห้ง นำมาคั่วและบดให้มีความละเอียด
5. นำแต่ละส่วนผสมมาร่อนผ่านร่อนเบอร์ 20
6. เมื่อส่วนผสมพร้อมจึงนำเข้าบรรจุในถุงชาตามสัดส่วนที่กำหนดในแต่ละสูตร และจัดทำบรรจุภัณฑ์พร้อมดื่ม

5. ระเบียบวิธีวิจัย

5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ นักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพการแพทย์แผนไทย แผน ก อายุ 30 ปีขึ้นไปวัยทำงาน จำนวน 100 คน พำนักในเขตกรุงเทพมหานคร

เนื่องจากการประเมินความพึงพอใจจากผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการพัฒนาสูตรขึ้นมาในช่วงแรกนี้จำเป็นต้องได้รับการทดสอบทางประสาทสัมผัสจากอาสาสมัครผู้มีความรู้เฉพาะทางก่อนรับการประเมินความพึงพอใจจากผู้ที่มีมติเห็นชอบเครื่องดื่มสมุนไพรทั่วไป การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างกำหนดตามตารางสำเร็จรูปของ Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และยอมให้มีความคลาดเคลื่อนในการประมาณไม่เกิน 5% จะได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ 80 คน และเพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตอบแบบสอบถาม ทางผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 100 คน โดยเก็บข้อมูลจากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีการพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยจำนวน 3 สูตรเพื่อทดสอบรสชาติที่มีคุณลักษณะทางประสาทสัมผัสอันเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค และมีการประเมินระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามออนไลน์แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประเมินระดับความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย

5.3 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ความชัดเจนของข้อความถาม และความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Object Congruence - IOC) ของความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อพิจารณาคัดเลือกเฉพาะข้อรายการ (Items) ที่มีค่า IOC = 0.75 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปเก็บข้อมูล จากนั้นทำการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดลอง (Try Out) กับบุคคลที่มีลักษณะเช่นเดียวกับผู้บริโภค โดยกลุ่มบุคคลที่ใช้ในการทดลองแบบสอบถามครั้งนี้คือ กลุ่มผู้บริโภคที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยจำนวน 30 คน และหาค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) ของครอนบาค (Cronbach) ซึ่งมีค่าเท่ากับ 0.85 สอดคล้องกับ Nunnally J.D.(1978) ได้นำเสนอว่าค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมืออยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ควรมากกว่า 0.70 ถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

5.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามออนไลน์ google form เพื่อประเมินความพึงพอใจ จำนวน 100 คน จากนั้นนำแบบสอบถามดังกล่าวมาทำการลงรหัสเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation: S.D.)

6. ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำส่วนผสมในแต่ละสูตรไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญเพื่อการพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์สมุนไพรชาชุมเห็ดไทยซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของชาทั้ง 3 สูตร โดยนำชาจากเมล็ดชุมเห็ดไทยดั้งเดิมที่ได้มีใบทางรสฝาดและขม ค่อนข้างรับประทานยาก ผู้วิจัยได้นำสมุนไพรประกอบผสมเพื่อแต่งกลิ่นและรส และเพิ่มคุณสมบัติให้มากขึ้น จึงได้ เครื่องดื่มชาชุมเห็ดไทยเพื่อสุขภาพทั้ง 3 สูตรมีสรรพคุณ แสดงดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ส่วนประกอบจากสมุนไพรในเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย (ถุงชาขนาด 6x8 cm)

สูตร (หมายเลข)	สมุนไพร	ส่วนที่ใช้	เวลาการ อบแห้งเพื่อฆ่า เชื้อ (55 °C)	ขนาด ของแรง (เบอร์)	อัตราส่วนที่ เหมาะสมของ แต่ละสูตร	สรรพคุณ
สูตร 1 : นิทรา Peaceful night	ชุมเห็ดไทย ดอกเก็กฮวย และ ใบเตย	เมล็ด, ดอก , ใบ	5 ชม.	20	เมล็ดชุมเห็ด ไทย 5 กรัม, ดอกเก็กฮวย 4 กรัม ,ใบเตย หอม 0.5 กรัม	รสชาติอ่อนหวานละมุน ช่วยให้ผ่อนคลาย หลับ สบายตลอดคืน
สูตร 2 : นิทรา One blue day	ชุมเห็ดไทย คาโมมายล์ และ มะตูม	เมล็ด, ดอก , ผล	5 ชม.	20	เมล็ดชุมเห็ด ไทย 5 กรัม, คา โมมายล์ 3 กรัม, มะตูม 1 กรัม	รสชาติเข้มข้นปานกลางหวาน หอม ช่วยลดความตึง เครียดและคลายความวิตก ที่เกิดขึ้นระหว่างวันจาก การทำงานหรือการทำ กิจกรรมต่างๆ
สูตร 3 : นิทรา Deep Zleep	ชุมเห็ดไทย ดอกเสาวรส	เมล็ด, ดอก	5 ชม.	20	เมล็ดชุมเห็ด ไทย 5 กรัม, เสาวรส 2 กรัม, ชะเอมเทศ 0.5 กรัม	รสชาติเข้มข้นชุ่มคอช่วย เสริมเรื่องการนอนหลับลึก ต่อเนื่องตลอดระยะเวลา ของการนอนหลับ

ต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้ชื่อว่า นิทรา (Nithra) คือชาสมุนไพรช่วยให้ผ่อนคลายและช่วยในการนอนหลับสบาย พัฒนาจากสมุนไพรชุมเห็ดไทย *Senna tora* (L.) Roxb. โดยทั้ง 3 สูตร (ไม่มีส่วนผสมของน้ำตาลและคาเฟอีน)

ภาพที่ 3 เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตร

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย

จากข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภค พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ไม่มีประวัติการแพ้เกสรดอกไม้ ชอบดื่มชาสมุนไพรในลักษณะวันเว้นวัน คิดเป็นร้อยละ 57 และ เหตุผลหลักที่เลือกบริโภคชาชุมเห็ดไทยคือช่วยให้ผ่อนคลายและนอนหลับดี คิดเป็นร้อยละ 65 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย

n = 100

ประเด็นด้านความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจของผู้บริโภค		
	$\bar{x}$	SD	แปลผล
1. รูปแบบบรรจุภัณฑ์ของเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยมีความเรียบหรูและรู้สึกอบอุ่น	4.02	.651	มาก
2. เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตรมีกลิ่นหอมเหมาะสม	3.99	.703	ปานกลาง
3. สีชาดำเข้มของเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยดูสร้างบรรยากาศที่หรูหราและเจียบสงบ	4.60	.681	มากที่สุด
4. รสชาติของเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตรมีความกลมกล่อมเหมาะสม	4.38	.788	มาก
5. เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตรช่วยให้ผ่อนคลายลดความเครียดจากการทำงานลง	3.70	.482	ปานกลาง
6. ความพึงพอใจภาพรวมในการดื่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตร ช่วยเสริมให้คุณภาพการนอนหลับในเวลากลางคืนดีขึ้น สามารถหลับได้ยาวถึงเช้า ตื่นขึ้นมารู้สึกสดชื่น	4.16	.563	มาก
ภาพรวมเฉลี่ย	4.14	.264	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ภาพรวมเฉลี่ยของความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า สีชาดำเข้มของเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยดูสร้างบรรยากาศที่หรูหราและเจียบสงบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดเท่ากับ 4.60 รองลงมา คือ รสชาติของเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพของชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตรมีความกลมกล่อมเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.38 และ ความพึงพอใจภาพรวมในการดื่มเครื่องดื่มเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตร ที่ช่วยให้คุณภาพการนอนหลับในเวลากลางคืนดีขึ้น สามารถหลับได้ยาวถึงเช้า ตื่นขึ้นมารู้สึกสดชื่นมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากเท่ากับ 4.16 ตามลำดับ

7. อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

การศึกษางานวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย สามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย ผลการวิจัยพบว่าต้นแบบผลิตภัณฑ์พัฒนาจากสมุนไพรชุมเห็ดไทยสูตรที่ 1 นิทราPeaceful night มีรสชาติอ่อนหวานละมุน สรรพคุณช่วยในการผ่อนคลายหลับสบายตลอดคืน สำหรับสูตรที่ 2 นิทรา One blue day มีรสชาติเข้มข้นปานกลาง สรรพคุณช่วยลดความตึงเครียดและคลายความวิตกกังวลระหว่างวัน และสูตรที่ 3 มีรสชาติเข้มข้นชุ่มคอ สรรพคุณช่วยเสริมให้นอนหลับลึกต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการนอนหลับ ช่วยเสริมคุณภาพการนอนหลับในเวลากลางคืน สามารถหลับได้ยาวถึงเช้าเมื่อตื่นขึ้นมารู้สึกสดชื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Weerakit Kietcharoensuk (2550) ได้ทำการศึกษา ผลของเมล็ดชุมเห็ดไทยต่อรูปแบบการนอนหลับศึกษาโดยวิธีโพลีซอมโนกราฟฟี พบว่า 1) การที่มีการเปลี่ยนสถานที่นอน และการติดอุปกรณ์บันทึกการนอนของการทดลองใน 3 คืนแรกไม่มีผลต่อตัวแปรต่างๆที่ใช้วัดการนอน ยกเว้น ตัวแปร ระยะเวลา นอนหลับช่วงหลับฝัน (REM duration) และ ประสิทธิภาพการนอน (Sleep efficiency) ระหว่าง คืนที่ 1 และคืนที่ 3 ของการนอน 2) การดื่มน้ำเครื่องดื่มน้ำชุมเห็ดไทยก่อนนอนมีผลให้ ระยะเวลาการ หลับต่อเนื่องเร็วขึ้น (Latency to persistent sleep) ระยะเวลาช่วงหลับตื้นลดลง (sleep stage 1+2) ระยะเวลาการเข้าสู่การหลับลึกเร็วขึ้น (latency to deep sleep) และระยะเวลาของการหลับ ลึกนานขึ้น (sleep stage 3+4) โดยไม่ส่งผลกระทบต่อเวลาในช่วงหลับฝัน 3) คุณภาพการนอน หลับที่วัดโดยแบบวัดคุณภาพการนอนหลับในแต่ละคืนไม่แตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทย ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มน้ำเพื่อสุขภาพชาชุมเห็ดไทยทั้ง 3 สูตรในระดับมากโดยเฉพาะสรรพคุณของการช่วยเสริมให้คุณภาพการนอนหลับในเวลากลางคืนดีขึ้น สามารถหลับได้ยาวถึงเช้า ตื่นขึ้นมารู้สึกสดชื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของนพรัตน์ อาคมะพันธ์ (2560) พบว่าเครื่องดื่มน้ำชุมเห็ดไทยสามารถทำให้หลับได้เร็วขึ้นและ หลับสนิทมากขึ้น สี รสชาติ กลิ่นสมุนไพร และความรู้สึกล้างกลืนมีผลต่อการยอมรับและตัดสินใจซื้อจากผู้บริโภค

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยสามารถนำไปสู่นโยบายด้านการส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรปลูกสมุนไพรชุมเห็ดไทยและแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กรมส่งเสริมการเกษตร สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน ให้ความรู้ด้านวิชาการและเทคโนโลยีในการช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์วัตถุดิบที่เกี่ยวข้อง

เป็นการสร้างเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง โดยหน่วยงานภาครัฐให้การสนับสนุนช่วยเหลือด้านความรู้ เทคโนโลยี ทุน การบริหารจัดการร่วมมือกับภาคเอกชน เชื่อมโยงสินค้าจากชุมชนไปสู่ตลาดทั้งในประเทศ และต่างประเทศ

8.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

ผลสรุปที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดการนำวัตถุดิบจากเมล็ดชุมเห็ดไทยมาพัฒนาสูตรเป็น ผลิตภัณฑ์ใหม่ ควรมีการพัฒนาสูตรผลิตภัณฑ์ที่ใช้สารสกัดจากเมล็ดชุมเห็ดไทยในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ชา, แคปซูล, หรือผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร เพื่อให้ผู้บริโภคสามารถเลือกใช้ได้ตามความสะดวกและความต้องการ และทำแบบสอบถามหรือสัมภาษณ์เพื่อสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริโภคทั่วไปเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชุมเห็ดไทย จะช่วยให้เข้าใจถึงความต้องการและความพึงพอใจของตลาดได้ดียิ่งขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากเมล็ดชุมเห็ดไทยด้านเวชสำอางค์ด้วย เช่น ครีมทารักษาโรคผิวหนัง ซึ่งมีในตำรับยาของจีนและอายุรเวทอินเดีย มีการใช้ใบชุมเห็ดไทยทาภายนอกเพื่อรักษาโรคผิวหนัง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาผลิตภัณฑ์สมุนไพรให้มีความหลากหลายมากขึ้น

9. เอกสารอ้างอิง

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2563). *ฐานข้อมูลสมุนไพร*.

<http://www.dtam.moph.go.th>

กรมการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. (2564). *น้ำสมุนไพร: ประโยชน์และสรรพคุณ*.

<https://ittm.dtam.moph.go.th>

กรมสุขภาพจิต. (2563). *โรค นอนไม่หลับ สัมพันธ์กับ นาฬิกาชีวิต แก้ได้โดยไม่ใช้ยา*.

<https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30519>

กรมส่งเสริมการเกษตร. (2564). *รายงานสถานการณ์เศรษฐกิจสมุนไพร กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมการเกษตร*.

ชัยวุฒิ เกตุอุดม. (2565). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าผลิตภัณฑ์ชาสมุนไพรของผู้บริโภค ในเขตกรุงเทพและปริมณฑล*. มหาวิทยาลัยมหิดล.

ไชยยง รุจจนเวท. (2548). *บรรณาธิการ. “20 ปี สวนสมุนไพร สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี”*. กรุงเทพฯ: บริษัท ปตท.จำกัด (มหาชน).

ฐานันท์ หงส์รัตนารกิจ. (2550). *น้ำมันหอมระเหยและการใช้ในสุนทรียบำบัด*. กรุงเทพฯ : คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

นพรัตน์ อาณะพันธ์. (2550). *อิทธิพลประเทศแหล่งกำเนิดชาต่อการรับรู้ของผู้บริโภค*. มหาวิทยาลัยมหิดล

ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ. บัญชียาหลักแห่งชาติ พ.ศ. 2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136ม ตอนพิเศษ 95ง. (2562).

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/E/095/T_0008.PDF

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. (2567). *ชุมเห็ดไทย*.

<https://phar.ubu.ac.th/herb- DetailThaicrudedrug/54>

เย็นจิตร เตชะดำรงสิน. (2547). ขะเอมเทศ. *วารสารการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก*, 2(3), 75-89.

รุจิรัตน์ คงจันทร์. (2565). *การพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มเพื่อสุขภาพจากดอกดาหลา*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

ประกาศคณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติ เรื่อง บัญชียาหลักแห่งชาติด้านสมุนไพร พ.ศ. 2566 พ.ศ. 2566.

(2566). *ราชกิจจานุเบกษา*. เล่ม 140 ตอนพิเศษ 130 ง. หน้า 14.

HRDI. (2025). *ผลิตภัณฑ์ธรรมชาติ: โอกาสของพืชท้องถิ่นบนพื้นที่สูง*.

<https://www.hrди.or.th/articles/Detail/1516>

Janmejai K. Srivastava, Mitali Pandey, Sanjay Gupta. (2009). Chamomile, a novel and selective COX-2 inhibitor with anti-inflammatory activity. *Life Sciences*, 85, 19-20, 663-669.

Jung, H. A., Ali, M. Y., Choi, R. J., & Choi, J. S. (2013). Anti-diabetic and anti-inflammatory effects of *Senna tora* leaves. *Journal of Ethnopharmacology*, 149(2), 759-767.

Kays, S. (1991). *Postharvest Physiology of Perishable Plant Products*. (illustrated). Springer US.

Kamel, N. Gammack, J. (2006). Insomnia in elderly: Cause, approach, and treatment. *The American Journal of Medicine*, 119(6), 465.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30 (3), 607–610.

Kushikata, T., Sawada, M., Niwa, H. et al. (2016). Ketamine and propofol have opposite effects on postanesthetic sleep architecture in rats: relevance to the endogenous sleep–wakefulness substances orexin and melanin-concentrating hormone. *J Anesth* 30, 437–443.

Larzelere MM, Wiseman P. (2002). Anxiety, depression, and insomnia. *Prim Care. vii. Review*, 29, 339–360.

- James B. Maas, Megan L. Wherry, David J. Axelrod, Barbara R. Hogan, Jennifer A. Blumin. (1998). *The Golden rules of sleep. In Power sleep: The revolutionary program that prepares your mind for peak performance.* New York. Quill: Villard Books: 71-82.
- Mignot E. (2008). Why We Sleep: The Temporal Organization of Recovery. *PLoS Biology*, 6(4), 661-669.
- Nidhi Srivastava, Barkha Kamal, Vikas Sharma, Yogesh Kumar Negi, A.K. Dobriyal, Sanjay Gupta & Vikash Singh Jadon. (2010). Standardization of Sterilization Protocol for Micropropagation of *Aconitum heterophyllum*- An Endangered Medicinal Herb. *Academic Arena*, 2(6), 62-66.
- Nunnally, J.D. (1978). *Psychometric Theory (2nd ed)*, New York: McGraw-Hill. Petronilho, S., Maraschin, M., Coimbra, M.A., & Rocha, S.M. (2012). In vitro and in vivo studies of natural products: A challenge for their valuation. The case study of chamomile (*Matricaria recutita* L.). *Industrial Crops and Products*, 40, 1-12.
- Sae-Wong, C., Tansakul, P., & Tewtrakul, S. (2011). Antioxidant and anti-inflammatory activities of extracts from *Senna tora* Roxb. leaves. *Journal of Medicinal Plants Research*, 5(26), 6082-6090.
- Silvia Petronilho, Marcelo Maraschin, Manuel A. Coimbra, Silvia M. Rocha. (2012). In vitro and in vivo studies of natural products: A challenge for their valuation. The case study of chamomile (*Matricaria recutita* L.) *Industrial Crops and Products*, 40, 1-12.
- Smolensky M. and Lamberg L. (2001). *How your body clock works. In The Body clock guide to better health.* New York: Holt Paperback, Henry Holt and company: 30-39.
- Srivastava, N., Kamal, B., Sharma, V., Kumar Negi, Y., A.K. Dobriyal, Gupta, S., & Singh Jadon V. (2010) Standardization of Sterilization Protocol for Micropropagation of *Aconitum heterophyllum*-An Endangered Medicinal Herb. *Academic Arena*, 2, 37-42.
- Thorburn PT. and Riha RL. (2010). Skin disorders and sleep in adults: Where is the evidence? *Sleep Medicine Reviews*. 14, 351-358.
- Van Reeth, O., Weibel, L., Spiegel, K., Leproult, R., Dugovic, C., & Maccari, S. (2000). Interactions between stress and sleep: From basic research to clinical situations. *Sleep Medicine Reviews*, 4 (2), 201-209
- Wang, L.; Gui, J.; Ding, R.; Yang, X.; Yang, J.; Luo, H.; Huang, D.; Han, Z.; Jiang, L. Dietary (2003). Intake of Flavonoids Associated with Sleep Problems: An Analysis of Data

from the National Health and Nutrition Examination Survey, 2007–2010. *Brain Sci.*,13,873.

Weerakit Kietcharoensuk. (2550). ผลของเมล็ดชุมเห็ดไทยต่อรูปแบบการนอนหลับ : ศึกษาโดยวิธีโพลีซอมโนกราฟฟี *Effect of Cassia tora Linn seeds on sleep architecture : polysomnography study.* มหาวิทยาลัยมหิดล.

https://tarr.arda.or.th/preview/item/RrvH_3HunCwCiCDuudJdl

Zick SM, Wright BD, Sen A, Arnedt JT. (2011). Preliminary examination of the efficacy and safety of a standardized chamomile extract for chronic primary insomnia: A randomized placebo controlled pilot study. *BMC Complementary and Alternative Medicine*,11(78),1-8.

ประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจ

ในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

**Effectiveness of Local Development Administrative Performance based on
Roles, Authority, and missions in Nonthaburi Municipality, Nonthaburi
Province**

พรภาพิชชา เถลิงพล, นียม พัฒนศรี*, จรัสพงศ์ คลังกรณ์

Prawpicha Talerngpol, Niyom Pattanasri*, Jaraspong Klangkorn

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

E-mail: niyom.wtu@gmail.com

วันที่รับบทความ : 29 มีนาคม 2568, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 5 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 26 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี และ 3) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ที่ประกอบด้วย 1) ข้าราชการ ทหารการเมืองท้องถิ่น 2) ข้าราชการประจำท้องถิ่น และ 3) ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 20 คน พรรณนาหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบใช้เหตุผลอ้างอิงทฤษฎีดำเนินการจัดระเบียบข้อมูล

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันในการพัฒนาท้องถิ่นในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการที่มีสังคมชนบทกึ่งสังคมเมืองเป็นบทรสะท้อนปัญหาประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจภายใต้เงื่อนไขที่ต้องปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ 2) ปัญหาและอุปสรรคพบว่าพื้นที่การปฏิบัติหน้าที่มีขนาดใหญ่ การแทรกแซงจากอิทธิพลทางการเมือง งบประมาณจำกัด การทับซ้อนในการปฏิบัติหน้าที่ และ 3) แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและ

ภารกิจ ได้แก่ (1) การนำหลักธรรมาภิบาลเป็นแนวทางในการปฏิบัติ (2) มีการบริหารที่สอดคล้องกับนโยบาย (3) มีโครงสร้างและกระบวนการบริหารที่มีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ และ (4) มีการติดตามผลการปฏิบัติงาน การปรับปรุงแก้ไขตามลำดับ

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพการพัฒนาท้องถิ่น ผู้นำ บทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจ

Abstract

This research aims to 1) study the current situation in local development of leaders according to their roles, duties, power and missions in Nonthaburi Municipality, Nonthaburi Province; 2) Problems and obstacles found were the large area of operations, interference from political influence, limited budget, and overlapping of operations and 3) propose guidelines for the development of local development of leaders according to their roles, duties, powers and missions in Nonthaburi Municipality, Nonthaburi Province. This research is a qualitative research using in-depth interviews with 3 key informants: 1) local political officials, 2) local government officials, and 3) community leaders and local people, totaling 20 people. The research then systematically describes and concludes with reasons and references to theories for organizing data.

The research results show that 1) The current state of local development in Nonthaburi City Municipality, Nonthaburi Province, is undergoing rapid changes. The transition from a semi-rural to a semi-urban society reflects the challenges in the effectiveness of local development by leaders, according to their roles, authorities, and responsibilities under the constraints of various regulations and rules. 2) The problems and obstacles encountered-arising from crises in economic, social, political, and technological domains-serve as a test for local leadership in Nonthaburi City Municipality. These challenges impact the formulation of policies and implementation methods in order to achieve results that align with the intended objectives and translate them into practice. and 3) Guidelines for local development of leaders according to their roles, duties, powers and missions , including 1) using the principles of good governance as a guideline for practice, 2) having management that is consistent with policy, 3) having an efficient management structure and process that is transparent and auditable, and 4) having

performance monitoring and adjustments in order.

Keywords: Effectiveness of local development; Leaders; Roles, Duties, Powers and Missions

บทนำ

จากบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุกวันส่งผลให้เกิดความซับซ้อนขึ้นในสังคม ทั้งภาวะวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พร้อมทั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ที่ต้องมีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับแผนพัฒนายุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี ในการสร้างความเข้มแข็งให้ประเทศเพื่อความเติบโตต่อไปได้ (สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561) โดยกำหนดให้รัฐพึงพัฒนาระบบบริหารราชการส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี ให้การจัดบริการสาธารณะและการใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุดเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ดังนั้นการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานใกล้ชิดกับประชาชนต้องบริหารจัดการงานให้มีประสิทธิภาพในการบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนได้อย่างเต็มศักยภาพ (พลัสสรณ์ วรภัทร์ธิระกุล, 2566) จากภารกิจและบทบาทหน้าที่ผู้นำท้องถิ่น ถือว่าเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากที่สุดในการบริหารองค์กรเนื่องจากเป็นผู้กำหนดนโยบาย เป้าหมาย ตลอดจนวิธีการดำเนินการ ในการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นปัจจุบันเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของการพัฒนาองค์การทั้งในการกำหนดวิสัยทัศน์และกำหนดเป้าหมายให้เห็นถึงอนาคตที่ชัดเจน พร้อมสร้างพันธกิจ ที่มีการปลูกฝังวัฒนธรรมและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน (ศิริณี เมฆลอย, 2565) มีกระบวนการขับเคลื่อนที่เน้นการสร้างทีมงาน สร้างความเข้าใจ สร้างแรงจูงใจ มีการส่งเสริมบุคลากรให้เกิดความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศที่นำมาใช้สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นตั้งแต่ระดับบุคคล ระดับทีมงาน และระดับองค์กร (จิระพงศ์ เรืองกุล, 2563) ให้องค์การไปสู่เป้าหมายจะเป็นผลทำให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในทุกๆ มิติที่ให้ผลลัพธ์ของงานออกมาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุด (ชนะพัฒน์ วิริต, 2566) ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าผู้นำท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานภาครัฐที่ต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารราชการ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และด้านการให้บริการประชาชนในการเข้าถึงบริการของภาครัฐเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนด้วยการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายขององค์การที่ต้องสอดคล้องกัน เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติ ตลอดจนตัวผู้นำซึ่งเป็นผู้ที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จและความล้มเหลวขององค์การอีกด้วย (สมชัย นันทาภรณ์, 2565)

จากบทบาทหน้าที่ อำนาจหน้าที่และภารกิจของเทศบาลนครนนทบุรี มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย

สำคัญ 2 ฉบับ คือ 1) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 แก้ไขถึงฉบับที่ 14 พ.ศ. 2562 และ 2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ในการอำนวยความสะดวก การประสานงาน ส่งเสริมสนับสนุน การจัดทำโครงการสาธารณะหรือกิจกรรมสาธารณะที่มีลักษณะบูรณาการในภาพรวมของจังหวัดหรือภารกิจขนาดใหญ่ที่ไม่ซ้ำซ้อนกับเทศบาล เช่น การบำรุงดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม (แหล่งน้ำ ทรัพยากรธรรมชาติ การจัดทำบ่อบำบัดน้ำเสีย การจัดการขยะหรืออื่น ๆ) การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ ผู้พิการ เป็นต้น (สมชัย นันทาภิรัตน์, 2565) จากสภาพปัญหาและอุปสรรคตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายของบางพื้นที่ไม่อาจเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สามารถตอบสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาของประชาชนได้อย่างทั่วถึง โปร่งใส พร้อมทั้งมีปัญหาหลาย ๆ ด้านที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาพการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายบริบทรวมถึงสภาพแวดล้อมขององค์กรเอง

ดังนั้น ผลจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมือง และเทคโนโลยีต่างๆ จนทำให้เกิดความทับซ้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาวิจัยเรื่อง “ประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี” ที่มุ่งหวังให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกันในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ โดยการปรับรูปแบบวิธีการทำงานเพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ในการบริหารจัดการการบริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี สู่ความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อประสิทธิผลการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี
3. เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารจัดการองค์การ

การบริหารและการจัดการเป็นกระบวนการที่มักจะทำควบคู่กันไปในเชิงนโยบายส่วนการจัดการเป็นลักษณะการดำเนินการในเชิงปฏิบัติ (กนกรัตน์ พงษ์โพธิ์กุล, 2566) ที่เกี่ยวข้องกับภาระหน้าที่ของบุคคลที่

จะต้องเข้ามาทำหน้าที่จัดระเบียบจนบรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จิรประภา อัครบวร. 2566) ด้วยการใช้คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ ขององค์การและนอกองค์การ (สมคิด บางโม. 2562)

สรุป การบริหารจัดการองค์การ หมายถึง การประสานงานและการบริหารหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การตามเป้าหมายที่คาดหวังไว้

2. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการบริหารจัดการในองค์การ

ภิมภีวิลล ปรมัตถ์วโรชิต (2565) กล่าวว่า การดำเนินการที่กำหนดทิศทางของการกระทำแนวทางการจัดสรรทรัพยากรที่จะทำให้เกิดผลสอดคล้องกับภารกิจและเป้าหมายขององค์การที่วางไว้จากการวางแผนดำเนินงาน (สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. 2564)

สรุป การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นปัจจัยสำคัญโดยเน้นที่การบริหารอย่างมีระบบและมีระเบียบ เพื่อลดความซับซ้อนในการทำงานและต้องอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจ

พิชญา นิลรุ่งรัตนา และอติเทพ แจ้ดนาลาว (2565) กล่าวว่า การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพการรับรู้ของตนเองและความคาดหวังจากบุคคลและมีหน้าที่รับผิดชอบในสังคม ในด้านการบริการสาธารณะเป็นบทบาทในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับนโยบายของรัฐบาล แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาอื่นๆ (วรารณ ปานะพิพัฒน์. 2564) ด้วยการใช้อำนาจหรืออิทธิพลต่อความรู้สึกและสามารถกำหนดพฤติกรรมของคนอื่นปฏิบัติตามความคิดเห็นความต้องการหรือคำสั่งที่ตั้งไว้ (สุทธินันท์ สุวรรณวิจิตร และคณะ. 2564)

สรุป บทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้ดำเนินการ ซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้งานกิจกรรมหรือ โครงการบรรลุเป้าหมายประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้

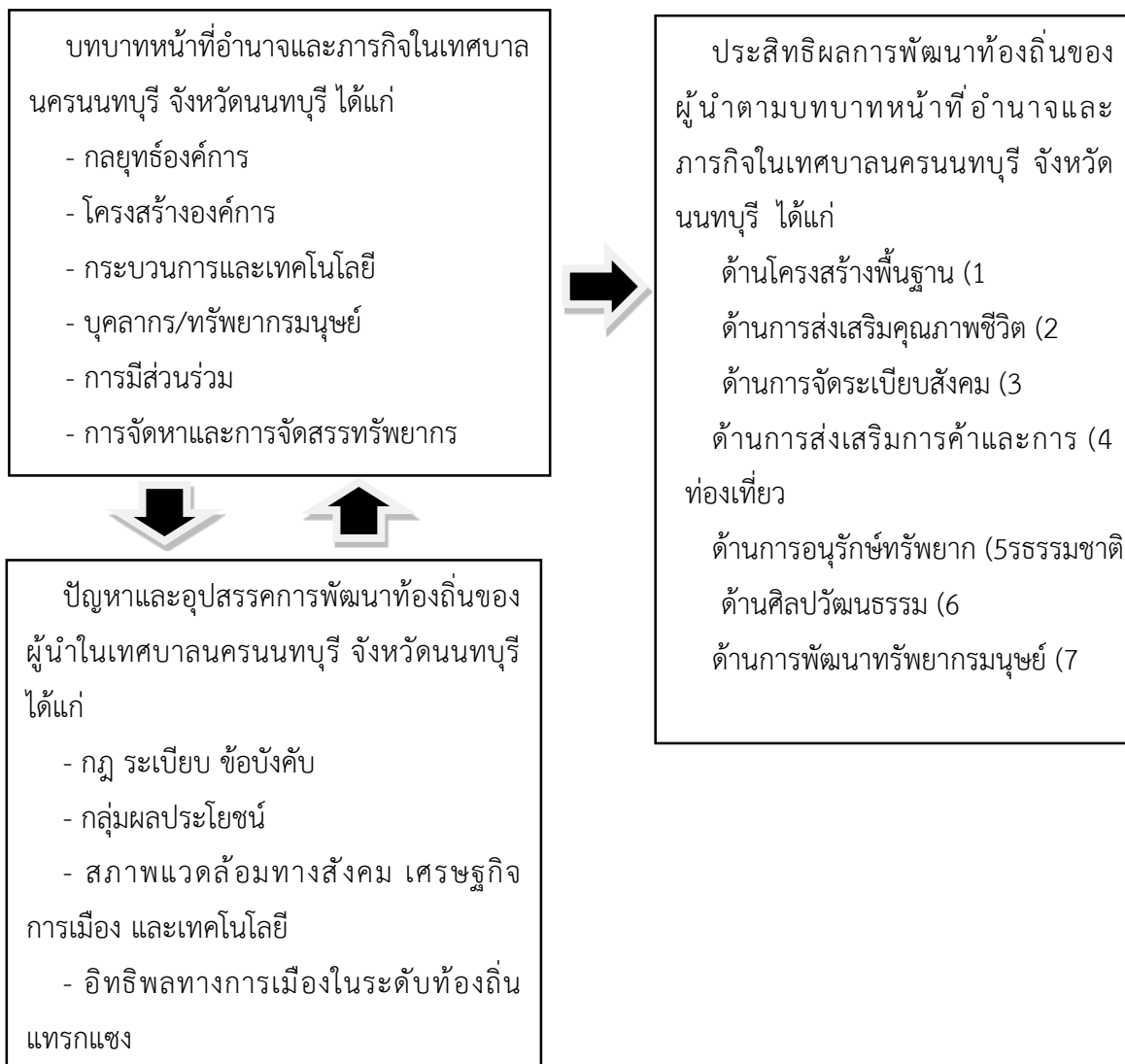
4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

ธิดาภูมิ หมั่นหมี่ (2565) กล่าวว่า เป็นรูปแบบการปกครองที่จำเป็นและมีความสำคัญในทางการเมืองการปกครองของชุมชนต่างๆ เฉพาะอย่างยิ่งชุมชนที่มีการปกครองระบบประชาธิปไตย ด้วยการปกครองตนเองในการสนองตอบต่อความต้องการของชุมชน และตรงกับความมุ่งประสงค์ของชุมชนนั้น ๆ (นราธิป อธิธนาธร. 2565)

สรุป การปกครองท้องถิ่นมีความสำคัญต่อการพัฒนาที่ประชาชนในท้องถิ่นจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ตลอดจนขีดความสามารถทางด้านการบริหารบุคคล การเงิน ให้เป็นไปตามทิศทางที่ท้องถิ่นต้องการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยต่างๆ โดยผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยเขียนเป็นระบบได้ดังนี้

ภาพที่ กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย 1

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 3 กลุ่ม ที่ประกอบด้วย 1)

ข้าราชการทางการเมืองท้องถิ่น 2) ข้าราชการประจำท้องถิ่น และ 3) ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่น จำนวนทั้งสิ้น 20 คน ทำการคัดเลือกจากประสบการณ์และระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย ทำการพรรณนาเพื่อหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบโดยใช้เหตุผลการอ้างอิงจากทฤษฎี และงานวิจัยวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำการสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอจากการทำวิจัยต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดถึงข้อค้นพบที่ได้ในแต่ละประเด็นจากการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

1. สภาพปัจจุบันในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่าจากการเปลี่ยนแปลงบริบทสภาพแวดล้อมขององค์กรทั้งภายในและภายนอกทำให้เกิดปัญหาความซับซ้อนในการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานขององค์กร ผู้นำปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างซับซ้อน การส่งเสริมคุณภาพชีวิตประชาชนเป็นไปอย่างล่าช้า เกิดการแทรกแซงจากส่วนกลางและอิทธิพลทางการเมืองงบประมาณและบุคลากรที่ต้องจัดสรรให้เป็นไปตามกรอบของอัตรากำลังยังมีอยู่ส่งผลให้เกิดความไม่เพียงพอต่อการบริหารงานและพัฒนาพื้นที่ได้ไม่ทั่วถึง ทั้งปัญหาภายในองค์กรและปัญหาภายนอกองค์กรหลายประการ เช่น ผู้บริหารและบุคลากรขาดความรู้ความสามารถ โดยใช้ระบบอุปถัมภ์ในการสรรหาบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงาน เป็นต้น อีกทั้ง จากความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และจัดสรรงบประมาณมีไม่เพียงพอ พร้อมทั้งในแง่ของภารกิจงบประมาณและบุคลากรของท้องถิ่นกำลังถูกท้าทายในเรื่องของความสามารถเชิงการบริหารจัดการที่จะทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ ตลอดจนปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ความโปร่งใส และขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดหาและการจัดสรรทรัพยากร

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อประสิทธิภาพการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี พบว่า ในการบริหารงานและพัฒนาพื้นที่ได้ไม่ทั่วถึง ปัญหาจากการประสานงานของข้าราชการการเมืองและข้าราชการประจำ จากปัญหาสภาพพื้นที่มีขนาดใหญ่ พร้อมทั้งปัญหาการแย่งชิงอำนาจทางการเมืองท้องถิ่นที่มีการแข่งขันที่สูงจากผลประโยชน์ในการเลือกตั้งเพื่อเข้ามาบริหารงบประมาณ ยิ่งงบประมาณมากความขัดแย้งด้านผลประโยชน์ยิ่งมาก ในการปฏิบัติหน้าที่พบปัญหาและอุปสรรคจากภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการอำนาจและภารกิจในบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจ การบริหารการเงินการคลัง การดำเนินภารกิจต่าง ๆ จากงบประมาณมีไม่เพียงพอ การบริหารงานบุคคลบางประการที่ยังไม่ได้แก้ไขให้เป็นไปตามหลักการตามระบบคุณธรรมมีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมือง การมีส่วนร่วมของประชาชนพบว่าการมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นของประชาชนมีค่อนข้างน้อย และการ

ทับซ้อนของอำนาจในการบริหารงานแม้แต่ท้องถิ่นเองยังมีการทับซ้อนกันอยู่ มีความขัดแย้งกันในการปฏิบัติงานของข้าราชการประจำกับข้าราชการการเมือง การขาดความรู้ความเข้าใจ และความสนใจของประชาชนต่อการปกครองท้องถิ่น สาเหตุสำคัญอีกอย่างคือผู้บริหารบางคนไม่มีความยุติธรรมส่งผลให้เกิดความแตกแยก โดยเฉพาะผู้บริหารขาดความรับผิดชอบ ไม่ทำตามนโยบายที่หาเสียงไว้ บุคลากรยังไม่สนใจเรื่องกฎหมายในการปฏิบัติงาน และระเบียบเพื่อจะทำได้สามารถปฏิบัติงานได้ถูกต้อง

3. แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นของผู้นำตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ควรส่งเสริมให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีความซื่อสัตย์ เห็นแก่ผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตนหรือพรรคพวกตนเอง ผู้บริหารต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีพร้อมทุ่มเทการปฏิบัติงานทำงานให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ผู้บริหารจะต้องบริหารโดยใช้ระบบคุณธรรมไม่เลือกปฏิบัติ ผู้บริหารจะต้องมีธรรมาภิบาลในการบริหารงาน มุ่งเน้นการบริหารโครงการที่ต้องพัฒนาท้องถิ่นที่ต้องจัดสรรงบประมาณอย่างโปร่งใสและเป็นธรรม การบริหารงานต้องมีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และต่อประชาชนหากตนเอง รกำหนดโครงสร้างขนาดของหน่วยงานและจำนวนของบุคลากรที่ต้องมาปฏิบัติงานให้มีความเหมาะสม ส่งเสริมให้มีการนำหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการท้องถิ่น เสนอให้มียุทธศาสตร์ด้านการเสริมสร้างความโปร่งใสการบริหารงานเพื่อให้เกิดเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการที่มุ่งสู่การปฏิบัติงานอย่างเป็นรูปธรรม จัดระบบการบริหารงานภายในองค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เหมาะสม เพื่อรับทราบปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น ยึดถือประโยชน์สุขของประชาชนเป็นหลัก โดยเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์การที่เหมาะสม เพื่อรับทราบปัญหาต่าง ๆ ของท้องถิ่น รวมทั้งกระตุ้นให้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้รู้สึกว่าการท้องถิ่นไม่ได้ปิดกั้นและให้เห็นประโยชน์ของการมีส่วนร่วมว่าจะเกิดประโยชน์แก่ตนเองในการปรับปรุงและพัฒนาการบริการประชาชนอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ให้ทันกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ทุกวันตามลำดับ

ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิผลการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ในการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และยุทธศาสตร์ จะต้องปรับรูปแบบวิธีการทำงานเพื่อการพัฒนาและส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตามหลักของธรรมาภิบาล เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในการพัฒนาและส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ได้รับความผาสุกและมีความสะดวกมาใช้ในการบริหารจัดการให้ท้องถิ่นเกิดความเข้มแข็งมีความแข็งแกร่ง บริหารจัดการงานในท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่มีคุณภาพ โปร่งใส ยุติธรรม ตรวจสอบได้ ที่มีส่วนสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนรูปแบบเศรษฐกิจ

ด้วยนวัตกรรม ที่พัฒนาประเทศไทยตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนที่เกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบริหารทั่วไป การบริหารการคลัง และการพัฒนาบุคลากร รวมทั้งเสนอยุทธศาสตร์การเสริมสร้างความโปร่งใสในการบริหารงานเพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการที่นำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

ประเด็นที่ 1 สภาพปัจจุบันในการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่นตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยสรุปผลมาจากการกิจต่างๆ ที่ในปัจจุบันเกิดพบเจอปัญหาอยู่ด้วยกันหลายด้าน ทั้งปัญหาของการบริหารงานบุคคล ปัญหาด้านการขาดแคลนจำนวนบุคลากร สำหรับปัญหาที่มีมากแล้วก่อให้เกิดความเชื่อมั่นในการบริหารจัดการของส่วนท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่และจัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมกับขนาดและภารกิจในประเด็นนี้สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพระปลัดธันวา วิชชากร (พ่วงกุล), สุมาลี บุญเรือง, เดิมศักดิ์ ทองอินทร์, และสวัสด์ จิรัฏฐิติกาล (2567) ที่ศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารงาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าสภาพทั่วไปภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช มีความใกล้ชิดกับประชาชน มีจิตอาสาเข้าใจในระบบท้องถิ่น แต่ยังขาดการทำหน้าที่อย่างจริงจัง ขาดการประเมินผลการติดตามงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนใหญ่ขาดแคลนทรัพยากร และงบประมาณที่จำกัด

ประเด็นที่ 2 ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี มีผลมาจากสภาพปัญหาในการบริหารหลายประการ เช่น ผู้บริหารและบุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ยังขาดความรู้ขาดความสามารถ การมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือแม้กระทั่งบริหารงานของหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนยังขาดความเข้าใจที่จะจะมุ่งให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนโดยสอดคล้องกับผลงานวิจัยของธีทัต ตรีศิริโชติ, พลรัตน์ บุญพบ, และอาทิตย์ บุญญาภิสังขาร (2565) พบว่าสภาพปัญหาด้านบุคลากร ด้านทักษะ ด้านโครงสร้าง ด้านรูปแบบการบริหารด้านระบบ และด้านค่านิยมร่วม ส่งผลต่อการบริหารปกครองท้องถิ่น พร้อมทั้งการศึกษาของปฏิพล บุญชัยศรี, และกฤษณะ จันทรเรือง (2567) พบว่าการปกครองและบริหาร ซึ่งหลักธรรมาภิบาลถือเป็นหัวใจสำคัญต่อการบริหารงานของทุกภาคส่วนโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามลำดับ

ประเด็นที่ 3 แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี โดยมีแผนการทำงานแบบบูรณาการผสมผสานความร่วมมือที่เชื่อมโยงองค์ประกอบของหน่วยย่อยต่าง ๆ ที่มีขึ้นอยู่ในท้องถิ่นเอามารวมเข้าไว้ด้วยกัน นั่นก็คือประชารัฐ ที่มี

ภาคประชาสังคม ภาคเอกชน ภาครัฐ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้นและสามารถตรวจสอบได้อย่างเป็นธรรม สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วราภรณ์ ปานะพิพัฒน์ (2564) พบว่าการมีส่วนร่วมมีความจำเป็นและสำคัญที่สุดที่ต้องมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงานพัฒนาท้องถิ่น และผลงานวิจัยของสุวัฒน์ งามแสง (2568) พบว่าการส่งเสริมความโปร่งใสขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผลมาจากการเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.1 ควรมีการทบทวนและประเมินการใช้งบประมาณในอดีตเพื่อออกแบบแนวทางการใช้งบประมาณและบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างเหมาะสม และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ตามระเบียบ กฎหมาย หรือข้อบังคับที่มีอยู่ในเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี ต่อไป

1.2 ควรกำหนดนโยบายเพื่อให้เกิดความชัดเจน มีการลดภาระรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำท้องถิ่น และเหล่าข้าราชการองค์กรปกครองส่วน เพื่อให้การทำงานร่วมกันเกิดความสมดุล และเป็นไปในทิศทางเดียวกันตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อทราบในปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติม และควรให้ความสำคัญและระมัดระวังเรื่องการบริหารงานของผู้นำท้องถิ่น ตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจในส่วนอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อเทศบาลนครนนทบุรี จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในทางปฏิบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องได้ต่อไป

2.2 ควรศึกษาความพร้อมให้เป็นองค์กรท้องถิ่นที่มีขนาดใหญ่และมีการพัฒนายิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงเจตนารมณ์ของประชาชนในจังหวัดหรือท้องถิ่นนั้น การมีส่วนร่วมยังเป็นกลไกสำคัญต่อการตรวจสอบความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความคุ้มค่าที่มีต่อกระบวนการมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่นมากขึ้น ตามบทบาทหน้าที่อำนาจและภารกิจของการศึกษาครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กนกรัตน์ พงษ์โพธากุล. (2566). *การวางแผนการสรรหาและคัดเลือกทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ : กองส่งเสริมวิชาการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.

จิระพงศ์ เรืองกุล. (2563). *การจัดการทรัพยากรมนุษย์*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: เนชั่นโฮย์ 1954 จำกัด.

- จิรประภา อัครบวร. (2566). *การบริหารผลการปฏิบัติงานเชิงกลยุทธ์ :เครื่องมือพัฒนาองค์กร*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชุติพันธุ์ แสงหวัง. (2564). การบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ในสหกรณ์การเกษตร. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 11(4), 800-813.
- ธิดาภูมิ หมั่นหมี่. (2565). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์สมัยใหม่*. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ธีทัต ตรีศิริโชติ, พลรัตน์ บุญพบ, และอาทิตย์ บุญญาภิสังขาร. (2565). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการแข่งขันในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารมนุษยศาสตร์รามวัดจอมมณี*. 6(6), 291-310.
- ธนะพัฒน์ วิริต. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จการดำเนินธุรกิจ(SMEs) จากสภาวะการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ของผู้ประกอบการในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 6(2), 458-473.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2561). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปวิพล บุญชัยศรี, และกฤษณะ จันทร์เรือง. (2567). บทบาทของผู้นำท้องถิ่นที่มีต่อการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลของ เทศบาลนครสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร. *วารสารรัฐศาสตร์รอบรู้และสหวิทยาการ*. 7(3), 254-267.
- นราธิป อธิธนาธร. (2565). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์*. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮ้าส์.
- พัสสรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2566). ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*. 7(2), 218-231.
- พระปลัดธันวา วิชชากร (พ่วงกุล), สุมาลี บุญเรือง, เต็มศักดิ์ ทองอินทร์, และสวัสดี จิรัญจิตติกาล. (2567). พุทธบูรณาการเพื่อส่งเสริมภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารงาน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครศรีธรรมราช. *วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมการบริหาร*, 7(6), 326-337.
- พิชญา นิลรุ่งรัตน, และอดิเทพ แฉดนาลาว. (2565). การออกแบบส่วนต่อประสานผู้ใช้งานสำหรับผู้สูงอายุไทยในยุคดิจิทัล. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*. 9(1), 99-113.
- ภูมิวิรินทร์ ชุมพะวงษ์วิริศ. (2567). การบริหารจัดการองค์การที่ส่งผลต่อแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสาคร. *Journal of Roi Kaensarn Academi*. 9(8), 529-540.
- ภิมภวิมล ปรมัตถ์วรโชติ. (2565). การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์: สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้. *วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น*. 7(5), 337-351.
- มณีนรัตน์ ชัยยะ, และเพ็ญศรี ฉิรณยงค์. (2566). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภายใต้การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล (Digital HR). *วารสารนวัตกรรมการบริหารและการจัดการ*. 11(1), 104-115.

- วราภรณ์ ปานะพิพัฒน์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี*. 13(1), 340-357
- วรพจน์ ปิยะพรศิริ. (2563). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล*. กรุงเทพฯ :สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริณี เมฆลอย. (2565). วัฒนธรรมองค์การและสภาพแวดล้อมการทำงานที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรภายใต้การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*. 6(2), 398-412.
- สมชัย นันทาภิรัตน์. (2565). องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการจัดบริการสาธารณะอย่างมีคุณภาพ. *วารสารมจร ภาษาศาสตร์พหุศาสตร์ปริทรรศน์*. 8(1), 114-127.
- สุวัฒน์ งามแสง. (2568). ประสิทธิภาพการบริหารทรัพยากรบุคคลในยุคดิจิทัลของสำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. *วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล*. 11(1) (เดือนมกราคม – มิถุนายน 2568) หน้า 11-21.
- สำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). *นโยบายและแผน ระดับชาติว่าด้วยการพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (พ.ศ.2561-2580)*. กรุงเทพฯ: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สิริภาพรณ ลี้ภัยเจริญ.(2565). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์. (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. อุบลราชธานี: หจก.วิทยาการพิมพ์ 1973.
- สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด บางโม. (2562). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น

สภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

หลังวิกฤติการระบาด Covid 19

Problems and needs affecting student teaching and learning faculty of
science and technology, Bangkokthonburi University after the Covid 19
outbreak crisis

ปราการ เกิดมีสุข¹, ณัฏชา ธาตรินรานนท์², ภควลัญญ์ ภาณิตพิเชษฐวงศ์^{2*}, สุธีรา สุทธิวาทนฤพดี³

Prakan Gerdmeesuk¹, Nujcha Thatreenaranont², Pavalunh Panitpichetvong^{2*},

Suteera Suthiwartnarueput³

¹คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

²คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

³คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

*ผู้วิจัยติดต่อ : Lullalil_t@hotmail.co.th

วันที่รับบทความ : 17 ตุลาคม 2567, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 26 พฤศจิกายน 2567

วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 2 : 25 กุมภาพันธ์ 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 27 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี หลังวิกฤติการระบาด Covid 19 ที่ใช้ในการเรียนการสอน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ชั้นปีที่ 1- 4 มีจำนวน 290 คน ด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ได้ขนาดตัวอย่าง 165 คน ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ พบว่า 1. มีจำนวนนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิงและผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกร รองลงมา รับราชการ มีรายได้พอใช้ นักศึกษาทุกคนมีอุปกรณ์ที่ใช้คือ สมาร์ทโฟน (Smart Phone) 2. ปัญหาของการเรียนการสอนออนไลน์ พบว่ามี 2 ด้าน 1) ด้านเทคนิคอุปกรณ์นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้อุปกรณ์ที่ไม่สามารถพร้อมใช้งานได้ ขาดแคลนอุปกรณ์เครื่องมือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานไม่รองรับและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียรพอ 2) ด้านสภาพแวดล้อม ส่วนมากนักศึกษามีสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ไม่มีความเป็นส่วนตัวทำให้ไม่มีสมาธิ

ในการเรียนและจัดเวลาการเข้าเรียนไม่ได้ 3. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียน 1) บรรยายภาคการเรียน ครูควรกระตุ้นให้เกิดการเรียนด้วยกิจกรรม ที่มีทักษะการสอนน่าสนใจ 2) ครูผู้สอนควรเลือกใช้ช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่ายในการสอนออนไลน์ 3) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักศึกษาที่ดีต่อกัน

คำสำคัญ : ปัญหาและความต้องการ, การเรียนออนไลน์

Abstract

This article aims were to study the problems and needs affecting student teaching and learning faculty of science and technology, Bangkokthonburi University after the Covid 19 outbreak crisis, which is used in teaching and learning by using a questionnaire as a tool to collect data from 290 students in the Faculty of Science and Technology, Bangkokthonburi University, 1st-4th year. By using simple random sampling, the sample size was 165 people. The research results according to the objectives found that 1. There are more male students than female students and most of the parents are farmers, followed by civil servants with sufficient income. All students have a device that is a Smart Phone. 2. Problems of online teaching found in 2 aspects 1) Technical equipment Most students have problems using devices that are not ready for use, lack of equipment, basic computer programs do not support and the internet signal is not stable enough. 2) Environment Most students have an unfavorable environment, no privacy, causing them to not be able to concentrate on studying and cannot manage their time to attend classes. 3. Recommendations for teaching management 1) Learning atmosphere Teachers stimulate learning with activities that have interesting teaching skills. 2) Teachers should choose channels that are easily accessible for online teaching. 3) Good interaction between teachers and students.

Keywords: Problems and needs, Online learning

บทนำ

ในศตวรรษที่ 21 ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้โลกไร้พรมแดน กลายเป็นโลกดิจิทัลของเทคโนโลยี ส่งผลต่อการพัฒนาสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่ได้นำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology-ICT) มาปรับเปลี่ยนเกิดกระบวนการเรียนรู้ (ธรรมสันต์ สุวรรณโรจน์, 2563) ทำให้เทคโนโลยีมีบทบาทกว้างในสถาบันการศึกษา จึงต้องนำมาใช้ใน

กระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะ Artificial Intelligence (AI) คือ ปัญญาประดิษฐ์ ที่ช่วยจัดการข้อมูลมหาศาลได้อย่างเป็นระบบ เนื่องด้วยการใช้ AI สามารถออกแบบแผนการสอนได้ (Education Copilot) ฉะนั้นรูปแบบของการเรียนการสอน จึงได้ถูกนำมาเป็นส่วนหนึ่งในสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน เพราะการนำเอาเทคโนโลยีเข้ามาช่วยกิจกรรมการสอนเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพวิธีการสอนได้ดี เมื่อระบบดิจิทัลถูกขับเคลื่อนทางการศึกษาเช่นนี้ ผู้สอนจึงควรนำมาปรับแนวคิดวิธีการสอนให้เกิดทักษะการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาด้วย โดยเฉพาะนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ต้องพัฒนาการด้วยตนเอง (Self-paced Learning) อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นความต้องการส่วนตัว (Personalized Education) และช่วยเชื่อมโยงสู่การศึกษายุคใหม่ ตามทักษะของ World Economic Forum (2021) กล่าวว่าในการเรียนการสอนควรมี 1. Learning skills ทักษะการเรียนรู้ เป็นการประมวลผลและสื่อสารข้อมูลที่ให้คิดวิเคราะห์อย่างสร้างสรรค์ สามารถสื่อสาร ทำงานได้ 2. Literacy skills ทักษะด้านการอ่านออกเขียนได้ เป็นการพัฒนาให้นักวิจัยและนักคิดที่มีความรอบรู้ สามารถใช้สารสนเทศเทคโนโลยี เพื่อประเมินและประมวลผลข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3. Life skills ทักษะชีวิต เพื่อสร้างความรอบรู้ในชีวิต ทั้งส่วนตัวและการทำงาน รวมถึงการปรับตัว ความเป็นผู้นำ ให้ความคิดริเริ่ม และมีทักษะด้านเทคโนโลยีอีกด้วย

ดังนั้นเมื่อเกิดวิกฤตโควิด 19 เกิดขึ้น ทั้งก่อนและหลัง ส่งผลต่อการเรียนการสอน ในทุกสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี ที่มีผลต่อโควิด 19 เป็นอย่างมาก เพราะเนื่องด้วยนักศึกษาส่วนใหญ่ยังติดโรคโควิด 19 มีการแพร่ขยายอยู่ทำให้ต้องใช้ระบบการเรียนการสอนด้วยการสอนแบบออนไลน์ (Online social media) เพราะเนื่อง จากเป็นสื่อที่ดีสามารถเผยแพร่ระบบออนไลน์ได้ทั้งข้อความ เสียง ภาพถ่าย วิดีทัศน์ แผนที่ เป็นต้น จึงทำให้ต้องใช้การเรียนในรูปแบบออนไลน์ สอดคล้องกับ (White, 2012) กล่าวว่า ข้อมูลต้องใช้ในออกแบบควรสามารถแบ่งปันได้แบบ Real time ซึ่งเป็นเทคโนโลยี ที่มีทั้งมือถือ เช่น สมาร์ทโฟน ไอแพดและเครือข่ายแบบไร้สายความเร็วสูงหรือ E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น เพื่อความสะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำไปใช้ในทางการศึกษาด้านการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อวงการศึกษาก็เป็นอย่างดี เมื่อภาวะของโรคระบาดโควิด 19 ยังแพร่ขยายอยู่ จึงส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ที่ต้องเผื่อระวังการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 และส่งผลกระทบต่อสถานศึกษา นักศึกษา คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาแล้ว ผู้บริหารจึงมีหน้าที่ให้ปรับการเรียนการสอนในรูปแบบที่เหมาะสม เช่น เป็นการเรียนแบบผสมผสานระหว่างแบบปกติและแบบออนไลน์ ตามความเหมาะสม ซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่ และ มาร์ต พัฒนา (2564) ได้ให้แนวคิดว่าการบริหารจัดการ มี 4 รูปแบบ ประกอบด้วย 1. การเรียนผ่านระบบออนไลน์ 2. การเรียนในห้องเรียนเฉพาะ 3. การเรียนแบบผสมผสานออนไลน์และออฟไลน์ 4. การเรียน Home School เป็นการเรียนคอร์สออนไลน์ควบคู่กับการจัดครูเฉพาะวิชาเข้ามาสอนที่บ้าน

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าปัญหาย่อมเกิด เนื่องจากองค์ประกอบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อหลักสูตร ครูผู้สอนและนักศึกษา รวมถึงผู้ปกครองด้วย จึงมีความประสงค์ที่จะทราบถึงปัญหาและความต้องการของนักศึกษา ที่คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีหน้าที่ผลิตนักศึกษาสู่ตลาดแรงงานจะต้องมีความเข้าใจ เข้าถึง สิ่งที่ต้องให้นักศึกษาได้รับการเรียนรู้และทักษะการปฏิบัติของเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบคอมพิวเตอร์และสื่อออนไลน์ต่าง ๆ ได้อย่างไรให้ได้ และครูผู้สอนต้องปรับวิธีการเรียนการสอน ด้วยการผสมผสานกับการเรียนที่เป็นการสอนแบบปกติกับการสอนแบบออนไลน์ให้เกิดความพร้อม และมีประสิทธิภาพรวมถึงเครื่องมืออุปกรณ์ สื่อต่าง ๆ ที่เป็นปัจจัยหลักต่อการเรียนรู้ด้วย โดยภิญโญ วงษ์ทอง (2567) ได้ศึกษาถึงการเรียนการสอนควรมีขั้นสำรวจ การวิเคราะห์ ขั้นตอนเตรียมการและวางแผน ขั้นตอนดำเนินการ กำกับติดตาม และขั้นประเมินสะท้อนผล ควรมีสื่ออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพโดยเฉพาะเทคโนโลยี ครูต้องทำอย่างไรให้เป็นการเรียนรู้แบบ Active Learning บนแพลตฟอร์มออนไลน์ ที่บูรณาการเรื่อง Problem based Learning ฝึกฝนให้เผชิญกับปัญหาและแก้ปัญหา จากทฤษฎี McKinney (2008) แสดงให้เห็นว่าเทคโนโลยีช่วยสร้างนวัตกรรมในการเรียนการสอนให้นักศึกษาได้ โดยผู้เรียนสามารถที่จะเผชิญกับความท้าทายได้อย่างเข้าใจและนำมาประยุกต์ด้วยกระบวนการเรียนแบบ Active Learning ที่สร้างปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ปัญหาส่วนใหญ่ของนักศึกษามีความประสงค์ที่จะเรียนแบบออนไลน์หรือแบบปกติ นั้น จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี หลังวิกฤติการระบาด Covid 19 ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้เป็นประโยชน์สูงสุดต่อคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในการจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนช่วงหลังโควิด 19

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาด้านการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี
3. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานครบุรี

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

ความหมายของปัญหา เป็นขั้นตอนสำคัญที่เป็นพื้นฐานในขั้นตอนการแก้ไขที่ต้องมีการวิเคราะห์ปัญหา โดย Debono, E. (1991) กล่าวว่า มี 4 ประเภท ได้แก่ 1. ค้นหาทำความเข้าใจในปัญหาหลัก 2. หาวิธีที่แตกต่างในการมองปัญหา 3. ปลอ่ยวางคิดแบบยึดติด 4. ให้โอกาสเปิดรับความคิดเห็นของผู้อื่น

ทฤษฎีการแก้ปัญหา เป็นพฤติกรรมกรรมการแก้ปัญหของ “วิธีการ-ปลายทาง-วิเคราะห์” โดยนำมาแยกแยะออกเป็นข้อย่อยทีละเรื่อง Cisco Systems (2002) กล่าวว่า ปัญหาเป็นเรื่องของมุมมองที่ต่างกัน ต้องระบุปัญหาหรือรวบรวมข้อเท็จจริง นำพิจารณาหาความเป็นไปได้ของการเกิดแล้ววางแผนจัดการกับปัญหานั้น นำแผนไปปฏิบัติอย่างระมัดระวัง และตรวจสอบเป็นระยะ ๆ นำผลลัพธ์แต่ละครั้งที่ เป็นและไม่เป็นมาวิเคราะห์ แก้ไขให้เรียบร้อยตามขั้นตอน

ทฤษฎีความต้องการ ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจ กระตุ้นร่างกายให้เกิดพฤติกรรม การตอบสนองต่อร่างกายโดย Maslow (1970) ได้แบ่งความต้องการของมนุษย์ตามลำดับไว้ 5 ชั้น คือ 1. ทางด้านร่างกาย 2. ความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต 3. ความต้องการด้านสังคม 4. ความต้องการที่จะมีเกียรติยศชื่อเสียงและ 5. การประสบความสำเร็จในชีวิต

แนวคิดเกี่ยวกับการ

สื่อสารสังคมออนไลน์ (Social Media) Duhe (2007) กล่าวว่าลักษณะที่ร่วมกันที่ผู้บริโภคเป็นคนที่สร้างเนื้อหาเรียกว่า Consumer Generated Content คือ ผู้บริโภคหรือลูกค้ากลุ่มเป้าหมาย เหล่านั้นจะพูดถึงตัวสินค้าที่พวกเขาประทับใจหรือสนใจโดยที่แบรนด์ไม่ต้องเสียเงินจ้างแม้แต่บาทเดียว ส่วนเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Network) หมายถึงการเชื่อมโยงถึงกันเพื่อสื่อสารผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ที่ให้ผู้คนเข้ามารู้จักกัน มีการให้บริการเครื่องมือต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสร้างเครือข่าย สร้างเนื้อหา รวมทั้งการเชื่อมโยงบริการทางอินเทอร์เน็ตที่ผู้ใช้คุ้นเคย เช่น e-mail, messenger, web blog หรือ web board blog เข้าไว้ด้วย ส่วนอุปกรณ์เครื่องมือทางเครือข่ายสังคมออนไลน์ ได้แก่ Smart Phone, Tablet, Server, Client, HUB เป็นต้น

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่เปลี่ยนแปลงวิธีเรียนที่ใช้เทคโนโลยีสำหรับการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 ที่เกิดขึ้น ครูผู้สอนในฐานะผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างก็มีการปรับตัวเตรียมทักษะเพื่อจัดการเรียนรู้แบบใหม่ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ทางออนไลน์ ให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง มีสื่อที่นำเสนอในเว็บไซต์ทั้งข้อความ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง VDO เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดี จาก Wei Bao (2020) ได้ตีพิมพ์ในวารสาร Human Behavior and Emerging Technologies ของ Peking University ได้สรุปการเรียนออนไลน์ว่า ต้องเตรียมแผนการไว้ล่วงหน้าในเหตุการณ์ที่ไม่รู้มาก่อน ส่วนการสอนควรแบ่งเนื้อหาออกเป็นส่วย่อย ๆ เพื่อเพิ่มความสามารถในการจดจำของนักเรียน บรรยากาศในห้องเรียน เสียงเป็นสิ่งสำคัญ สิ่งที่ต้องการเน้นย้ำ ควรพูดให้ช้าลงหรือพูดซ้ำบ่อยครั้งขึ้น ดังนั้นความไม่เชี่ยวชาญในด้านเทคนิคและเทคโนโลยี ปัญหาเหล่านี้มักเกิดขึ้น ทำคู่มือประกอบการใช้งาน เสริมสร้างการเรียนรู้เชิงรุกนอกชั้นเรียนและบูรณาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ร่วมกับการเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้ทางออนไลน์ในยุคดิจิทัล พบว่า ทักษะที่ควรนำมาจัดการเรียนการสอนทางออนไลน์โดยผ่านเครื่องมือแอปพลิเคชัน ต้องส่งเสริมและกระตุ้นผู้เรียน ที่สร้างสรรค์บูรณาการเรียนการสอนในเชิงรุกและรวมถึงการใช้กลยุทธ์วิธีการจัดการเรียนรู้ด้วยการค้นพบให้เกิดการเรียนรู้ฝึกปฏิบัติร่วมมือกันทั้งผู้เรียนและผู้สอนและมีการ

ประเมินผลซึ่งจะทำให้การสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพได้ อย่างไรก็ตามการเตรียมวางแผนควบคู่ไปกับการสอนแบบปกติเอาไว้ล่วงหน้า เมื่อเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด ในการสอนออนไลน์จึงจำเป็น ตลอดถึงการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นในชั้นเรียนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ผู้วิจัยศึกษาได้แก่ 1) ศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี 2) ศึกษาปัญหาด้านการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี และ 3) ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีชั้นปีที่ 1-4 จำนวน 290 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน ได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified sampling) และเลือกตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) คือ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ จำนวน 55 คน สาขาวิชาเทคโนโลยีมีเดียและแอนิเมชัน จำนวน 55 คน และสาขาวิชาเทคโนโลยีจัดการอุตสาหกรรมและพลังงาน จำนวน 55 คน

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการเรียนการสอนของนักศึกษา คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี หลังวิกฤติการระบาดของ Covid 19 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ได้แก่ เพศ ระดับชั้น เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ปัญหาการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะด้วยคำถามปลายเปิด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ค้นคว้าเกี่ยวกับตำรา เอกสาร ทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบและนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจหาค่า Validity และความถูกต้อง Content ด้วยเทคนิค IOC แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 -1.00 และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยทดลองกับ นักศึกษาที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน แต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาครอนบัททั้งฉบับ ได้เท่ากับ 0.95

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD.) ในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี มีนักศึกษา เพศชายมากกว่าเพศหญิง ผู้ปกครองมีอาชีพทำเกษตรกร รองลงมารับจ้างและมีรายได้เฉลี่ยประมาณต่อ ค่าใช้จ่ายน้อย ทำให้นักศึกษาต้องใช้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ถึงร้อยละ 90 มีการใช้จ่ายต่อ เดือนพอประมาณ นักศึกษาส่วนใหญ่มีอุปกรณ์ในการใช้ได้แก่ สมาร์ทโฟน (Smart Phone) คอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก, แท็บเล็ต (Tablet) มีคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (PC) ส่วนสมาร์ททีวี (Smart TV) น้อยที่สุด ส่วนใหญ่ นักศึกษาสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ทุกช่วงเวลา อย่างไรก็ตามยังคงมีนักศึกษาน้อยไม่สามารถเข้าถึง อินเทอร์เน็ตได้ทุกช่วงเวลาได้

2. ปัญหาด้านการเรียนการสอนของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัญหาส่วนใหญ่มีอยู่ 2 ด้าน คือ 1) ด้านเทคนิคอุปกรณ์ นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้อุปกรณ์ที่ไม่สามารถพร้อมใช้งานได้ ขาด แคลนอุปกรณ์เครื่องมือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์พื้นฐานไม่รองรับและสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร 2) ด้าน สภาพแวดล้อม ส่วนมากนักศึกษามีสภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวย ไม่มีความเป็นส่วนตัว ทำให้ไม่มีสมาธิในการ เรียนและจัดเวลาในการเข้าเรียนไม่ได้

3. ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียน ซึ่งในปัญหาและความต้องการของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี มีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1) จัดหาอุปกรณ์เสริมที่สามารถช่วยให้นักศึกษาใช้ในการเรียนออนไลน์ได้ อย่างสม่ำเสมอ มีการเพิ่มอุปกรณ์เครื่องมือ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่รองรับการเรียนการสอนออนไลน์ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพิ่มสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีความเสถียร 2) ปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวย ต่อการเรียนออนไลน์ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน โดยมีการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม โดยไม่มีสิ่งรบกวนที่ทำให้เสียสมาธิในการเรียน พร้อมทั้งปรับเวลาให้เข้ากับความต้องการของนักศึกษาทั้งใน เวลาเรียนและนอกเวลาเรียน

การอภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ส่วนมากจะเป็นนักศึกษาชายมากกว่านักศึกษาหญิง ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีอาชีพทำเกษตรกร รองลงมารับจ้าง และมีรายได้เฉลี่ยประมาณต่อค่าใช้จ่ายน้อย ทำให้นักศึกษาต้องใช้กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ถึงร้อยละ 90 มีการใช้จ่ายต่อเดือนพอประมาณ จึงทำให้นักศึกษาบางคนต้องทำงานหลังเลิกเรียน นักศึกษาส่วนใหญ่มีอุปกรณ์ในการใช้ได้แก่ สมาร์ทโฟน (Smart Phone) คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก, แท็บเล็ต (Tablet) มีคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ (PC) ส่วนสมาร์ททีวี (Smart TV) น้อยที่สุด ส่วนใหญ่นักศึกษาสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้ทุกช่วง และ พบว่าจากการสอบถามและจากการเรียน นักศึกษาชายมีทักษะประสบการณ์ของความรู้การใช้อินเทอร์เน็ตและกิจกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าผู้หญิง ในด้านรายได้ อาชีพของผู้ปกครองไม่มีผลต่อนักศึกษาเนื่องจากส่วนใหญ่กู้เงิน (กยศ.) พร้อมกับมหาวิทยาลัยมีการปรับสภาพให้นักศึกษาสามารถดำรงตนอย่างมีความสุขได้ สอดคล้องกับชลธิชา อินอ่อนโชติ และ อินทร์ อินอ่อนโชติ (2567) พบว่าเงินทุนเพื่อการศึกษาช่วยให้การใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ส่งผลต่อการลดภาระค่าใช้จ่ายทางบ้าน รวมถึงนโยบายของทางมหาวิทยาลัยที่ช่วยเหลือในแต่ละคณะจึงไม่เกิดปัญหาต่อการปฏิบัติงานในเครื่องมือการเรียนการสอน

2. ปัญหาด้านการเรียนการสอนออนไลน์ของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปัญหา นักศึกษาส่วนใหญ่มีอยู่ 2 ด้าน คือ 1) ด้านเทคนิคอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน ครูควรจัดหลักสูตรที่มีความยืดหยุ่นคำนึงถึงความแตกต่างต่อการเรียนทั้งการเรียนแบบปกติและออนไลน์ เป็นแบบ New Normal ใครรู้ อยากรู้ เรียน รู้จริง นำไปประยุกต์ใช้ได้ แต่ปัญหาคือ ครูผู้สอนไม่มีความชำนาญความกังวลเกี่ยวกับความไม่เชี่ยวชาญในด้านเทคนิคและเทคโนโลยี โดยเฉพาะครูสอนวิชาสามัญที่ใช้แพลตฟอร์มไม่เหมาะสม สอดคล้องกับสุวิมล มธูรส (2567) พบว่า การเรียนการสอนหลังโควิด 19 การเตรียมความพร้อมในการสอน โดยเฉพาะออนไลน์ด้านอุปกรณ์และเทคโนโลยี ควรออกแบบที่ใช้ได้กับนักเรียนแต่ละคนต่อการเรียนการสอน สามารถเข้าถึงที่เปลี่ยนรูปแบบเดิม Face to Face สู่การสอนออนไลน์แบบผสมผสานคือ ค้นพบ เรียนรู้ ฝึกปฏิบัติ การร่วมมือและการประเมิน (DLPCA) สอดคล้องกับ Lorico DS. Lapitan and others. (2024) พบว่าการเรียนรู้หลังการระบาดของโควิด ควรใช้การเรียนที่ใช้ระบบออนไลน์ที่ประยุกต์การเรียนการสอนโดยการใช้แพลตฟอร์ม video conferencing เช่น Zoom หรือ Google Meet กลยุทธ์ DLPCA สู่การปฏิบัติ การวิเคราะห์ ประสิทธิภาพการเรียนรู้และการสอนด้วยการชี้วัดของนักศึกษา ด้วยประสิทธิภาพการเรียนรู้ ผลการปฏิบัติทางวิชาการและการสังเกตครูผู้สอน เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่า ครูผู้สอนบางท่านไม่สามารถสอนได้ดีเท่าที่ควร ไม่มีความชำนาญต่ออุปกรณ์ ปัญหาจึงพบบ่อยว่า เกิดสัญญาณขาดหายไปขณะเวลา ซึ่งวิทัศน์ ฝึกเจริญผล กนิษฐา เข้าวัดณกุล พินดา วราสุนันท์ กุลธิดา นกุลธรรม กิตติสาร เหล่าเหมณี สนิษฐ สุวรรณภาชาติ และ สมิตร์ สุวรรณ (2563) ครูในกลุ่มแต่ละสาระมีความเชี่ยวชาญไม่เท่ากัน ปัญหาจึงเกิดในความชำนาญการของการจัดสอนแบบออนไลน์ ดังนั้นเมื่อครูไม่มีประสิทธิภาพในการสอนด้วยระบบแล้วประสิทธิภาพจะเกิดได้อย่างไรต่อการสอน 2) สภาพแวดล้อม ผู้วิจัยพบว่า มีผลทั้งสภาพแวดล้อมทาง

กายภาพ เช่น แพลตฟอร์มดิจิทัล ทางจิตวิทยา ในเรื่องการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างเพื่อนและครูผู้สอน และทางอารมณ์ส่งผลต่อจิตใจ ต่อการเรียนรู้ในแต่ละวันเหล่านี้ก่อให้เกิดการปรับเปลี่ยน คือครูควรจัดสภาพการเรียนรู้ที่เก็บเสียง การใช้ว็จนภาษาที่สื่อให้เกิดความเข้าใจยิ่งขึ้นการออนไลน์ที่ประสบผลสำเร็จ คือ การเรียนรู้แบบเชิงรุก แบบหลากหลายทั้งในห้องและนอกห้องเรียน พร้อมทั้งจะปรับสภาพแวดล้อมและตนเองสู่การเปลี่ยนแปลงของภาวะของโลกที่เกิดขึ้น เช่น ให้ทำงาน โครงการต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัญหาซึ่งครู ควรเลือกใช้แพลตฟอร์มเดียวที่สะดวกต่อผู้เรียนและควรให้การฝึกอบรมในการใช้งานให้ทั้งครูผู้สอนและผู้เรียนด้วย สอดคล้องกับดวงแก้ว สุหลง และ สุพินดา เลิศฤทธิ์ (2567) พบว่า ในการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอนให้ทุกคนมีส่วนร่วม เน้นถึงความท้าทายสะท้อนความต้องการ ฝึกแก้ปัญหา และศึกษาด้วยตนเอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิด กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้รอบด้าน ดังนั้นทางมหาวิทยาลัย ควรมีระบบการสื่อสารใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีความรวดเร็วในการสื่อสารค้นคว้า ในกรณีที่มีเหตุของกระแสไฟเกิดปัญหา อุปกรณ์ควรพร้อมในการใช้งานและปรับปรุงอยู่ตลอดเวลา ส่วนสภาพสิ่งแวดล้อมโดยทั่วไปส่งเสริมให้มีการปฏิบัติดี มาก ทั้งนี้ควรจัดสภาพแวดล้อมดิจิทัลที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ต่อการเรียนการสอน เช่นระหว่างเกมการศึกษาแบบดิจิทัล ซึ่งสร้างแรงจูงใจให้กับนักศึกษาในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมรับรู้การเรียนรู้ ทั้งนี้สถานศึกษาควรส่งเสริมหรือขัดขวางผลกระทบของเกมการศึกษาแบบดิจิทัลที่มีผลต่อระดับแรงจูงใจของนักศึกษา อยู่ที่ว่าเกมนั้นสนับสนุนหรือเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ได้ดีเพียงใด

3. ข้อเสนอแนะที่มาจากปัญหาการวิจัยพบว่า ในการจัดการเรียนการสอนในเรื่องปัญหาและความต้องการของนักศึกษานั้นมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) จัดหาอุปกรณ์เสริมที่สามารถช่วยให้นักศึกษาใช้ในการเรียนออนไลน์ได้อย่างสม่ำเสมอ มีการเพิ่มอุปกรณ์เครื่องมือ และโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่รองรับการเรียนการสอนออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพิ่มสัญญาณอินเทอร์เน็ตให้มีความเสถียร ผู้สอนควรใช้เทคนิคทักษะการสอนจัดกิจกรรมที่บูรณาการกับชีวิตให้เข้าใจง่าย ปรับลดเวลาเรียนให้มีความยืดหยุ่น เรียนรู้ด้วยตนเอง มีการวัดประเมินผล ความรู้ด้านทักษะการคิด การสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสารและทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีที่ดี ก่อให้เกิดมีสมาธิในการเรียน สอดคล้องกับภิญโญ วงษ์ทอง (2567) พบว่า การจัดการเรียนที่ใช้ระบบออนไลน์หรือแบบปกติควรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม ด้วยการจัดการเรียนรู้เชิงรุกเลือกใช้เครื่องมือ หรือเทคโนโลยี หรือใช้เกมช่วยสอนที่หลากหลาย สนุกสนาน มีความสุขกับการเรียนออนไลน์ โปรแกรม Flippity Memory Game เป็นต้น 2) ครูผู้สอนควรปรับสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนออนไลน์ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน โดยมีการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม โดยไม่มีสิ่งรบกวนที่ทำให้เสียสมาธิในการเรียน พร้อมทั้งปรับเวลาให้เข้ากับความต้องการของนักศึกษาทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน สามารถย้อนหลังในการเรียนได้หรือเลือกที่จะเรียนที่ไหนก็ได้ พร้อมทั้งแจ้งข่าวสารและแสดงพฤติกรรมความก้าวหน้าแต่ละคนอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับ ภิญโญ วงษ์ทอง ที่พบว่า ครูควรใช้ช่องทางที่มีความหลากหลายติดต่อได้สองทางถ่ายทอดเนื้อหาผ่านสื่อการสอน เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) ระบบการจัด

บทเรียน (Learning Management System: LMS) หรือการเรียนรู้ผ่านแอปพลิเคชันการประชุมทางวิดีโอ เช่น Google Hangout Meet, Zoom Meeting, Schoology, WebEx, Microsoft Teams เป็นต้น

ดังนั้นความต้องการที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน พบว่า ผู้เรียนต้องการที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนแบบใหม่ เพื่อให้ได้การค้นหา สืบค้นข้อมูล ในการคิดวิเคราะห์ กล้าตัดสินใจ สามารถประดิษฐ์คิดค้นได้ สอดคล้องกับองคฺนาฏ คุรุณรัมย์ และ ณัฐพร มีสวัสดิ์ (2565) พบว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะส่งเสริมจิตพิสัยให้ผู้เรียนรู้จักการปรับตัวในการคิดวิเคราะห์ กล้าตัดสินใจ สามารถประดิษฐ์คิดค้นได้ และ สอดคล้องกับสกนธ์ชัย ชะนูนันท์ และ สุริยา ซาปู้ (2566) พบว่าในการเรียนแบบออนไลน์ทำให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลที่ต้องเรียนที่บ้านขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ทำให้เสียสุขภาพจิตต่อพฤติกรรม ดังนั้นผู้วิจัยพบว่าความต้องการที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ถึงความต้องการได้ว่า 1) ในเรื่องของช่องทางในการเรียนการสอนออนไลน์นักศึกษาสามารถเข้าถึงได้ง่ายและตลอดเวลา 2) กิจกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สามารถนำไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองได้ไม่จำเป็นต้องเข้าชั้นเรียน 3) การสอนที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้ตลอดเวลา มีแพลตฟอร์มที่สามารถขอได้ 4) รูปแบบการเรียนออนไลน์ร่วมกับเรียนใน class-room 5) การสอบวัดและประเมินผล มีความเป็นกลางทุกรายวิชาในหลักสูตร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

จากการวิจัยพบว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี สภาพปัญหาและความต้องการที่มีต่อการเรียนการสอน นั้นนักศึกษาต้องการให้มีจัดหลักสูตรที่วิธีการผสมผสานกัน ทั้งแบบปกติและแบบออนไลน์ ให้มีลักษณะเป็น Active learning โดยขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของหลักสูตร ที่ยืดหยุ่น ปรับสภาพต่อการจัดการเรียนการสอนเมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤตที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดแผนพัฒนาหลักสูตรเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการเรียนรู้แบบปกติและการเรียนรู้แบบออนไลน์บนพื้นฐานวิถีชีวิตใหม่ (New Norm) ที่เน้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน Active learning

เอกสารอ้างอิง

ชลธิชา อินอุ้นโชติ และอินทร์ อินอุ้นโชติ. (2567). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจกู้ยืมเงินกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา (กยศ.) ของนิสิตคณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 8(2), 379-391.

- ดวงแก้ว สุหลง และสุพินดา เลิศฤทธิ์. (2567). การจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ 21 หลังวิกฤตการณ์โควิด-19. *วารสารศึกษาศาสตร์ มจร คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหา มกุฏราชวิทยาลัย*, 12(1), 304-315.
- ภิญโญ วงษ์ทอง. (2567). การจัดการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(43), 112-124.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล. (2564). *การเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- วิทัศน์ ฝักเจริญผล, กนิษฐา เขาวัววัฒนกุล, พินดา วราสุนันท์, กุลธิดา นุกุลธรรม, กิตติศอร เหล่าเหมณี, สินีสุข สุวรรณภิกขาติ, และสมิตร สุวรรณ. (2563). ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ภายใต้สถานการณ์ระบาดไวรัส Covid-19. *วารสารศาสตร์การศึกษาและการพัฒนามนุษย์*, 4(1), 58-70.
- วรรณพงษ์ ดุรงคเวโรจน์. (2564). ผลกระทบของการเรียนการสอนในวิถีใหม่ต่อนักศึกษาระดับ อุดมศึกษา : กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. *วารสารเศรษฐศาสตร์และ นโยบายสาธารณะ*, 12(23), 51-62.
- สกนธ์ชัย ชะนูนันท์ และสุริยา ชาปู้. (2566). ผลกระทบของการเรียนการสอนออนไลน์ระดับมัธยมศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 : มุมมองของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, 9(1), 130-141.
- สุวิมล มธูรส. (2567). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(40), 41-53.
- อนงค์นาฏ ครุณรัมย์ และณัฐพร มีสวัสดิ์. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา เพื่อ ส่งเสริมจิตนิสัยทางสะเต็ม: *Effect of Learning the Stem Education to Enhance the Stem Habits of Mind. SOCIAL SCIENCES RESEARCH AND ACADEMIC JOURNAL*, 18(2), 93-108.
- Bao, W. (2020). COVID-19 and Online Teaching in Higher Education: A Case Study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2(2), 113-115.
- Cisco Systems. (2002). "Troubleshooting overview". <https://cisco.com/univercd/Troubleshooting-overview>
- Debono, E. (1991). "Teaching thinking London: Penguin Books The MATTER". <https://thematter.co/Social/The MATTER/Teaching-thinking-London-Penguin Books-The-MATTER>
- Duhe, S. C. (2007). *New media and public relations Michigan*: The University of Michigan.
- Lorico DS. Lapitan, Jr., Cristina E. Tiangco, Divine Angela G. Sumalinog, Noel S. Sabarillo, & Joey Mark Diaz (2024). An effective blended online teaching And learning strategy during the COVID-19 pandemic. *Education for Chemica Engineers*, 35(4), 116–131.

Maslow, A. (1970). *Human needs theory: Maslow's hierarchy of human needs. Fundamental of Nursing: Human Health and Function* (3rd ed.). Philadelphia.

Mckinney, S. E. (2008). Developing teachers for high-poverty schools: The role of the internship experience, *Urban Education*, 43(1), 68-82.

White, C. M. (2012). Social media. *Crisis communication, and emergency Management Leveraging web 2.0 technologies*. Boca Raton. CRC Press.

World Economic Forum.(2021).“*The Future of Jobs Report 2021*”.
https://weforum.org/WEF_Future_of_Jobs_2020.pdf/ *The-Future-of-Jobs-Report-2021*

Wei, Bao. (2020). COVID-19 and Online Teaching in Higher Education: A Case Study of Peking University. *Human Behavior and Emerging Technologies*, 2(5), 113-115.

ความต้องการการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

Requirements for Developing a Web Application to Support Caregivers of Dependent Elderly People

กนกวรรณ เขียววัน^{1*}, ขัมภิกา ตันตีสันติสม², นรุตม์ บุตรพลอย¹, พรหมเมศ วีระพันธ์², จินดาพร อ่อนเกตุ² และ
จตุรงค์ ธงชัย¹

Kanokwan Khiewwan^{1*}, Khumphicha Tantantisom², Narut Butploy¹, Phrommate Verapan²,
Jindaporn Ongate² and Jaturong Thongchai¹

¹โปรแกรมวิชาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²โปรแกรมวิชาวิทยาการคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*ผู้วิจัยติดต่อ : kanowkan_kh@kpru.ac.th

วันที่รับบทความ : 22 ตุลาคม 2567, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 27 มีนาคม 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 27 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการใช้เว็บแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยใช้การวิจัยเชิงพรรณนา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 550 คน ประกอบด้วยผู้จัดการดูแล (Care Manager หรือ CM) ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver หรือ CG) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจงจากทั้ง 11 อำเภอ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากการศึกษาวรรณกรรมและบริบทการทำงานจริง ซึ่งผ่านการตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ค่า IOC รวมเท่ากับ 1.00 แสดงถึงความเหมาะสมในการวัดวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความต้องการใช้แอปพลิเคชันในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.95 จาก 5.00) โดยเฉพาะด้านการบันทึกข้อมูล การวางแผนการดูแล และการสื่อสารกับหน่วยงาน ข้อมูลเหล่านี้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุและเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

คำสำคัญ : การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง, เว็บแอปพลิเคชัน, การจัดการข้อมูลสุขภาพ, การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

Abstract

This study aimed to explore the problems and requirements related to the use of a web application to support caregivers of dependent older adults. A descriptive research design was employed, involving a purposive sample of 550 participants, including Care Managers (CM), Caregivers (CG), and Village Health Volunteers (VHVs) in Kamphaeng Phet Province, selected through purposive sampling from 11 districts. The research instrument was a questionnaire developed based on literature review and real working context. Its content validity was verified by three experts, with an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 1.00, confirming the appropriateness for measuring the research objectives. Descriptive statistics were used for data analysis. The research findings indicated that the participants expressed a high level of demand for the application (mean = 3.95 out of 5.00), particularly in areas related to data recording, care planning, and communication with relevant agencies. These insights can serve as a guideline for developing an effective web application to enhance elderly care and improve the efficiency of caregiving for dependent elderly adults.

Keywords: Elderly care with dependencies, Web application, Health information management, Elderly health promotion

บทนำ

จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไทย พ.ศ. 2565 ในปีพ.ศ. 2564 ประชากรสูงอายุของประเทศไทยได้เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วโดยเพิ่มเป็น 12.5 ล้านคนหรือคิดเป็นร้อยละ 19 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไทย (มส.ผส.), 2565) การเข้าสู่สังคมสูงวัยแบบสมบูรณ์ทำให้เกิดผลกระทบและปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาด้านสุขภาพ (กริช เกียรติญาณ และธณัฐา โรจนตระกูล, 2564) ผู้สูงวัยที่มีสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงจนติดบ้าน ติดเตียงเป็นสิ่งสำคัญที่ภาคสังคมและชุมชนต้องให้ความสำคัญและเตรียมความพร้อมให้เพียงพอ หนึ่งในกลไกหลักที่จะเข้ามาช่วยเหลือดูแลผู้สูงวัยได้อย่างใกล้ชิดคือ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำ

หมู่บ้าน (อสม.) และผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver: CG) ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้องหรืออาสาสมัครบริบาลท้องถิ่นที่ต้องทำงานร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโดยอสม. ลงพื้นที่ในการสำรวจผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจากนั้นถ้าพบผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงอยู่ในกลุ่มผู้ป่วยติดเตียงจะส่งมอบให้ CG ดูแลตามแผนการดูแลรายบุคคล แต่ด้วยการที่ CG หนึ่งคนจะได้รับมอบหมายให้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงหลายคน และต้องจดบันทึกข้อมูลการดูแล ซึ่งหลังจากนั้นต้องนำข้อมูลการดูแลติดตามดังกล่าวมาส่งที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเพื่อนำข้อมูลเข้ามาเก็บเป็นประวัติการดูแลในระบบคอมพิวเตอร์ กระบวนการเหล่านี้สร้างความยุ่งยากให้กับผู้จัดการดูแล (Care Manager : CM)

เว็บแอปพลิเคชันมีบทบาทในการปรับปรุงกระบวนการเหล่านี้โดยจัดทำแพลตฟอร์มดิจิทัลสำหรับการบันทึกข้อมูล การจัดการ และการสื่อสารระหว่างผู้ดูแลและผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพ แอปพลิเคชันสามารถลดภาระงานด้านการบริหาร การตรวจสอบ การสืบค้นข้อมูลผู้ป่วย สามารถให้ข้อมูลการดูแลที่เก็บไว้ในฐานข้อมูล และอำนวยความสะดวกในการปรับปรุงข้อมูลและการสื่อสารอย่างทันทั่วถึง การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเป็นกลไกสำคัญขั้นตอนหนึ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลการดูแลผู้ป่วยได้อย่างทันทีไม่ต้องรอให้ อสม. หรือ CG นำข้อมูลจากการสำรวจและการดูแลผู้ป่วยมาส่ง งานวิจัยของคอลิด ครุพันธ์, ณัฐวุฒิ สุริยะ, สาคร อินโทโล และพนัญญ์ ใจจง (2566) พัฒนาแอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพสำหรับอสม. ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว และส่วนที่ 2 คำแนะนำตามกลุ่มที่วิเคราะห์โดยอัตโนมัติ พบว่า ประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันภาพรวมอยู่ในระดับมาก และอสม.กลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด งานวิจัยของศุภรัตน์ แก้วเสริม (2565) พัฒนาแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ประกอบด้วย 3 ฟังก์ชันคือ 1) ช่องทางการให้คำปรึกษาทางการแพทย์สำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง 2) ช่องทางการเรียกใช้หน่วยแพทย์ฉุกเฉินและ 3) ช่องทางการให้ความรู้ด้วยบทความเกร็ดความรู้เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และผลการศึกษาความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการใช้งานแอปพลิเคชันจากกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความพึงพอใจภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด งานวิจัยของจุฬาลี มณีเลิศ (2564) พัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงกลุ่มติดเตียงด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม ประกอบด้วยข้อมูลการทำกายภาพบำบัดผู้ป่วยติดเตียงสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงจำนวน 12 ท่า นำเสนอในรูปแบบการ์ตูนแอนิเมชัน 2 มิติ วิดีโอ และภาพนิ่ง ความพึงพอใจโดยผู้ใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ใช้ระบบยอมรับระบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แอปพลิเคชันสามารถนำไปใช้ประโยชน์เพื่อส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงได้

ดังนั้นเพื่อให้สามารถนำเว็บแอปพลิเคชันมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการปฏิบัติงานของ อสม. CG และ CM มีการเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ผู้วิจัยจึงสำรวจความต้องการการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันสำหรับสนับสนุนผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง และนำผลการสำรวจไปเป็นแนวทางในพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันให้เป็นช่องทางสำหรับเก็บข้อมูลการสำรวจ ข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และการสร้างรายงาน

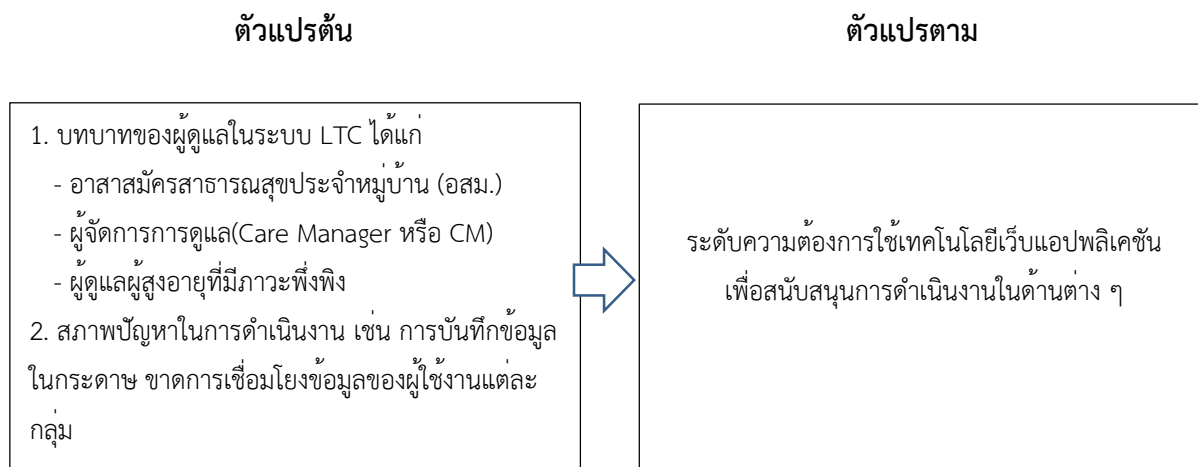
ที่มีความสะดวกรวดเร็วได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC) ของผู้จัดการการดูแล ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
2. เพื่อสำรวจความต้องการของผู้จัดการการดูแลผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในการใช้เทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชันเข้ามาช่วยในการดำเนินงานตามระบบการส่งเสริมสุขภาพดูแลผู้สูงอายุระยะยาว (LTC)

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการใช้เทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชันในการสนับสนุนการดำเนินงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง โดยมุ่งเน้นการวิเคราะห์จากกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระบบการดูแล ได้แก่ อสม., CG และ CM ซึ่งทำหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร จากวัตถุประสงค์ดังกล่าว งานวิจัยจึงกำหนดตัวแปรในการศึกษาออกเป็น 2 กลุ่มหลัก ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและแนวคิด

1. ระบบการส่งเสริมสุขภาพ ดูแล ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงระยะยาว (Long Term Care: LTC)

ระบบการดูแลระยะยาว (Long-Term Care) หมายถึงการจัดบริการสาธารณสุขและบริการสังคมที่มี

หลักการเน้นให้ภาครัฐบูรณาการการทำงานร่วมกับครอบครัว และชุมชนมาใช้ในการจัดระบบบริการสำหรับผู้ที่มีภาวะพึ่งพิงไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นผู้ป่วยหรือผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่นอน ติดเตียง หรือติดบ้าน สามารถเข้าถึงระบบการดูแลระยะยาวที่พึ่งได้อย่างเหมาะสมและต่อเนื่อง (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.), 2559; ดิลก อ่อนลา, 2565) ในการจัดระบบการดูแลระยะยาวในพื้นที่นั้นจำเป็นต้องมีบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการจัดการระบบเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิงสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ผู้จัดการการดูแล (Care Manager : CM) ขณะเดียวกันก็ต้องมีผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver : CG) เพื่อจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่บ้าน และกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ที่จะต้องทำงานประสานกันตั้งแต่การเข้าไปประเมิน จัดกลุ่มผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สร้างแผนการดูแล ดูแลตามแผน และการติดตามประเมินผล

2. การประเมินภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุ

การประเมินภาวะพึ่งพิงใช้เครื่องมือหลัก 2 ประเภท ได้แก่ Barthel ADL และ TAI

1) Barthel Activities of Daily Living (ADL) ใช้ประเมินความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวัน 10 ด้าน เช่น การเดิน การอาบน้ำ การขับถ่าย เป็นต้น แบ่งระดับความสามารถเป็น 3 กลุ่มตามเกณฑ์ของกรมกิจการผู้สูงอายุ (2562) ได้แก่ กลุ่มติดสังคม (Social Bound) คะแนน 12 ขึ้นไป กลุ่มติดบ้าน (Home Bound) คะแนน 5-11 กลุ่มติดเตียง (Bed Bound) คะแนน 0-4

2) TAI (Typology of Ageing Illustration) เป็นเครื่องมือประเมินสมรรถภาพ 4 ด้าน ได้แก่ การเคลื่อนไหว จิตใจ การกินอาหาร และการขับถ่าย โดยแบ่งความสามารถเป็น 6 ระดับ (คะแนน 0-5) แบ่งผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่มหลัก 9 กลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่ม Immobilize (I1-I3) เคลื่อนไหวได้น้อย ร่วมกับปัญหาด้านการกิน กลุ่ม Confuse (C2-C4) มีปัญหาทางจิตใจ ความจำ หรือพฤติกรรม และกลุ่ม Border (B3-B5) เคลื่อนไหวดี มีปัญหาด้านความจำเล็กน้อย ผลการประเมินจาก TAI นำไปใช้เพื่อวางแผนดูแลรายบุคคล (Care Plan) และคำนวณต้นทุนในการดูแลแต่ละกลุ่มได้อย่างเหมาะสม

3. การพัฒนาระบบด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล

ในยุคที่ทุกสิ่งเข้าสู่โลกของดิจิทัลทั้งเรื่องของแนวโน้มการตลาด สื่อสังคมออนไลน์ ไปจนถึงการบริการของภาครัฐฯ แม้กระทั่งวงการสาธารณสุขยังได้นำเทคโนโลยีและสารสนเทศมาประยุกต์ใช้กับการดูแลผู้ป่วย ซึ่งเว็บไซต์แอปพลิเคชันเป็นเทคโนโลยีที่นิยมนำมาใช้โดยผ่านบริการทางอินเทอร์เน็ต เว็บไซต์แอปพลิเคชันทำงานบนเว็บไซต์เวิร์ด (Vladutu, 2014) ซึ่งเว็บไซต์เวิร์ดนี้ประมวลผลคำขอจากผู้ใช้แล้วดำเนินการตามตรรกะทางธุรกิจที่ออกแบบไว้และส่งคืนผลลัพธ์ไปยังเบราว์เซอร์ของผู้ใช้ โดยทั่วไปอินเทอร์เน็ตเพชผู้ใช้งานเว็บไซต์แอปพลิเคชันจะสร้างขึ้นและตอบสนองแบบไดนามิกกับอินเทอร์เน็ตเพชส่วนหน้าและการพัฒนาส่วนหลังจะจัดการตรรกะฝั่งเว็บไซต์ การโต้ตอบของฐานข้อมูล

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปิยรัตน์ ยาประดิษฐ์ และอรสา กงตาล (2563) พัฒนาการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ความต้องการและพัฒนาการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง ประยุกต์แนวความคิดการดูแลโรคเรื้อรัง และการดูแลระยะยาว ผลลัพธ์การพัฒนาบริการดูแลระยะยาว จากการศึกษาทำให้ทราบว่า การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิงเพื่อให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพจะต้องมีการวางแผนการรักษาระยะยาวและต่อเนื่อง มีการประเมิน ติดตามอาการเพื่อปรับแผนการดูแลให้สอดคล้องกับตามพยาธิสภาพหรือความเจ็บป่วยของผู้ป่วยแต่ละคนเป็นหลัก

วรรณภา อินตะราชา (2565) ศึกษาผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงตามแผนการดูแลรายบุคคลที่ผ่านการอบรมหลักสูตร 70 ชั่วโมงในเขตสุขภาพที่ 10 กรมอนามัย การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้ทักษะความพึงพอใจและผลการดูแลตามแผนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงรายบุคคลของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง การค้นหาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะการดำเนินงานของผู้ดูแลในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าผู้ดูแลมีความรู้ทักษะความสามารถในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดีการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นควรได้รับการสนับสนุนพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องและดูแลคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลเพื่อประโยชน์ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงต่อไป

คอลิต ครุพันธ์ และคณะ (2566) ศึกษาการพัฒนาแอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านเพื่อประเมินประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพและความพึงพอใจต่อการใช้แอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตพื้นที่ 4 จังหวัดภาคใต้ ผลการวิจัยได้แอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพซึ่งมีประสิทธิภาพของแอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

พัทธนันท์ คงทอง และเกศินี สราญฤทธิ์ชัย (2564) ศึกษาประสิทธิผลของการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของ อสม. โดยใช้แอปพลิเคชันอสม.ออนไลน์ในสมาร์ตโฟน ตำบลดอนช้าง อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้ ทักษะและพฤติกรรมการใช้แอปพลิเคชันอสม.ออนไลน์บนโทรศัพท์มือถือของ อสม. ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มเปรียบเทียบ ผลการศึกษาสะท้อนให้เห็นว่า โปรแกรมการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของอสม.โดยใช้แอปพลิเคชันอสม.ออนไลน์ในสมาร์ตโฟน เป็นเครื่องมือที่ใช้พัฒนาศักยภาพของ อสม. และสามารถนำไปใช้ได้ในการปฏิบัติงานของ อสม.

5. สรุปความเชื่อมโยงและแนวทางสู่การวิจัยครั้งนี้

จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่ามีการศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับ

ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการทำงานของผู้ให้บริการดูแลในระดับชุมชน เช่น อสม. ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการเยี่ยมบ้าน ติดตามอาการ และรายงานข้อมูลพื้นฐานของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ แอปพลิเคชันที่มีอยู่ในปัจจุบันยังขาดการเชื่อมโยงระหว่างกลุ่มผู้ให้บริการดูแล ได้แก่ CM CG และ อสม. ทำให้ผู้ใช้งานบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงหรือใช้ระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาเครื่องมือที่สามารถบูรณาการข้อมูลและการปฏิบัติงานของผู้ดูแลในทุกระดับเข้าสู่ระบบกลาง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิงอย่างต่อเนื่อง

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร

ผู้จัดการการดูแล (Care Manager หรือ CM) ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Caregiver หรือ CG) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ในจังหวัดกำแพงเพชร

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยผู้จัดการการดูแล ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และ อสม. ซึ่งมีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในจังหวัดกำแพงเพชร ประจําปีงบประมาณ 2566 ครอบคลุมทั้ง 11 อำเภอ โดยกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างอำเภอละ 50 คน รวมทั้งสิ้น 550 คน กลุ่มตัวอย่างได้รับการคัดเลือกโดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นเทคนิคที่ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากคุณลักษณะที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย และบริบทเฉพาะของพื้นที่ศึกษา (Patton, 2015) เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความหลากหลายในด้านบทบาทและความรับผิดชอบ จำแนกเป็น CM จำนวน 11 คน CG จำนวน 22 คน และ อสม. จำนวน 517 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง แบ่งเป็น

2.1 ข้อมูลการปฏิบัติงานสำหรับอสม. จำนวน 5 ข้อ

2.2 ข้อมูลการปฏิบัติงานสำหรับ CG จำนวน 6 ข้อ

2.3 ข้อมูลการปฏิบัติงานสำหรับ CM จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อการปรับปรุงหรือพัฒนา

โดยแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ระดับคะแนน 5 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด

ระดับคะแนน 4 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นส่วนใหญ่

ระดับคะแนน 3 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นครึ่งหนึ่ง

ระดับคะแนน 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นส่วนใหญ่

ระดับคะแนน 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นทั้งหมด

หลังจากรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ผู้วิจัยได้คำนวณค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการแปลความหมาย โดยอ้างอิงเกณฑ์การแปลผลของบุญชม ศรีสะอาด (2533) ดังนี้

4.51-5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจระดับน้อยที่สุด

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสำรวจเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงและด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประเมินความเหมาะสมของแบบสำรวจ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of Item-Objective Congruence: IOC) ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญมีค่า IOC รวมเท่ากับ 1.00 แสดงถึงความสอดคล้องและเหมาะสมของเครื่องมือ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ (Google Form) ในช่วงเดือนธันวาคม 2566 โดยประสานความร่วมมือกับกองสาธารณสุข องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ได้รับแบบสอบถามกลับจำนวน 550 ฉบับ จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการลงรหัส และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) นำผลการวิเคราะห์มาสรุปเป็นชุดความต้องการของฟังก์ชันภายในแอปพลิเคชันสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในรูปแบบของแผนภาพ Use Case Diagram เพื่อแสดงบทบาทและฟังก์ชันการใช้งานของ

ผู้ใช้แต่ละกลุ่ม

3) นำข้อมูลดังกล่าวไปจัดประชุมหารือกับกลุ่ม อสม. CG และ CM เพื่อรับรองความถูกต้องของผลการวิเคราะห์ และตรวจสอบความสอดคล้องกับความต้องการในการใช้งานจริง

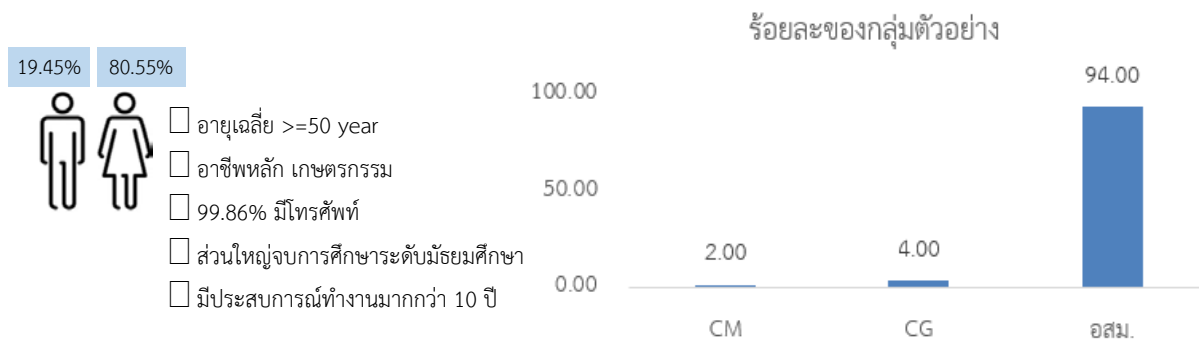
ผลการวิจัย

1. ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการในการปฏิบัติงานดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

ผลการศึกษาได้รับแบบสอบถามกลับคืนข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) ข้อมูลทั่วไป

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยมีผู้ตอบแบบสอบถาม 3 กลุ่ม ได้แก่ CM CG และ อสม. รวมทั้งหมด 550 คน มีรายละเอียดดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ภาพที่ 2 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ครอบคลุมพื้นที่ทั้ง 11 อำเภอของจังหวัดกำแพงเพชร โดยได้คัดเลือกจากบุคลากรในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงโดยตรง ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีคุณสมบัติที่สอดคล้องกับการใช้งานเทคโนโลยี กล่าวคือ ร้อยละ 99.86 ของผู้ตอบแบบสอบถามมีโทรศัพท์มือถือส่วนตัว มีอายุเฉลี่ยโดยทั่วไปตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป และมีระดับการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลพื้นฐานเหล่านี้มีความสำคัญต่อการพิจารณาความพร้อมของกลุ่มเป้าหมายในการใช้งานเทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชัน และจะถูกนำไปใช้เป็นบริบทประกอบการออกแบบระบบให้สอดคล้องกับลักษณะผู้ใช้งาน

2) พฤติกรรมในการใช้งานเว็บแอปพลิเคชันเพื่อการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

จากการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้งานเว็บแอปพลิเคชันของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ในการใช้งานระบบดังกล่าว โดยร้อยละ 98 ระบุว่าไม่เคยใช้งานมาก่อน สำหรับกลุ่มที่เคยใช้งาน ส่วนใหญ่เป็นบุคลากรในกลุ่ม CM ซึ่งใช้แอปพลิเคชันเพื่อบันทึกข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ในกลุ่มที่มีประสบการณ์ใช้งาน พบว่าความถี่ในการใช้งานอยู่ในระดับต่ำ โดยใช้เพียง 1–2 ครั้งต่อเดือน และมีระยะเวลาในการใช้งานเฉลี่ยมากกว่า 1 ชั่วโมงต่อครั้ง ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมดังกล่าว ได้แก่ การไม่ได้รับการอบรมในการใช้งานระบบจากหน่วยงานต้นสังกัด และขาดการสนับสนุนอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้ใช้งานจำนวนมากไม่สามารถเข้าถึงหรือนำระบบไปใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ข้อมูลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

การเก็บข้อมูลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิงจากแบบสำรวจของผู้วิจัย สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ข้อมูลการปฏิบัติงานในการจัดเก็บข้อมูลการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง

ข้อที่	ข้อความถาม	ระดับความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	S.D
ส่วนที่ 2.1 สำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)			
1	การจัดแบ่งงานและรับแบบฟอร์มต้องเข้ามาประชุมที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลซึ่งไม่สะดวกในการเข้ามารับเอกสารและเข้าประชุมสำหรับอสม.ที่มีงานประจำ	3.80	0.75
2	การจดบันทึกข้อมูลในแบบฟอร์มสำหรับคัดกรองและประเมินสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงใช้เวลานาน	3.79	0.69
3	การแจ้งผลประเมินสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไม่สามารถดำเนินการได้ทันที ณ ช่วงเวลาที่เข้าไปสำรวจข้อมูล	3.83	0.80
4	การส่งผลสำรวจในแบบฟอร์มสำหรับคัดกรองและประเมินสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงต้องมาส่งให้กับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลด้วยตนเองซึ่งเป็นเรื่องที่ยุ่งยากและไม่สะดวก	3.71	0.84
5	การจัดเก็บข้อมูลที่ได้จากแบบฟอร์มสำหรับคัดกรองและประเมินสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงลงในคอมพิวเตอร์เป็นเรื่องที่ยุ่งยากและใช้เวลานาน	3.49	0.89
ค่าเฉลี่ย		3.72	0.79

ข้อที่	ข้อความถาม	ระดับความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	S.D
ส่วนที่ 2.2 ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (CG)			
1	การจัดแบ่งงานและรับแผนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียง (care plan) ต้องเข้ามาประชุมที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลซึ่งไม่สะดวกในการเข้ามารับเอกสารและเข้าประชุม	3.81	0.73
2	ข้อมูลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียงที่ CG ได้รับไม่ครบถ้วนทำให้ต้องเสียเวลาประสานงานกับ CM หรือรพ.สต.	3.61	0.75
3	ไม่สามารถตรวจสอบข้อมูลการดูแลย้อนหลังของผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียงแต่ละรายในขณะที่เข้าไปทำการดูแลตาม Care plan ได้	3.77	0.67
4	แผนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียงเกิดสูญหายต้องประสานงานขอใหม่กับ CM หรือรพ.สต.	3.94	0.64
5	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียงลงในคอมพิวเตอร์ทำให้ยากต่อการค้นหาและตรวจสอบข้อมูลย้อนหลัง	3.85	0.74
6	ได้รับคำตอบแทนล่าช้าเนื่องจากเกิดปัญหาความล่าช้าในการตรวจสอบและคำนวณคำตอบแทนของ CG	3.67	0.79
ค่าเฉลี่ย		3.78	0.72
ส่วนที่ 2.3 ผู้จัดการระบบการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงระยะยาวด้านสาธารณสุข (CM)			
1	การสรุปผลประเมินสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงเพื่อส่งต่อข้อมูลให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้าเนื่องจากข้อมูลอยู่ในกระดาษ	4.07	0.57
2	การจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียง Care plan ต้องใช้เวลานานเนื่องจากต้องทำให้กับผู้ป่วยทีละราย	4.01	0.54
3	การตรวจสอบการปฏิบัติงานของ CG ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียงตาม Care plan ทำได้ล่าช้าและไม่สะดวกเนื่องจากต้องรอให้ CG นำส่งข้อมูลหลังการปฏิบัติงานต่อ CM ก่อน	3.88	0.64
4	การคำนวณคำตอบแทนให้กับ CG ล่าช้า เนื่องจากปัญหาความล่าช้าในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของ CG	3.80	0.70

ข้อที่	ข้อความคำถาม	ระดับความคิดเห็น	
		$\bar{X}$	S.D
5	ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงป่วยติดเตียงลงในคอมพิวเตอร์ทำให้ขาดการเชื่อมโยงข้อมูลจากคนที่เกี่ยวข้องส่งผลให้การตัดสินใจในงานส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไม่มีประสิทธิภาพ	3.90	0.68
6	การสรุปผลข้อมูล หรือการส่งต่อข้อมูลต่าง ๆ ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องล่าช้า	3.88	0.72
ค่าเฉลี่ย		3.92	0.64

จากตารางที่ 1 ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง ได้แก่ ผู้จัดการการดูแล ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และ อสม. พบว่า ทุกกลุ่มประสบปัญหาคล้ายคลึงกันเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ยังพึ่งพาเอกสารกระดาษ การประสานงานช้าซ้อน และขาดระบบดิจิทัลที่รองรับการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นอยู่ที่ 3.72 (S.D. = 0.79) ซึ่งอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความไม่สะดวกในการเข้าร่วมประชุม การกรอกแบบประเมิน และการส่งข้อมูลด้วยตนเอง กลุ่ม CG มีค่าเฉลี่ย 3.78 (S.D. = 0.72) ซึ่งสะท้อนปัญหาจากการได้รับข้อมูลผู้สูงอายุไม่ครบถ้วน การเข้าถึงข้อมูลย้อนหลังที่ไม่สะดวก และการสูญหายของเอกสารแผนการดูแล รวมถึงระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ไม่เป็นระบบ ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการตรวจสอบและรับค่าตอบแทน ขณะที่กลุ่ม CM ซึ่งมีบทบาทในการวิเคราะห์และส่งต่อข้อมูล มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ 3.92 (S.D. = 0.64) โดยมีปัญหาในการสรุปข้อมูลจากแบบฟอร์มกระดาษ การจัดทำแผนดูแลรายบุคคลที่ใช้เวลานาน และการติดตามงานของ CG ที่ยังต้องรอข้อมูลจากการส่งด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังขาดระบบที่เชื่อมโยงข้อมูลร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งผลต่อการตัดสินใจเชิงระบบในด้านสุขภาพ

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการของ CM CG และอสม.ในการใช้เทคโนโลยีเว็บแอปพลิเคชันเข้ามาช่วยในการดำเนินงานตามระบบการส่งเสริมสุขภาพ ดูแล ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงระยะยาว (LTC)

ในการวิเคราะห์และสรุปความต้องการของผู้ใช้งานที่มีต่อฟังก์ชันของระบบ ผู้วิจัยได้พิจารณาจากประเด็นปัญหาที่มีค่าเฉลี่ยการตอบแบบสำรวจสูงกว่า 3.50 ซึ่งสะท้อนถึงระดับความเห็นด้วยในระดับมาก และแสดงถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในการปฏิบัติงาน จากนั้นจึงวิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างปัญหาดังกล่าวกับฟังก์ชันของระบบสารสนเทศที่สามารถรองรับหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม โดยมีการจัดกลุ่มฟังก์ชันตามบทบาทของ

ผู้ใช้งาน ได้แก่ ผู้จัดการการดูแล ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง และ อสม. เพื่อให้ระบบสามารถตอบสนองต่อบริบทการใช้งานของแต่ละกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสังเคราะห์ฟังก์ชันเหล่านี้อ้างอิงจากผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้งาน ร่วมกับการออกแบบ Use Case Diagram ของระบบ ซึ่งช่วยให้สามารถระบุฟังก์ชันหลักที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบและครอบคลุม ดังแสดงในตารางที่ 2

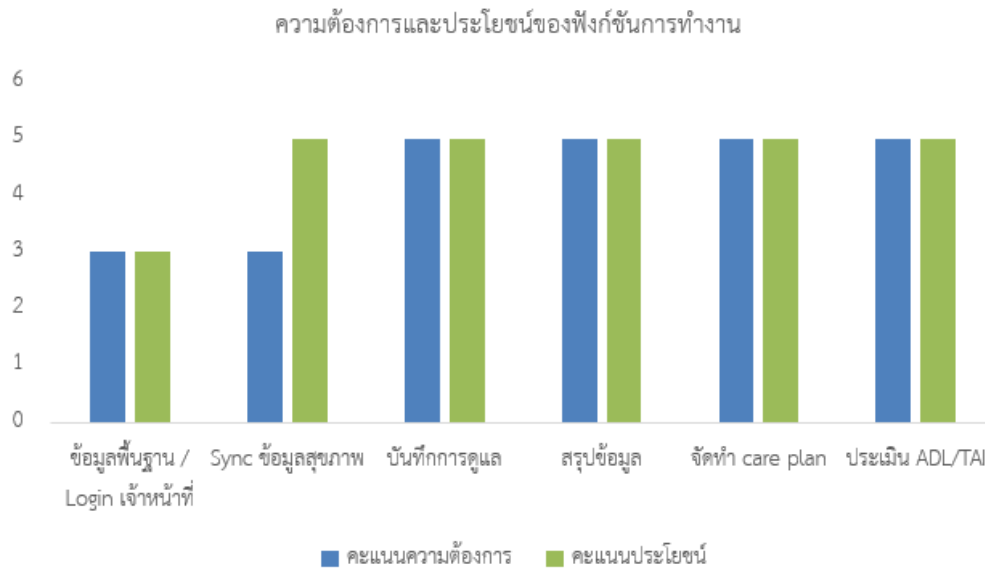
ตารางที่ 2 ฟังก์ชันการทำงานที่จำเป็นในระบบ

ชื่อฟังก์ชัน	คำอธิบาย	กลุ่มผู้ใช้งานหลัก
เข้าสู่ระบบ / Login	ระบบยืนยันตัวตนผู้ใช้งานเพื่อความปลอดภัย	อสม., CG, CM
บันทึกข้อมูลการดูแล	กรอกและบันทึกข้อมูลกิจกรรมที่เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง	อสม., CG
สรุปข้อมูลส่งให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ระบบสร้างรายงานสรุปเพื่อนำส่งข้อมูลให้ CM และหน่วยงานอื่น	CM
จัดทำ Care plan	ระบบสร้างและแก้ไขแผนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงรายบุคคล	CM
ประเมิน ADL	ระบบประเมินกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ (ADL)	อสม., CM
ประเมิน TAI	ระบบประเมินภาวะสมองเสื่อม (TAI)	CM
อนุมัติข้อมูลการดูแล	CM ตรวจสอบและอนุมัติข้อมูลการดูแลจาก CG/อสม.	CM
จัดการข้อมูลบุคลากร	ระบบบริหารจัดการบัญชีผู้ใช้งานและสิทธิ์เข้าถึง	CM

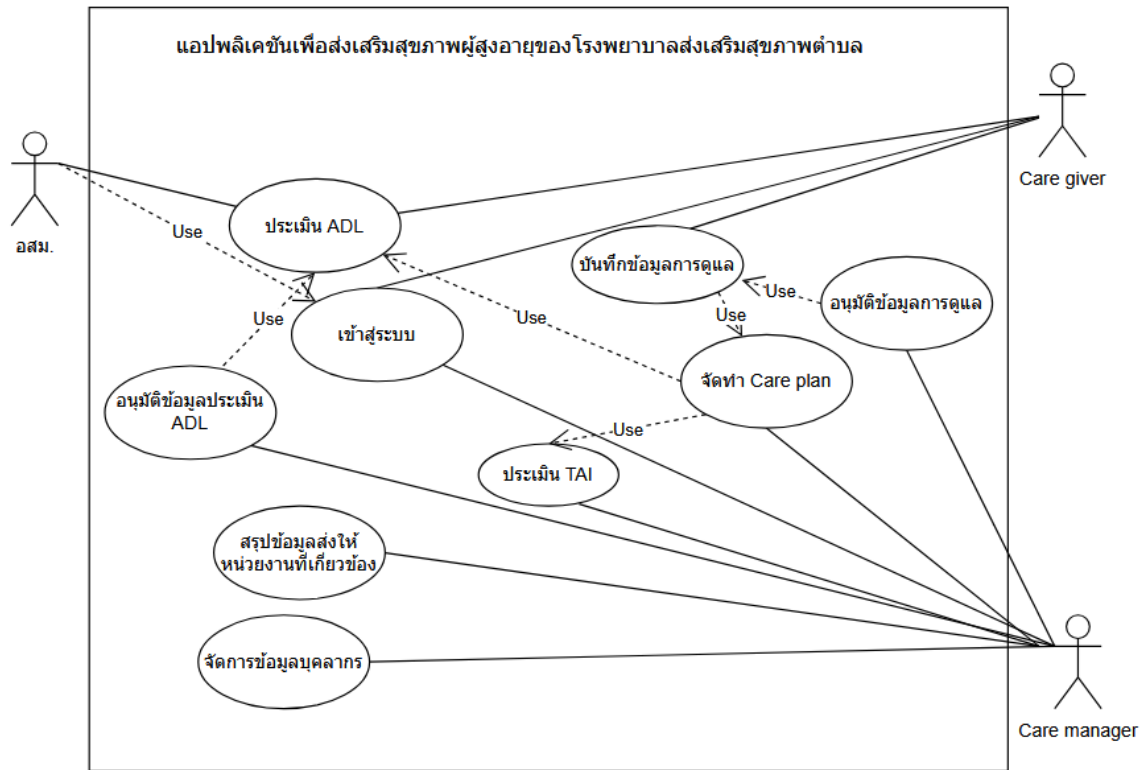
จากข้อมูลในตารางที่ 2 ผู้วิจัยได้จัดทำกราฟเปรียบเทียบระดับความต้องการและประโยชน์ของแต่ละฟังก์ชันดังภาพที่ 3 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าฟังก์ชันที่ได้รับการประเมินว่ามีความต้องการใช้งานและประโยชน์ในระดับสูง ได้แก่ ฟังก์ชันบันทึกการดูแล สรุปข้อมูล จัดทำ Care plan และการประเมินสุขภาพ โดยเฉพาะ ADL และ TAI ผลการวิเคราะห์นี้สอดคล้องกับภาพที่ 4 ซึ่งแสดง Use Case Diagram ของระบบ โดยระบุบทบาทของผู้ใช้งานแต่ละกลุ่มร่วมกับฟังก์ชันที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

แผนภูมิแท่งแบบจัดกลุ่มในภาพที่ 3 สะท้อนให้เห็นถึงระดับความต้องการและประโยชน์ของแต่ละฟังก์ชันตามมุมมองของกลุ่มผู้ใช้งาน ได้แก่ อสม. CG และ CM โดยฟังก์ชันหลัก เช่น บันทึกการดูแล สรุปข้อมูล จัดทำ Care

plan และ การประเมิน ADL/TAI ได้รับการประเมินในระดับสูงทั้งด้านความต้องการและประโยชน์ แสดงถึงความสำคัญของฟังก์ชันเหล่านี้ในการสนับสนุนการทำงานด้านสุขภาพผู้สูงอายุอย่างเป็นระบบ ในขณะที่ฟังก์ชัน เข้าสู่ระบบเจ้าหน้าที่ได้รับคะแนนในระดับปานกลาง โดยเฉพาะด้านความต้องการ ซึ่งอาจสะท้อนถึงระดับการรับรู้หรือความคุ้นชินของผู้ใช้งาน

ภาพที่ 3 เปรียบเทียบความต้องการและประโยชน์ของฟังก์ชันในแอปพลิเคชันดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

ภาพที่ 4 Use Case Diagram ของแอปพลิเคชันเพื่อส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

ภาพที่ 4 แสดง Use Case Diagram ของแอปพลิเคชันที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ ซึ่งแสดงบทบาทของผู้ใช้งาน 3 กลุ่ม ได้แก่ CM, CG และ อสม. โดยมีฟังก์ชันหลักจำนวน 9 รายการ ได้แก่ การเข้าสู่ระบบ การจัดการข้อมูลบุคลากร การบันทึกและอนุมัติการประเมิน ADL การประเมิน TAI การจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุ (Care Plan) การบันทึกและอนุมัติข้อมูลการดูแลตามแผนสุขภาพ และการสรุปลงส่งข้อมูลเพื่อส่งต่อในรูปแบบ PDF ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งล้วนแสดงถึงการออกแบบระบบที่สอดคล้องกับบริบทการปฏิบัติงานของผู้ใช้งานแต่ละกลุ่มอย่างเป็นรูปธรรม

อภิปรายผล

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่ากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ CM CG และ อสม. มีระดับความต้องการใช้เว็บแอปพลิเคชันในการดำเนินงานตามระบบการส่งเสริมสุขภาพและดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงระยะยาว (LTC) อยู่ในระดับสูง โดยมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.95 จากคะแนนเต็ม 5.00 ซึ่งอยู่ในช่วงค่าความเห็นด้วยระดับ “มาก” ตามเกณฑ์ของ บุญชม ศรีสะอาด (2533) จึงสามารถสรุปได้ว่า ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ อย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ยังพบว่า ฟังก์ชันที่ได้รับการประเมินว่ามีความต้องการและประโยชน์ในระดับสูง ได้แก่ การบันทึกการดูแล การจัดทำ Care plan การสรุปข้อมูล และการประเมิน ADL/TAI ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจหลักของผู้ปฏิบัติงานในระบบ LTC โดยเฉพาะการลดภาระการจัดการข้อมูลในรูปแบบเอกสารที่ยังคงมีใช้อย่างแพร่หลายในชุมชน (วรรณภา อินตะราชา, 2565) ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพในการส่งต่อข้อมูลและการดูแลแบบต่อเนื่อง

ผลที่ได้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของคอลิด ครูนันท์ และคณะ (2566) ที่พบว่าการพัฒนาแอปพลิเคชันสุขภาพสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของ อสม. ได้อย่างชัดเจน รวมถึงความสำคัญของการออกแบบระบบที่ตอบสนองบริบทผู้ใช้งาน ดังที่ Vladutu (2014) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จของเว็บแอปพลิเคชันขึ้นอยู่กับการพัฒนาอินเทอร์เฟซที่ตอบสนองได้ดีและใช้งานง่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการยอมรับของผู้ใช้งาน

กล่าวโดยสรุป ผลการวิจัยยืนยันว่า การพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง สามารถตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างแท้จริง และสอดคล้องกับบริบทการทำงานในพื้นที่ โดยการออกแบบระบบควรคำนึงถึงฟังก์ชันหลักที่สอดคล้องกับภารกิจของผู้ใช้งาน และสามารถลดภาระการทำงานซ้ำซ้อน เพิ่มความรวดเร็วในการสื่อสาร และส่งเสริมคุณภาพการดูแลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่ามีความต้องการสูงในการพัฒนาเว็บแอปพลิเคชันเพื่อสนับสนุนการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยนี้มีดังต่อไปนี้

1. ควรมีการจัดฝึกอบรมและส่งเสริมการใช้งานแก่ผู้ใช้งานทุกกลุ่ม โดยเน้นให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีและการจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลอย่างถูกต้องและเป็นระบบ
2. ควรพัฒนาแอปพลิเคชันที่สามารถรองรับการใช้งานของกลุ่มผู้ใช้งานที่หลากหลาย ได้แก่ อสม. CG และ CM โดยแต่ละกลุ่มควรมีฟังก์ชันที่ตรงกับบทบาทและความต้องการ เช่น การประเมิน ADL/TAI การจัดทำแผนการดูแล และการสรุปข้อมูลที่สามารถเข้าถึงได้สะดวกและรวดเร็ว
3. แอปพลิเคชันควรรองรับการเชื่อมต่อข้อมูลกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและหน่วยงานสาธารณสุขอื่น ๆ เพื่อให้การสื่อสารและการรายงานข้อมูลสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว
4. การศึกษาวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) และการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ เพื่อให้สามารถคาดการณ์และจัดทำแผนการดูแลที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงแต่ละรายได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2560). ข้อมูลสถิติจำนวนผู้สูงอายุประเทศไทย ปี 2559. [Online]. Available: http://www.dop.go.th/download/knowledge/knowledge_th_20170707092742_1.pdf. [2567, ตุลาคม 30].
- กริช เกียรติญาณ และณัฏฐา โรจนตระกูล. (2564). การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง กรณีศึกษาตำบลวัดไทรย์ อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์. *Journal of Modern Learning Development*, 6(2), 59-74.
- คอลิด ครุพันธ์, ณัฐวุฒิ สุริยะ, สาคร อินโทโล และพัชนี ใจจง. (2566). การพัฒนาแอปพลิเคชันการคัดกรองสุขภาพสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในเขตพื้นที่จังหวัดของภาคใต้. | *วารสารพยาบาล*, 72(3), 55-62.
- จุฬาลิ มณีเลิศ. (2564, กรกฎาคม-ธันวาคม). การพัฒนาแอปพลิเคชันส่งเสริมการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงกลุ่มติดเตียงด้วยเทคโนโลยีความเป็นจริงเสริม. *วารสารวิชาการการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ*, 7(2), 83-94.
- ดิลก อ่อนลา. (2565, มกราคม-เมษายน). การพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิงในชุมชนเขตอำเภอ จังหวัดเพชรบูรณ์. *วารสารวิชาการป้องกันควบคุมโรค สคร.2 พิษณุโลก*, 9(1), 1-16.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2539). การแปลผลเมื่อใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า. *การศึกษามหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 2(1), 64-70.
- ปิยรัตน์ ยาประดิษฐ์ และอรสา กงตาล. (2563, กรกฎาคม-กันยายน). การพัฒนาการจัดบริการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงที่มีภาวะพึ่งพิง ตำบลหนองสิม อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์*, 40(3), 48-65.
- พัชรนันท์ คงทอง และเกศินี สราญฤทธิชัย. (2564). ประสิทธิภาพของการเรียนรู้การพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผ่านสมาร์ทโฟน โดยใช้แอปพลิเคชัน อสม.ออนไลน์ ตำบลดอนช้าง อำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น. *วารสารพยาบาลและสุขภาพ*, 44(3), 47-57.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไทย (มส.ผส.). (2565). สถานการณ์ผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงไทย พ.ศ. 2564. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรรณภา อินตะราชา. (2565). ผลการปฏิบัติงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (Care giver) ตามแผนการดูแลรายบุคคลที่ผ่านการอบรมหลักสูตร 70 ชั่วโมงในเขตสุขภาพที่ 10 กรมอนามัย. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 10 อุบลราชธานี*, 10(2), 65-83.

- ศุภรัตน์ แก้วเสริม. (2565, พฤษภาคม-สิงหาคม). การพัฒนาแอปพลิเคชันสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงบนสมาร์ตโฟน. วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 6(2), 44-59.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.). 2559. คู่มือระบบการดูแลระยะยาวด้านสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงในพื้นที่ (Long Term Care) ในระบบประกันสุขภาพแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559. กรุงเทพฯ: สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ.
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative Research & Evaluation Methods* (4th ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Vladutu, A. (2014). *Mastering Web Application Development with Express*. Packt Pub Ltd.

การเยียวยาผู้บริโภคจากการซื้อสินค้าออนไลน์ Remedies for Consumers from Online Shopping

พงษ์ลดา ภัทรมานะวงศ์* และ สุทธิศักดิ์ ภัทรมานะวงศ์

Phonglada Phataramanawong* and Suthisak Phataramanawong

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

อีเมลผู้แต่งหลัก : phonglada.pha@gmail.com

วันที่รับบทความ : 5 กุมภาพันธ์ 2568, วันที่แก้ไขบทความ ครั้งที่ 1 : 21 มิถุนายน 2568

วันที่ตอบรับการตีพิมพ์ : 26 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

พฤติกรรมของผู้บริโภคในอดีตจะมีการซื้อสินค้าจากห้างสรรพสินค้า ร้านค้าหรือตลาด ต่อมาเมื่อมีการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในชีวิตประจำวัน ทำให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น ในขณะที่ผู้ประกอบการที่ขายสินค้าออนไลน์ส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบการรายย่อย จึงมีได้นำพาต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการขาย สินค้าออนไลน์และมีได้จดทะเบียนตามกฎหมาย ทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่มีทะเบียน ประวัติเกี่ยวกับชื่อ และที่อยู่ของผู้ประกอบการ ดังนั้น ในกรณีที่มีปัญหาจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นกรณีได้รับสินค้าไม่ครบตามจำนวน สินค้ามีความชำรุดบกพร่อง หรือประเภทสินค้าไม่ตรงกับที่โฆษณา จึงทำให้ภาครัฐไม่สามารถนำผู้ประกอบการมาดำเนินคดีได้ ส่วนในกรณีที่ทราบชื่อ และที่อยู่ของผู้ประกอบการ การดำเนินการแก้ไขเยียวยาให้แก่ผู้บริโภคก็ยังล่าช้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีมีการขอเปลี่ยนสินค้าหรือการขอคืนเงิน ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ภาครัฐจะต้องมีการดำเนินการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด ทั้งการดำเนินคดีและเผยแพร่ชื่อของผู้ประกอบการดังกล่าวให้ประชาชนทราบ

คำสำคัญ : การเยียวยา, ผู้บริโภค, การซื้อสินค้าออนไลน์

Abstract

In the past, consumer behavior was to buy products from department stores, shops or markets. Later, when the Internet system was used in daily life, consumers turned to buy products online more. Meanwhile, most online business operators are small businesses, so

they do not comply with laws related to online sales and are not legally registered. As a result, the Office of the Consumer Protection Board does not have a record of the names and addresses of business operators. Therefore, in the event of a problem from online purchases, whether the products received are not complete, the products are damaged or the types of products do not match those advertised, the government cannot prosecute the business operators. In the event that the names and addresses of business operators are known, the action to remedy and provide relief to consumers is still slow, especially in the case of requests for product exchanges or refunds. Therefore, to solve such problems, the government must strictly take legal action, both in prosecuting and publishing the names of such business operators to the public.

Keywords: Remedies, Consumers, Online Shopping

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริโภคสินค้าของผู้บริโภคในอดีต จะเป็นการซื้อสินค้าตามห้างสรรพสินค้า ร้านค้าหรือตลาด ซึ่งการซื้อสินค้าลักษณะดังกล่าวมีมานานแล้ว ต่อมาผู้บริโภคได้มีการวิวัฒนาการการซื้อสินค้า เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและยุคสมัย โดยเริ่มมีการพัฒนาการซื้อสินค้าออนไลน์เกิดขึ้น ต่อมาเมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น มีการนำระบบอินเทอร์เน็ตมาใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น ใช้ในการทำงาน ใช้ในการติดต่อสื่อสาร และใช้ในการสร้างความบันเทิง ตลอดจนใช้ในการซื้อสินค้าและบริการ จึงทำให้สังคมไทยหันมาพึ่งพาเทคโนโลยีดิจิทัลในการอุปโภคบริโภคมากขึ้น [1] วิธีการบริโภคสินค้าของผู้บริโภคเริ่มเปลี่ยนแปลงไป ประกอบกับผู้ประกอบธุรกิจหันมาใช้ช่องทางจำหน่ายสินค้าผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น เช่น อี-คอมเมิร์ซ จึงทำให้การขายสินค้าออนไลน์กลายเป็นโลกไร้พรมแดนและควบคุมได้ยาก [2] ส่วนผู้บริโภคเองก็ให้ความนิยมในการซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากการซื้อสินค้าออนไลน์ส่วนมากถูกกว่าการซื้อสินค้าตามห้างร้านทั่วไป และยังทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวกสบาย ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปซื้อสินค้าในขณะที่ภาวะการณ์จราจรติดขัดเป็นอย่างมาก ยิ่งสภาวะปัจจุบัน ผู้บริโภคสามารถซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านช่องทางต่างๆ ได้หลายช่องทาง เช่น ลาซาด้า ช้อปปี้ เฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ยูทูบ โทททัศน์หรือวิทยุ เป็นต้น จากความสะดวกสบายดังกล่าว ทำให้ผู้บริโภคเกิดพฤติกรรมในการเลียนแบบสั่งซื้อสินค้าออนไลน์มากขึ้น เป็นเหตุให้ผู้ประกอบธุรกิจจำนวนมากสับสนโอกาสในการค้าขายและหันมาจำหน่ายสินค้าทางออนไลน์มากขึ้น โดยผู้ประกอบธุรกิจเหล่านั้นส่วนใหญ่เป็นผู้ประกอบธุรกิจรายย่อย จึงมิได้นำพาต่อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับขายสินค้าออนไลน์ และมีผู้ประกอบธุรกิจบางรายมักเอาเปรียบผู้บริโภค จึงเป็นเหตุให้ผู้บริโภคซึ่งเป็นผู้อ่อนด้อยกว่าถูกละเมิดสิทธิและขาดอำนาจต่อรอง [3] ในขณะเดียวกันมาตรการของภาครัฐในการกำกับ ควบคุม

ระบบการขายสินค้าออนไลน์ยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ เป็นเหตุให้ผู้ประกอบธุรกิจจำนวนมากทำการขายสินค้าออนไลน์โดยมิได้จดทะเบียนกับภาครัฐ ภาครัฐจึงไม่มีทะเบียนประวัติเกี่ยวกับ ชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว ดังนั้น เมื่อเกิดมีปัญหาจากการซื้อสินค้าออนไลน์ ไม่ว่าจะเป็นกรณีเกี่ยวกับการได้รับสินค้าไม่ครบตามจำนวน หรือได้รับสินค้าด้อยคุณภาพ หรือสินค้ามีความชำรุดบกพร่อง หรือได้รับสินค้าที่ไม่ตรงตามที่โฆษณา ผู้บริโภคก็ไม่สามารถติดต่อกับผู้ประกอบธุรกิจได้ เนื่องจากไม่ทราบที่ตั้งของสถานที่ประกอบ ธุรกิจและไม่ทราบช่องทางในการติดต่อกับผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว และแม้ว่าผู้บริโภคจะได้มีการร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแล้วก็ตาม แต่เมื่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว จึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่อาจดำเนินการให้ผู้ประกอบธุรกิจชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคได้ หรือในกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ แต่การเยียวยาและแก้ไขปัญหาก็ยังเกิดความล่าช้าทั้งในเรื่องการเปลี่ยนสินค้าและการคืนเงินให้แก่ผู้บริโภค

2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าออนไลน์

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการขายสินค้าออนไลน์ มีหลายหน่วยงาน ดังนี้

2.1 คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้บริโภคมีดังนี้

(1) พิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ [4]

(1/1) ไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค ตามที่ผู้บริโภคและผู้ประกอบธุรกิจตกลงกันก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาล ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา [5]

(1/2) ส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภค ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการกำหนด

(2) (ยกเลิก)

(3) กำหนดแนวทางการแจ้งหรือโฆษณาข่าวสารตามมาตรา 20(2/2) [6]

(4) ให้คำปรึกษาและแนะนำแก่คณะกรรมการเฉพาะเรื่อง และพิจารณาวินิจฉัยการอุทธรณ์คำสั่งของคณะกรรมการเฉพาะเรื่อง

(5) วางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะเรื่องและคณะอนุกรรมการ

(6) สอดส่องเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐให้ปฏิบัติตามอำนาจและหน้าที่ที่กฎหมายกำหนด ตลอดจนเร่งรัดพนักงานเจ้าหน้าที่ให้ดำเนินคดีในความผิดเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค

(7) ดำเนินคดีเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคที่คณะกรรมการเห็นสมควรหรือมีผู้ร้องขอตามมาตรา 39

คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการพิจารณาเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหาย อันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ ทั้งนี้ไม่ว่าผู้บริโภคจะได้มีการซื้อสินค้ามาจากที่ใดก็ตาม ซึ่งอาจเป็นทั้งซื้อสินค้าจากห้างสรรพสินค้า ร้านค้า หาบเร่แผงลอย รวมถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ด้วย หากการซื้อสินค้านั้นปรากฏว่า ตัวสินค้าชำรุดบกพร่อง สินค้าไม่ตรงกับที่โฆษณา ได้รับจำนวนสินค้าไม่ตรงตามจำนวนที่สั่งซื้อ ชำระเงินแล้วไม่ได้รับสินค้าหรือผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิจากผู้ประกอบธุรกิจ และเรื่องดังกล่าวมีการร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว หากคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคพิจารณาแล้ว เห็นว่า เป็นเรื่อง que ผู้บริโภคถูกละเมิดสิทธิจากผู้ประกอบธุรกิจ และคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคสามารถที่จะดำเนินคดีแทนผู้บริโภคได้ ในเบื้องต้นคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะจัดให้มีการไกล่เกลี่ยประนีประนอมข้อพิพาทเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิของผู้บริโภคก่อนมีการฟ้องคดีต่อศาลก็ได้ ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค กำหนด ในกรณีที่ไม่สามารถไกล่เกลี่ยหรือประนีประนอมข้อพิพาทในเรื่องดังกล่าวได้ คณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคมีอำนาจในการดำเนินคดีเกี่ยวกับละเมิดสิทธิของผู้บริโภคแทนผู้บริโภคได้ แต่การจะดำเนินคดี หรือไม่นั้น เป็นดุลพินิจของคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคโดยแท้

2.2 สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเกี่ยวกับการดำเนินคดีผู้บริโภค มีดังนี้

(1) รับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ เพื่อเสนอต่อคณะกรรมการ

(2) ติดตามและสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่งกระทำการใด ๆ อันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิของผู้บริโภค และจัดให้มีการทดสอบหรือพิสูจน์สินค้าหรือบริการใดๆตามที่เห็นสมควรและจำเป็นเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

(3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมและการรวมตัวกันของผู้บริโภคในการจัดตั้งองค์กรของผู้บริโภค และส่งเสริมองค์กรของผู้บริโภคในการรักษาสิทธิของผู้บริโภคตามแผนยุทธศาสตร์การคุ้มครองผู้บริโภค

(4) แจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการที่อาจกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค โดยจะระบุชื่อสินค้าหรือบริการ หรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจด้วยก็ได้

สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองผู้บริโภค มีอำนาจรับเรื่องราวร้องทุกข์จากผู้บริโภคที่ได้รับความเดือดร้อนหรือเสียหายอันเนื่องมาจากการกระทำของผู้ประกอบธุรกิจ ซึ่ง

ความเดือดร้อนหรือเสียหายของผู้บริโภคนั้นอาจมาจากการซื้อสินค้าตามสถานที่ต่าง ๆ เช่น ห้างสรรพสินค้า ห้างร้าน ตลาด หาบเร่ แผงลอย เป็นต้น หรือเป็นการซื้อสินค้าออนไลน์ก็ได้ เมื่อผู้บริโภคสั่งซื้อสินค้าแล้วไม่ได้รับสินค้า หรือได้รับสินค้าไม่ครบตามจำนวนที่ซื้อ หรือได้รับสินค้าไม่ตรงตามที่โฆษณา หรือเป็นสินค้าที่ชำรุดบกพร่อง ผู้บริโภคสามารถร้องทุกข์ที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ และเมื่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับเรื่องร้องทุกข์ไปแล้ว จะตรวจสอบเอกสาร พยานหลักฐานแล้วเสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อพิจารณาต่อไป

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคยังมีอำนาจในการติดตามและสอดส่องพฤติกรรมของผู้ประกอบธุรกิจซึ่งจะทำการใดๆอันมีลักษณะเป็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภค เพื่อป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจเอาเปรียบผู้บริโภค เช่น การตรวจเห็นทรัพย์สินสองอย่างมีการติดฉลากครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ และจัดให้มีการทดสอบโดยพิสูจน์สินค้าใดตามที่เห็นสมควรและจำเป็นเพื่อการคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค รวมทั้งการแจ้งหรือโฆษณาข่าวสารเกี่ยวสินค้าที่อาจกระทบต่อสิทธิของผู้บริโภคหรืออาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือเสื่อมเสียแก่สิทธิของผู้บริโภค โดยจะระบุชื่อสินค้าหรือชื่อของผู้ประกอบธุรกิจด้วยก็ได้ ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้ผู้บริโภคถูกหลอกลวงหรือตกเป็นเหยื่อของผู้ประกอบธุรกิจ

3. สิทธิผู้บริโภค

สิทธิผู้บริโภคเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ผู้บริโภคจะต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มี 5 ประการ ดังนี้

- 3.1 สิทธิที่จะได้รับข่าวสารรวมทั้งคำพรรณนาคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าหรือบริการ
- 3.2 สิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้าหรือบริการ
- 3.3 สิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยจากการใช้สินค้าหรือบริการ
- 3.4 สิทธิที่จะได้รับความเป็นธรรมในการทำสัญญา [7]
- 3.5 สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาและชดเชยความเสียหาย

การที่กฎหมายได้บัญญัติเรื่องสิทธิการคุ้มครองผู้บริโภคไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 และที่แก้ไขเพิ่มเติมก็เนื่องจากว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่จะไม่ได้รู้ข้อมูลข่าวสาร หรือคุณภาพที่ถูกต้องและเพียงพอเกี่ยวกับสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจ ดังนั้น เมื่อมีกฎหมายบัญญัติให้สิทธิผู้บริโภคในการรับข้อมูลข่าวสารนั้น ทำให้ผู้บริโภคสามารถขอข้อมูลข่าวสารจากผู้ประกอบธุรกิจ จนเพียงพอที่จะใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจที่จะซื้อสินค้านั้น ส่วนการกำหนดให้ผู้บริโภคมีสิทธิที่จะมีอิสระในการเลือกหาสินค้านั้นก็เพื่อเป็นการป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจบังคับขาย หรือจะทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้บริโภคตกอยู่ในภาวะต้องซื้อสินค้านั้น อันจะทำให้ผู้บริโภคไม่มีอิสระในการเลือกหาสินค้าดังกล่าว นอกจากนี้ ยังทำให้ผู้ประกอบธุรกิจต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้บริโภคจากการใช้สินค้าและบริการที่ตนขายให้แก่ผู้บริโภค และเป็นการป้องกันมิให้ผู้ประกอบธุรกิจทำสัญญากับผู้บริโภคในลักษณะไม่เป็นธรรม เช่น การใช้สัญญาสำเร็จรูปที่ผู้

ประกอบธุรกิจเป็นผู้จัดทำขึ้น และข้อสัญญานั้นทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจได้เปรียบผู้บริโภค หรือเมื่อผู้บริโภคได้ใช้สินค้าแล้วได้รับความเสียหาย และทำให้หน่วยงานของภาคที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาเกี่ยวกับความเสียหาย และชดเชยความเสียหายให้กับผู้บริโภค

การซื้อขายสินค้าที่ผ่านมา ผู้บริโภคสามารถขอข้อมูลข่าวสารจากผู้ประกอบการธุรกิจหรือสอบถามจากผู้ประกอบการธุรกิจโดยตรงจนได้ข้อมูลข่าวสารเพียงพอที่จะตัดสินใจซื้อสินค้านั้น แต่หลังจากที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไป โดยหันมาซื้อสินค้าออนไลน์แทน ซึ่งผู้บริโภคจะได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสินค้าลดน้อยลง โดยผู้บริโภคสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการโฆษณาหรือรีวิวสินค้าจากผู้ประกอบการธุรกิจเท่านั้น ไม่มีโอกาสเห็นตัวสินค้าจริง ๆ หรือไม่สามารถสอบถามข้อมูลของสินค้าจากผู้ประกอบการธุรกิจได้ เพราะการซื้อสินค้าออนไลน์ในปัจจุบัน เป็นเพียงการซื้อขายผ่านทางเดียวเท่านั้น กล่าวคือ เป็นวิธีการซื้อสินค้าโดยวิธีการสั่งซื้อเท่านั้น หากผู้บริโภคมีข้อสงสัยหรืออยากทราบข้อมูลเพิ่มเติมอาจทำได้เพียงการสอบถามผ่านเว็บไซต์ของผู้ประกอบการธุรกิจ โดยผู้ประกอบการอาจจะตอบหรือไม่ก็ได้ ซึ่งในสภาพความเป็นจริงนั้นผู้บริโภคส่วนใหญ่จะใช้เวลาเห็นของต้นตามที่ได้เห็นในเว็บไซต์ของผู้ประกอบการธุรกิจแล้วสั่งซื้อสินค้านั้น โอกาสที่ผู้บริโภคจะขอข้อมูลต่าง ๆ จึงไม่มี เช่น การซื้อสินค้าผ่านเว็บไซต์ของลาซาด้า ช้อปปี้ เฟสบุค เป็นต้น อีกทั้งยังไม่สามารถตรวจสอบพฤติกรรมหรือ ประวัติของผู้ประกอบการธุรกิจได้ ดังนั้น การซื้อสินค้าออนไลน์จึงตั้งอยู่บนความเสี่ยง ซึ่งผู้บริโภคทำได้อย่างดีที่สุด ก็โดยการตรวจสอบยอดการให้คะแนนของผู้บริโภค ว่าผู้ประกอบการรายนั้นได้รับการให้คะแนนจากผู้บริโภคในระดับใด

4. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการซื้อขายสินค้าออนไลน์

การซื้อขายสินค้าออนไลน์ เป็นลักษณะการค้าอย่างหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ดังนี้

4.1 พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545

กฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรง กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจที่ต้องการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง จะต้องจดทะเบียนการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเสียก่อน จึงจะประกอบธุรกิจในลักษณะดังกล่าวได้ ซึ่งการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงจะมีลักษณะประการใด ต้องเป็นไปตามนิยามในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 [8] ซึ่งบัญญัติว่า "ตลาดแบบตรง" หมายความว่า การทำตลาดสินค้าและบริการในลักษณะของการสื่อสารข้อมูล เพื่อเสนอขายสินค้าหรือบริการโดยตรงต่อผู้บริโภคซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทาง และมุ่งหวังให้ผู้บริโภคแต่ละรายตอบกลับเพื่อซื้อสินค้าและบริการจากผู้ประกอบการธุรกิจตลาดแบบตรงนั้น ส่วนการซื้อขายสินค้าและบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง จากคำนิยามดังกล่าว การประกอบธุรกิจตลาดแบบตรงย่อมครอบคลุมไปถึงการซื้อขายสินค้าหรือบริการออนไลน์ด้วย แต่การซื้อขายสินค้าและบริการออนไลน์ลักษณะใดที่ไม่ถือว่าเป็นการประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง ย่อมเป็นไปตามกฎกระทรวง กำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดย

วิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561 [9] ซึ่งได้บัญญัติไว้ใน (1) ว่า การขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่เป็นการขายสินค้าและบริการของบุคคลธรรมดา ซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และมีรายได้จากการขายสินค้าและบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง

การขายสินค้าออนไลน์เป็นการเสนอขายสินค้าโดยตรงต่อผู้บริโภคซึ่งอยู่ห่างโดยระยะทางผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อ และมุ่งหวังให้ผู้บริโภคแต่ละรายตอบกลับเพื่อซื้อสินค้าจากผู้ประกอบธุรกิจ ดังนั้น การขายสินค้าออนไลน์จึงถือเป็นตลาดแบบตรงตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 แต่เนื่องจากมีกฎกระทรวงกำหนดการซื้อสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561 ซึ่งกำหนดว่าการขายสินค้าและบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ของบุคคลธรรมดา ซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจขายตรง และมีรายได้ของการขายสินค้าและบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง ดังนั้น ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่มีรายได้จากการขายสินค้าออนไลน์ไม่ถึงตามที่กฎกระทรวงกำหนด จึงมิได้ไปจดทะเบียนเป็นตลาดแบบตรงและไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง เมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าออนไลน์จากผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวแล้วมีปัญหาเกิดขึ้น ทำให้ไม่สามารถนำพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 มาบังคับใช้กับผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวได้

4.2 พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499

ตามมาตรา 6(1) พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 [10] กำหนดให้การซื้อ การขาย เป็นพาณิชย์กิจตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 และมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวให้อำนาจรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าพาณิชย์กิจใดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 6 ในท้องที่ใด ผู้ประกอบพาณิชย์กิจจะต้องจดทะเบียนพาณิชย์ ซึ่งต่อมากกระทรวงพาณิชย์ได้มีประกาศกระทรวงพาณิชย์ [11] เรื่อง ให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553 ข้อ 5 (3) กำหนดให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจ การซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลทุกท้องที่ที่ตราชอณาจักรต้องจดทะเบียนพาณิชย์ และข้อ 4 (2) ภายใต้บังคับของข้อ 5 ได้กำหนดให้ผู้ประกอบพาณิชย์กิจซึ่งเป็นบุคคลธรรมดาที่ทำการขายสินค้าไม่ว่าอย่างใด อย่างเดียวหรือหลายอย่างก็ตามรวมทั้งสิ้นในวันหนึ่งวันได้เป็นเงินตั้งแต่ 20 บาทขึ้นไป หรือมีสินค้าดังกล่าวไว้เพื่อขายมีค่ารวมทั้งสิ้นเป็นเงินตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไป ทุกท้องที่ที่ตราชอณาจักรต้องจดทะเบียนพาณิชย์ แต่จากสภาวะการปัจจุบัน ไม่ปรากฏว่ามีผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์รายย่อยรายใดไปขอจดทะเบียนพาณิชย์ และผู้ประกอบธุรกิจเหล่านั้นก็ได้ถูกลงโทษตามกฎหมายแต่ประการใด จึงทำให้ผู้ประกอบธุรกิจออนไลน์ไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

4.3 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522

กฎหมายว่าด้วยกัมมครองผู้บริโภคร เป็นกฎหมายกลางที่ใช้ในการคุ้มครองผู้บริโภคเป็นการทั่วไป ซึ่งมีบัญญัติไว้ในมาตรา 21 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ว่า "ในกรณีที่กฎหมายว่าด้วยการใดได้บัญญัติเรื่องใดไว้โดยเฉพาะแล้ว ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยกัมมครองผู้บริโภคร และให้นำบทบัญญัติในหมวดนี้ไปใช้บังคับได้เท่าที่ไม่ซ้ำหรือขัดกับบทบัญญัติดังกล่าว"

ดังนั้น ในกรณีที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าออนไลน์ แล้วมีปัญหาเกิดขึ้น แต่ในขณะนั้นยังไม่มีกฎหมายบังคับใช้เป็นการเฉพาะ จึงต้องนำพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ.2522 มาใช้บังคับแทน

5. สถิติเรื่องร้องทุกข์การซื้อสินค้าออนไลน์และการดำเนินคดี

5.1 สถิติเรื่องร้องทุกข์การซื้อสินค้าออนไลน์

สถิติเรื่องร้องทุกข์การซื้อสินค้าออนไลน์ของกองคุ้มครองผู้บริโภคด้านธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรง สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ในระหว่างปี พ.ศ. 2565 ถึง 2567(มกราคม - 20 มิถุนายน 2567) [12] มีดังนี้

ปีพ.ศ.	รับเรื่องร้องทุกข์	ยุติ	คิดเป็นร้อยละ
2567	1,294	213	16
2566	3,365	1,900	56
2565	3,584	2,838	79

สถิติเรื่องร้องทุกข์เกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ในปี พ.ศ. 2565 มีจำนวน 3,584 เรื่อง ซึ่งสามารถยุติได้ 2,838 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 79 ต่อมาในปี 2566 มีจำนวน 3,365 เรื่อง สามารถยุติได้ 1,900 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 56 และในปี พ.ศ 2567 (มกราคม - 20 มิถุนายน 2567 จำนวน 1,294 เรื่อง สามารถยุติได้ 213 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16 ตามลำดับ แสดงว่า ผู้บริโภคที่มีปัญหาเกี่ยวกับการซื้อสินค้าออนไลน์ ได้รับการเยียวยาลดน้อยถอยลง ตั้งแต่ 2565 เป็นต้นมาจนถึง 20 มิถุนายน 2567

5.2 การดำเนินคดี

เมื่อผู้บริโภคซื้อสินค้าออนไลน์แล้วมีปัญหาเกิดขึ้น ไม่ว่าจะเกิดจากการไม่ได้รับสินค้า ได้รับสินค้าไม่ครบตามจำนวนที่สั่งซื้อ สินค้าชำรุดบกพร่อง หรือ สินค้าไม่ตรงกับโฆษณา หากเป็นกรณีซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์ม ผู้บริโภคไม่สามารถติดต่อกับผู้ประกอบธุรกิจได้โดยตรง เนื่องจากไม่มีที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว จะติดต่อได้เฉพาะการส่งข้อความผ่านช่องทางที่ผู้ประกอบธุรกิจอนุญาตเท่านั้น ซึ่งจะมีการโต้ตอบไปมาเป็นเวลานาน สุดท้ายจะได้คำตอบว่าไม่สามารถคืนสินค้าได้ ส่วนใหญ่ผลจะลงเอยที่ผู้ประกอบธุรกิจไม่ยอมรับผลการกระทำละเมิดของตน และไม่ยอมคืนเงินให้ผู้บริโภค แต่เมื่อผู้บริโภคหันมาติดต่อกับแพลตฟอร์มที่จำหน่ายสินค้าออนไลน์นั้น เจ้าของแพลตฟอร์มก็จะทำหน้าที่เป็นเพียงตัวกลางในการประสานเท่านั้น ไม่ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดเพื่อให้ผู้ประกอบธุรกิจคืนเงินให้แก่ผู้บริโภค หรือในกรณีที่ผู้บริโภคซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านเฟซบุ๊ก ไลน์หรือยูทูบ ผู้บริโภคก็ไม่ทราบที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ หากมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้

ประกอบธุรกิจจะปิดเฟสบู๊ค โลงหรืออยู่ทุบตันที่ ผู้บริโภคก็จะไม่สามารถติดต่อผู้ประกอบการได้เช่นกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่ซื้อสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์มหรือผู้ประกอบการอิสระ หากมีปัญหาเกิดขึ้น ผู้บริโภคต้องไปร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค เมื่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้รับเรื่องร้องทุกข์ดังกล่าวไว้แล้ว จะทำการตรวจสอบเอกสาร พยานหลักฐาน และเชิญผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคมาเจรจาไกล่เกลี่ย ถ้าการเจรจาไกล่เกลี่ยในชั้นพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่สามารถตกลงกันได้ พนักงานเจ้าหน้าที่นั้นจะส่งเรื่องดังกล่าวไปยังคณะกรรมการกลั่นกรองด้านสินค้าและบริการเพื่อพิจารณาประเด็นปัญหาและข้อกฎหมายหลังจากคณะกรรมการกลั่นกรองด้านสินค้าและบริการได้พิจารณาประเด็นการละเมิดสิทธิผู้บริโภคและประเด็นข้อกฎหมายเสร็จแล้ว ก็จะเสนอเรื่องต่อไปยังคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคเพื่อพิจารณาและให้มีมติดำเนินคดีกับผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวต่อไป จะเห็นได้ว่า ขั้นตอนที่จะได้รับการเยียวยาจากผู้ประกอบธุรกิจเป็นขั้นตอนที่ยุ่งยากและยาวนาน และใช้เวลาหลายเดือน

ส่วนในกรณีที่ผู้ประกอบการทั้งประเภทที่จำหน่ายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มหรือจำหน่ายอิสระ แต่ไม่ได้จดทะเบียนต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค จึงทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่มี ประวัติ ชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว แม้ผู้บริโภคจะไปร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองก็ไม่ทราบจะติดต่อให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว มาเจรจาหรือดำเนินคดีได้อย่างไร ดังนั้น ผู้บริโภคที่ได้รับความเสียหายจากการซื้อสินค้าออนไลน์ จึงยากที่จะได้รับการเยียวยาจากผู้ประกอบธุรกิจ แม้จะมีสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคให้การช่วยเหลือก็ตาม กว่าที่จะได้รับการเยียวยาต้องใช้เวลานาน หรือได้รับการเยียวยาเพียงบางส่วน

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

6.1 บทสรุป

การขายสินค้าออนไลน์เป็นลักษณะการค้าตลาดแบบตรง ตามกฎหมายว่าด้วยการขายตรงและตลาดแบบตรง แต่บุคคลธรรมดาซึ่งมิได้จดทะเบียนเป็นผู้ประกอบธุรกิจตลาดแบบตรง และมีรายได้จากการขายสินค้าโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เกินหนึ่งล้านแปดแสนบาทต่อปี ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง จึงทำให้ผู้ประกอบการรายย่อยไม่ไปจดทะเบียนกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค อันเป็นเหตุทำให้สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคไม่ทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว ดังนั้น หากมีปัญหา จากการซื้อสินค้าออนไลน์เกิดขึ้น และผู้บริโภคได้ร้องทุกข์ต่อสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคก็ไม่อาจติดตามให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าวมาขอใช้เยียวยาความเสียหายให้กับผู้บริโภคได้

ส่วนกรณีที่สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคทราบชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ และสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคได้ติดต่อให้ผู้ประกอบธุรกิจดังกล่าว มาเจรจาไกล่เกลี่ยหรือให้มีการชดเชยเงินคืนแก่ผู้บริโภคแล้วแต่กรณี กว่าที่ผู้ประกอบการจะยอมเจรจาหรือชดเชยเยียวยาความเสียหายให้แก่

ผู้บริโภคก็เป็นระยะเวลานาน เป็นเวลาหลายเดือน ซึ่งผิดกับเจตจำนงของผู้บริโภคที่ต้องการได้รับการเยียวยาความเสียหายให้เร็วที่สุด ดังนั้น การเยียวยาความเสียหายให้แก่ผู้บริโภคที่ล่าช้าและต้องใช้เวลาเวลานาน จึงไม่ใช่วิธีการแก้ไขปัญหาการซื้อสินค้าออนไลน์ที่ถูกต้อง

6.2 ข้อเสนอแนะ

6.2.1 ให้การขายสินค้าออนไลน์ทุกชนิด ต้องจดทะเบียนตลาดแบบตรงกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค

6.2.2 ให้ยกเลิกกฎกระทรวง กำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561

6.2.3 ให้ผู้ประกอบการธุรกิจขายสินค้าออนไลน์ผ่านแพลตฟอร์ม ต้องแสดงชื่อและที่อยู่ของผู้ประกอบธุรกิจ รวมทั้งเบอร์โทรศัพท์ที่สามารถติดต่อได้บนแพลตฟอร์ม เพื่อให้ผู้บริโภคทราบ

6.2.4 ในกรณีที่ผู้บริโภคขอคืนสินค้าภายใน 7 วันนับแต่วันที่ได้รับสินค้า ผู้ประกอบธุรกิจต้องคืนเงินให้ผู้บริโภคทุกกรณี ภายใน 15 วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากผู้บริโภค หากฝ่าฝืนไม่คืนเงินภายในกำหนดระยะเวลาดังกล่าว ให้นำบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 มาใช้บังคับ และให้แจ้งซื้อสินค้าและชื่อผู้ประกอบการให้สาธารณะชนทราบ

6.2.5 ในกรณีที่มีการขอเปลี่ยนสินค้าไม่ว่าเหตุใดก็ตาม ผู้ประกอบธุรกิจต้องจัดให้มีการเปลี่ยนสินค้าอย่างรวดเร็วภายใน 7 วัน และต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการส่งคืนสินค้าด้วย หากผู้ประกอบการรายใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตาม สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภคจะต้องดำเนินการตามกฎหมายทันที

6.2.6 ให้มีการบังคับใช้พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. 2545 อย่างจริงจัง

6.2.7 ให้มีการบังคับใช้ ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553 อย่างจริงจัง

7. เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน สิทธิเสรีภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภค วุฒิสภา, รายงานการพิจารณาศึกษาแนวทาง การศึกษา แนวทางการคุ้มครองผู้บริโภควิธีใหม่. 2565.

สุขุม ศุภนิตย์, คำอธิบายกฎหมายเกี่ยวกับการตลาด. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด, กรกฎาคม 2553.

สุขุม ศุภนิตย์. (2552). 5 คำอธิบายกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522. ราชกิจจานุเบกษาฉบับพิเศษ เล่ม 96 ตอนที่ 72 (4 พฤษภาคม 2552).

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2556 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 130 ตอนที่ 25 ก (18 มีนาคม 2556) : 5.

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 69 ก (27 พฤษภาคม 2562).

พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 115 ตอนที่ 15 ก (24 มีนาคม 2541).

พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 57 ก (17 พฤษภาคม 2560).

กฎกระทรวงกำหนดการซื้อขายสินค้าหรือบริการโดยวิธีการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่ไม่ถือว่าเป็นตลาดแบบตรง พ.ศ. 2561 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 135 ตอนที่ 96 ก (20 พฤศจิกายน 2561).

พระราชบัญญัติทะเบียนพาณิชย์ พ.ศ. 2499 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 73 ตอนที่ 13 (7 กุมภาพันธ์ 2499).

ประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง ให้ผู้ประกอบการพาณิชย์กิจต้องจดทะเบียนพาณิชย์ (ฉบับที่ 11) พ.ศ. 2553 ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 127 ตอนพิเศษ 151 ง (29 ธันวาคม 2553).

สถิติ เรื่อง ร้อยละของการซื้อขายออนไลน์ขององค์กรผู้บริโภคด้านธุรกิจขายตรงและตลาดแบบตรงสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2567.

หมายเลขบทความ

(เฉพาะเจ้าหน้าที่กรอก)

แบบฟอร์มการส่งบทความ SAU Journal of Social Sciences and Humanities

1. ประเภทของบทความ

- ☐ บทความวิจัย (Research) ☐ บทความวิชาการปริทรรศน์ (Periscope academic)
☐ บทความวิชาการเทคนิค (Academic technical) ☐ บทความวิชาการพิเศษ (Special academic)

2. สาขาบทความที่ส่ง

- ☐ รัฐศาสตร์ ☐ รัฐประศาสนศาสตร์ ☐ นิติศาสตร์ ☐ เศรษฐศาสตร์
☐ การจัดการ ☐ บริหารธุรกิจ ☐ พัฒนาสังคมและการศึกษา ☐ สหวิทยาการ

3. ชื่อบทความ (Article title)

ภาษาไทย :

English :

4. ชื่อ-สกุลของผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding author).....

5. สถานที่ติดต่อของผู้นิพนธ์ประสานงาน (Corresponding author) ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....โทรสาร..... E-mail.....

6. รายชื่อและที่อยู่ของเจ้าของบทความทั้งหมด

ชื่อ-สกุล (ภาษาไทย ตัวบรรจง)	ชื่อ-สกุล (ภาษาอังกฤษ ตัวบรรจง)	หน่วยงาน	โทรศัพท์	E-mail
1.				
2.				
3.				

*** รายชื่อจะต้องตรงกับในระบบ ThaiJo ในส่วนของ Contributors (จำนวนและลำดับในบทความ)

7. เสนอรายชื่อผู้ประเมิน (Proposed a list of reviewers/evaluators)

ชื่อ-สกุล (Name-Family name)	หน่วยงาน (Affiliation)	โทรศัพท์ (Tel.)	E-mail
1.			
2.			
3.			

8. การรับรองบทความ

- ☐ ขอรับรองว่าบทความต้นฉบับนี้ยังไม่เคยได้รับการเผยแพร่และตีพิมพ์ในวารสารอื่นใดมาก่อน

ขอรับรองว่าข้อความดังกล่าวข้างต้นเป็นจริงทุกประการ

ลงชื่อ.....ผู้พิมพ์ประสานงาน

()

วัน..... เดือน..... พ.ศ.

หมายเหตุ ส่งแบบฟอร์มนี้มาพร้อมกับบทความตามช่องทางในคำแนะนำสำหรับผู้เขียน (การส่งบทความ)

Note: Submit this form with your article according to the instructions for authors. (Article submission)

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตีพิมพ์ปีละ 2 ฉบับ โดยมหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ บทความที่พิจารณาตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารใดมาก่อน และไม่อยู่ระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น ๆ เรื่องที่จะตีพิมพ์จะได้รับการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องอย่างน้อย 3 คน กองบรรณาธิการอาจให้ผู้เขียนปรับปรุงให้เหมาะสม และสงวนไว้ซึ่งสิทธิ์ในการพิจารณาเผยแพร่

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์

1. บทความวิจัย (Research Articles) เป็นผลงานที่เตรียมจากข้อมูลที่ผู้เขียน หรือทีมงานผู้เขียนได้ค้นคว้าวิจัยด้วยตนเอง
2. บทความวิชาการ (Academic Articles) อาจแยกเป็นบทความปริทรรศน์ (Review Articles) บทความเทคนิค (Technical Articles) เรียบเรียงจากการสืบค้น ตรวจสอบเอกสารวิชาการในสาขานั้น ๆ และบทความพิเศษ (Special Articles) เสนอความรู้ทั่ว ๆ ไปในด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

การเตรียมต้นฉบับบทความ

บทความหรือผลงานวิจัยที่นำเสนออาจอยู่ในรูปแบบภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ โดยจัดพิมพ์ด้วยโปรแกรมเวิร์ดโปรเซสเซอร์ ภายใต้ระบบปฏิบัติการวินโดวส์ สำหรับตาราง แผนภาพและภาพประกอบในส่วนของต้นฉบับจะต้องตามรูปแบบที่กำหนดเพื่อให้พร้อมตีพิมพ์ได้ทันที (Camera Ready) ต้นแบบสำหรับบทความสามารถดาวน์โหลดได้จากเว็บไซต์ saujournalssh.sau.ac.th

การส่งบทความ

ส่ง “ต้นฉบับบทความ” โดยไม่ต้องระบุชื่อที่อยู่และประวัติของผู้ประพันธ์และทีมงานและส่ง “ใบรับรองบทความ” ด้วยอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์นามสกุล PDF และ ไฟล์ Doc ส่งผ่านระบบ Thaijo ได้ที่วารสาร SAUJOURNALSSH

บทความทุกบทความที่เสนอมายังวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities จะได้รับการกลั่นกรองโดยผู้ทรงคุณวุฒิ หากมีการแก้ไขหรือตอบรับการตีพิมพ์ผู้เขียนต้องส่งต้นฉบับอิเล็กทรอนิกส์ไฟล์นามสกุล PDF และ DOC ของบทความที่แก้ไข สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ โทรศัพท์ : 02-807-4500-27 ต่อ 404 แฟกซ์ 02-807-4528 e-mail : saujournalssh@sau.ac.th

รูปแบบการจัดเอกสารสำหรับตีพิมพ์ในวารสาร
SAU JOURNAL OF SOCIAL SCIENCES AND HUMANITIES

ธัญนันท์ บุญอยู่¹, สุชาร์ตน์ บุญอยู่², ดำรงค์ ลิ้มปสายชล³
Thanyanan Boonyoo¹, Sucharat Boonyoo², Dumrong Limpasaychol³

¹อาจารย์, ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

², ³ผู้ช่วยนักวิจัย, นักวิจัยอิสระ กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

เอกสารนี้รวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับผู้เขียนบทความในการจัดรูปแบบบทความสำหรับตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities ผู้เขียนบทความจำเป็นต้องจัดรูปแบบของบทความที่จะส่งเพื่อพิจารณาตามที่ระบุไว้ในเอกสารคำแนะนำนี้โดยเคร่งครัด บทความที่ไม่ได้จัดรูปแบบอย่างถูกต้องอาจถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ได้ ผู้เขียนบทความสามารถเลือกส่งบทความได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษทุกบทความที่ส่งต้องมีบทคัดย่อความยาว 100-300 คำ เนื้อหาครอบคลุมสาระโดยย่อทั้งหมดของเรื่องราว โดยใส่บทคัดย่อไว้ที่ส่วนบนสุดของหน้าแรกของบทความ โดยอยู่ถัดจากหน่วยงานของผู้เขียน จัดรูปแบบเป็นแบบ 1 คอลัมน์

คำสำคัญ: วัฒนธรรมที่มุ่งเน้นการมีส่วนร่วม, เทคโนโลยี, การแบ่งปันความรู้

Abstract

ส่วนนี้เป็นบทคัดย่อที่นำเสนอเป็นภาษาอังกฤษที่มีเนื้อหาและความหมายตรงกันกับบทคัดย่อภาษาไทย สำหรับตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities ผู้เขียนบทความจำเป็นต้องจัดรูปแบบของบทความที่จะส่งเพื่อพิจารณาตามที่ระบุไว้ในเอกสารคำแนะนำนี้โดยเคร่งครัด บทความที่ไม่ได้จัดรูปแบบอย่างถูกต้องอาจถูกปฏิเสธการตีพิมพ์ได้ ผู้เขียนบทความสามารถเลือกส่งบทความได้ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ทุกบทความที่ส่งต้องมีบทคัดย่อความยาว 100-300 คำ โดยใส่บทคัดย่อไว้ที่ส่วนบนสุดของหน้าแรกของบทความ โดยอยู่ถัดจากหน่วยงานของผู้เขียน จัดรูปแบบเป็นแบบ 1 คอลัมน์

Keyword: Clan Culture, Technology, Knowledge Sharing

Corresponding Author

E-mail: xxxxxxxxx@gmail.com

1. บทนำ

เอกสารนี้รวบรวมข้อมูลที่จำเป็นในการจัดรูปแบบบทความสำหรับตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities เช่น รูปแบบอักษร ขนาดตัวอักษร การจัดระยะขอบ และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวข้อง โปรดปฏิบัติตามคำแนะนำที่ระบุในเอกสารนี้โดยเคร่งครัด บทความของท่านอาจถูกปฏิเสธการตีพิมพ์หากมีการจัดรูปแบบไม่ถูกต้อง หากท่านมีข้อสงสัยกรุณาติดต่อฝ่ายจัดพิมพ์

2. การจัดรูปแบบของหน้ากระดาษ

บทความจะต้องได้รับการจัดรูปแบบเพื่อให้สามารถพิมพ์ลงบนกระดาษ A4 ส่วนประกอบต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร รูปภาพ และตาราง จะต้องอยู่ภายในพื้นที่การพิมพ์โดยเว้นระยะจากขอบบน ขอบล่าง ขอบซ้าย และขอบขวาด้านละ 1 นิ้ว จัดหน้ากระดาษในรูปแบบ 1 คอลัมน์ เว้นระยะห่างระหว่างคอลัมน์ 0.5 นิ้ว กระจายตัวอักษรเต็มคอลัมน์ ใช้การกระจายแบบไทยสำหรับบทความภาษาไทย ใส่เลขหน้ากำกับทุกหน้าที่มีม ขวาด้านบน และความยาวของบทความอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า สำหรับบทความภาษาอังกฤษผู้เขียนต้องปฏิบัติตามคำแนะนำที่ให้ไว้ในวิธีการจัดรูปแบบบทความภาษาอังกฤษ

3. ชื่อบทความ

ใส่ชื่อบทความไว้ส่วนบนสุดของหน้าแรก จัดตัวอักษรให้อยู่กึ่งกลางของบรรทัด พิมพ์ชื่อบทความโดยใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 18 พอยท์ ตัวหนา ใส่ชื่อผู้เขียนบทความได้ชื่อเรื่องโดยเว้นระยะ 18 พอยท์ระหว่างบรรทัดชื่อบทความและบรรทัดชื่อผู้เขียนบทความ พิมพ์ชื่อผู้เขียนบทความโดยใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวหนา จัดให้อยู่กึ่งกลางหน้ากระดาษ จากนั้นใส่ตำแหน่ง ชื่อหน่วยงานที่ผู้เขียนบทความสังกัดได้ชื่อผู้เขียนบทความ จัดกึ่งกลางหน้ากระดาษ พิมพ์ตำแหน่ง ชื่อหน่วยงานที่ผู้เขียนบทความสังกัด โดยใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวบาง

4. เนื้อเรื่อง

เพื่อให้บทความที่ตีพิมพ์ในวารสาร SAU Journal of Social Sciences and Humanities เป็นไปในรูปแบบเดียวกัน โปรดใช้รูปแบบและขนาดอักษรดังนี้ในการพิมพ์บทความภาษาไทย ในส่วนของเนื้อหาหลักใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวบาง ในส่วนของคำบรรยายภาพและตาราง ใช้รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ ตัวบาง สำหรับย่อหน้าแรกภายใต้หัวข้อ ไม่ต้องเว้นระยะหนึ่งแท็บจากขอบซ้ายของบรรทัด ในย่อหน้าต่อไปภายใต้หัวข้อจึงเว้นระยะหนึ่งแท็บจากขอบซ้ายของบรรทัด (ดังเช่นที่แสดงในหัวข้อที่ 4 นี้)

โดยเนื้อเรื่องควรใช้ภาษาที่ผู้อ่านเข้าใจง่ายและมีความชัดเจน ซึ่งภายในเนื้อเรื่องของวารสารจะประกอบด้วย บทคัดย่อ คำสำคัญ บทนำ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กรอบแนวคิดในการวิจัย (ถ้ามี) ผลการวิเคราะห์ การสรุปเชิงอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และกิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) เป็นต้น

5. หัวข้อหลัก

หัวข้อหลัก ตัวอย่างเช่น “1. บทนำ” ต้องพิมพ์ด้วยอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวหนา จัดให้อยู่ชิดขอบซ้ายของบรรทัด ใส่เครื่องหมายจุด (“.”) หลังจากตัวเลขกำกับหัวข้อหลัก เว้นระยะ 16 พอยท์ระหว่างหัวข้อหลักกับบรรทัดก่อนหน้า และไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อหลักกับบรรทัดใต้หัวข้อหลัก หลังจากหัวข้อหลักแล้วอาจแบ่งหัวข้อย่อยภายในหัวข้อหลักได้ ซึ่งการจัดรูปแบบของหัวข้อย่อยนั้นจะกล่าวถึงในลำดับถัดไป

5.1. หัวข้อย่อย

หัวข้อย่อยให้ใช้อักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวหนา จัดชิดขอบซ้ายของบรรทัด เว้นระยะ 16 พอยท์ระหว่างหัวข้อย่อยกับบรรทัดก่อนหน้า และไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อย่อยกับบรรทัดใต้หัวข้อย่อย

5.1.1. หัวข้อย่อยลำดับที่สอง

ควรหลีกเลี่ยงการใช้หัวข้อย่อยลำดับที่สอง อย่างเช่นที่แสดงในย่อหน้านี้ อย่างไรก็ตามหากมีความจำเป็นต้องใช้จริง ๆ ให้พิมพ์ชื่อหัวข้อย่อยลำดับที่สองด้วยตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวหนา จัดชิดขอบซ้ายของบรรทัดในคอลัมน์ ไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อย่อยลำดับที่สองกับบรรทัดก่อนหน้า และไม่เว้นระยะระหว่างหัวข้อย่อยลำดับที่สองกับบรรทัดใต้หัวข้อย่อยลำดับที่สอง

ตัวอย่างของรูปภาพ

ภาพที่ 1 คำบรรยายภาพต้องอยู่ใต้ภาพ

ตารางที่ 1 คำบรรยายตารางต้องอยู่เหนือตาราง

Name	Salary	Age	BMI	Weight (kg)
Alice	20,000	21	25	30
Bob	23,500	30	32	28
Charlie	42,000	42	38	35

ที่มา. จาก.....

6. รูปภาพและตาราง

รูปภาพและตารางจะต้องจัดให้อยู่ภายในพื้นที่การพิมพ์ที่กำหนด รูปภาพ และต้องจัดสิ่งเหล่านี้ให้อยู่กึ่งกลาง รูปภาพและตารางต้องมีคำบรรยายและหมายเลขกำกับเสมอ การสร้าง กราฟ รูปภาพ หรือ Block Diagram ต่าง ๆ จะต้องเขียนด้วย Visio หรือ Excel เขียนคำบรรยายรูปภาพไว้ใต้รูปภาพ เขียนคำบรรยายตารางไว้ที่ส่วนบนของตาราง ในส่วนของคำบรรยายภาพและตาราง ใช้แบบอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวบาง

7. สมการ

การใช้สมการในการเขียนบทความวิชาการต้องเขียนด้วย Equation สมการทุกสมการต้องเขียนหมายเลขกำกับสมการไว้ทุกสมการที่ปรากฏในบทความ โดยใส่หมายเลขสมการในเครื่องหมายวงเล็บ (ดังที่แสดงด้านล่างนี้)

$$a + b = c + 2 \quad (1)$$

เว้นระยะหนึ่งบรรทัดก่อนสมการและเว้นระยะหนึ่งบรรทัดหลังสมการ จัดสมการให้อยู่กึ่งกลางบรรทัดในคอลัมน์ ขนาดตัวอักษรและสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเขียนสมการจะต้องมีขนาดเทียบเท่ากับตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 พอยท์ แบบตัวบาง

9. รูปแบบการอ้างอิง

1. การอ้างอิงในเนื้อหาให้ใช้วิธีการอ้างอิงแบบนาม-ปี โดยระบุชื่อผู้เขียน ปีที่พิมพ์ และเลขหน้าเอกสารไว้ข้างหลังของข้อความที่ต้องการอ้างอิง เช่น Green (2000, p. 5) หรือ (Green, 2000, p. 5)

2. การอ้างอิงท้ายบทความ ใส่เอกสารอ้างอิงทั้งหมดที่ส่วนท้ายสุดของบทความโดยให้อยู่ภายใต้หัวข้อ “เอกสารอ้างอิง” ภายใต้หัวข้อเอกสารอ้างอิงให้จัดลำดับเอกสารตามลำดับการอ้างอิงถึงในบทความโดยใช้ระบบการอ้างอิงแบบ APA Style เท่านั้น การเขียนบรรณานุกรมให้ใช้ตัวเลขอารบิกแบบสากลเท่านั้น **อย่าใช้เลขไทย** ดังที่แสดงไว้ในส่วนท้ายของประโยคนี้

10. เอกสารอ้างอิง

กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2561). *ข้อมูลโรงงานแยกตามพื้นที่*. ค้นเมื่อ 15 ธันวาคม 2561, จาก <http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1search>.

ธัญนันท์ บุญอยู่. (2561). อิทธิพลของความสามารถทางนวัตกรรมในฐานะตัวแปรคั่นกลางที่ถ่ายทอดอิทธิพลของวัฒนธรรมองค์กร การมุ่งเน้นการตลาด การจัดการความรู้ และการเป็นผู้ประกอบการสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมรองเท้าและเครื่องหนัง. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง*, 8(ฉบับพิเศษ), 44-62.

- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). *บทวิเคราะห์แนวโน้มธุรกิจ*. ค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2561, จาก <https://kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/business/Pages/36376.aspx>.
- Ahmed, F., Shahzad, K., Aslam, H., Bajwa, S. U., & Bahoo, R. (2016). The role of collaborative culture in knowledge sharing and creativity among employees. *Pakistan Journal of Commerce and Social Sciences*, 10(2), 335-358.
- Daft, R. L. (2001). *Organization theory and design*. (7th ed.). Cincinnati, OH: South Western College Publishing.
- Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). *Multivariate data analysis* (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
- Hair, J. F., Sarstedt, M., Ringle, C., & Gudergan, S. P. (2018). *SmartPLS 3*. Retrieved March 8, 2019, from <https://www.smartpls.com/downloads>.
- Islam, M. Z., Jasimuddin, S. M., & Hasan, I. (2014). Organizational culture, structure, technology infrastructure and knowledge sharing: Empirical evidence from MNCs based in Malaysia. *Emerald*, 45(1), 67-88.

รูปแบบการเขียนบรรณานุกรมแบบ APA Style

หนังสือทั่วไป	
รูปแบบ	ชื่อผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อเรื่อง/(พิมพ์ครั้งที่)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง

ผู้แต่ง 1 คน	ธัญนันท์ บุญอยู่. (2560). <i>เอกสารประกอบการสอน MBA0203 การจัดการและพฤติกรรมองค์กร</i> (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. Hair, J. F. (1998). <i>Multivariate data analysis</i> (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
ผู้แต่ง 2 คน	ธัญนันท์ บุญอยู่ และสุชารัตน์ บุญอยู่. (2560). <i>เอกสารประกอบการสอน MBA0203 การจัดการและพฤติกรรมองค์กร</i>. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. Hair, J. F., & Black, W. C. (1998). <i>Multivariate data analysis</i> (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
ผู้แต่ง 3-7 คน	ธัญนันท์ บุญอยู่, สุชารัตน์ บุญอยู่ และดำรงค์ ลิ้มปสายชล. (2560). <i>เอกสารประกอบการสอน MBA0203 การจัดการและพฤติกรรมองค์กร</i>. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์. Hair, J. F., Anderson, R. E., Tatham, R. L., & Black, W. C. (1998). <i>Multivariate data analysis</i> (5th ed.). New York: Prentice-Hall.

วารสาร	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียนบทความ./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร,/ปีที่ (ฉบับที่),/เลขหน้าปรากฏ.

ตัวอย่าง

ผู้แต่ง 1 คน	กนกอร บุญมาเกิด. (2560). อิทธิพลของตัวแปรกำกับการบูรณาการความรู้ที่ถ่ายโอนความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารคนเก่งสู่ความได้เปรียบในการแข่งขันอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ไทย. <i>วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์</i>, 1(2), 59-69.
--------------	--

Website	
รูปแบบ	ชื่อผู้เขียน./ (ปีที่พิมพ์)/ชื่อเรื่อง./ค้นเมื่อ (วันที่ เดือน ปี พ.ศ.), จาก http://www.

ตัวอย่าง

- รูปแบบที่ 1 กรมโรงงานอุตสาหกรรม. (2561). *ข้อมูลโรงงานแยกตามพื้นที่*. ค้นเมื่อ 15 มิถุนายน 2561, จาก [http://www. diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1 search](http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data1search).
- รูปแบบที่ 2 Department of Industrial Works. (2018). *Factory data by area*. Retrieved June 15, 2018, from [http://www. diw.go.th/hawk/content.php? mode=data11search](http://www.diw.go.th/hawk/content.php?mode=data11search).

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์
SOUTHEAST ASIA
UNIVERSITY

มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์

19/1 ถนนเพชรเกษม 106 หองแอม กรุงเทพฯ 10160

โทรศัพท์ 02-807-4500-27 ต่อ 404

Email : saujournalst@sau.ac.th

